

Waldemar Bonsels

PČELICA MAJA

Sa njemačkog prevela Vesna Grbin

I

MAJIN BIJEG IZ RODNOGA GRADA

Postarija pčela, koja je pomogla maloj Maji da ugleda svjetlost dana i da se izvuče iz svoje ćelijice, zvala se Kasandra, a uživala je veliki ugled u košnici. Tih je dana vladalo veliko uzbuđenje, jer je u pčelinjem narodu izbio ustanak koji kraljica nije mogla svladati.

Iskusna Kasandra brisala je velike bistre oči i uređivala nježna krilca mlade Maje, o čijim ću vam doživljajima pričati. Za to je vrijeme velika košnica prijeteći brujila, a maloj je Maji postalo vruće, i ona je to kazala svojoj pratilici.

Kasandra se zabrinuto ogledala, ali nije odmah odgovorila maloj. Čudila se što je to dijete tako rano počelo prigovarati; ali, zapravo je Maja imala pravo – vrućina i metež bili su gotovo nepodnošljivi. Maja je promatrala kako pčele neprekidno jure jedna za drugom, a vladala je tako velika vrevica i žurba, da su se ponekad penjale jedna preko druge ili se

kotrljale zbijene u grudima.

Jednom se u njihovoj blizini našla i kraljica. Kasandru i Maju odgurnuli su u stranu, ali im je priskočio u pomoć neki trut, ljubazni mladi gospodin njegovane vanjštine. On kimne Maji i pomalo se uzbuđeno pogladi prednjom nogom, koja kod pčela služi kao ruka, po sjajnoj kosi na grudima.

– Dogodit će se nesreća – reče on Kasandri. – Roj revolucionara napustit će grad. Već su izabrali i novu kraljicu.

Kasandra nije gotovo ni obraćala pažnju na njega. Nije mu čak ni zahvalila na pomoći, i Maja pomisli da je stara gospa zaista neljubazna prema tom mladiću. Nije se usuđivala nešto zapitati, jer su doživljaji dolazili tako brzo jedan za drugim da joj se vrtjelo u glavi. Uzbuđenje je prešlo i na nju, i ona počne zujati tanko i jasno.

– Što ti pada na pamet? – reče Kasandra. – Zar i tako nema dosta buke?

Maja se smjesta umiri i upitno pogleda svoju stariju prijateljicu.

– Dođi ovamo – reče ova Maji – pokušat ćemo se malo sabrati.

Ona uhvati Maju za njeno lijepo blistavo krilo, koje je još bilo meko i sasvim novo i divno prozirno, te je povuče u mirni kutak pokraj nekih ormara saća ispunjenih medom.

Maja zastade i uhvati se za jedan ormar.

– Ovdje ugodno miriše – reče ona Kasandri. Stara se na to opet zabrinu:

– Moraš naučiti čekati – odgovori ona. – Dijete moje, ovog sam proljeća odgojila već nekoliko stotina mladih pčela i dala im pouke za prvi let, ali nisam naišla ni na jednu koja bi bila tako drska. Čini mi se da si ti neki izuzetak.

Maja porumeni i gurne u usta oba nježna prstića svoje ruke.

– Što je to izuzetak? – upita plašljivo.

– O, to je nešto veoma nepristojno – uzvikne Kasandra, ali je time mislila na pokret ruke male pčelice, a na njeno pitanje nije ni obratila pažnju. – Dobro pazi na sve, što ću ti sada kazati, jer ti mogu posvetiti samo kratko vrijeme; izleglo se opet dosta mladih, a Turka, moja jedina pomoćnica na ovom katu, već se ionako premorila i posljednjih se dana tuži na zujanje u ušima. Sjedni ovamo.

Maja posluša i pogleda učiteljicu svojim velikim smeđim očima.

– Prvo pravilo koje mlada pčela mora upamtiti – reče Kasandra i uzdahne – jest da svaka pčela mora biti jednaka ostalima u onome što misli i čini, i da uvijek mora misliti na opće dobro. To je jedini uvjet za blagostanje zajednice u našem državnom uređenju, koje priznajemo već od pamtivijeka i koje se pokazalo kao najbolje. Sutra ćeš izletjeti. Pratit će te jedna starija družica. Isprva smiješ letjeti samo na male daljine i moraš točno upamtiti sve predmete pokraj kojih proleliš kako bi se kasnije znala vratiti. Tvoja će ti pratilica pokazati stotinu cvjetova i cvasti koji imaju najbolji med, i njih moraš naučiti napamet; tome nijedna pčela ne može izbjeći. Prvi redak možeš odmah naučiti: Vrijesak i lipin cvijet. Ponovi to.

– Ne mogu – reče mala Maja – to je strahovito teško. Pa i tako ću to kasnije vidjeti.

Stara Kasandra izvali oči i zatrese glavom.

– Ti ćeš loše svršiti – uzdahne ona – to već sada vidim.

– Zar ću kasnije morati po cijeli dan skupljati med? – upita Maja. Kasandra duboko uzdahne i pogleda načas mladu pčelicu ozbiljno i tužno. Činilo se kao da se prisjeća svog vlastitog života, koji je od početka do kraja bio ispunjen radom i naporima. Tada progovori promijenjenim glasom i mило pogleda Maju:

– Mala moja Majo, ti ćeš upoznati sunčani sjaj, visoko zeleno drveće i bujne livade pune cvijeća, srebrna jezera i brze svjetlucave potoke, blistavo plavo nebo i naposljetku možda čak i čovjeka, koji je najviše i najsavršenije biće što ga je priroda stvorila. Pokraj svih tih krasota, rad će ti biti pravo veselje. Eto, sve te to još čeka, srdašce moje, i ti zbilja imaš razloga da budeš sretna.

– Dobro – reče Maja – ja to i hoću.

Kassandra se blago nasmiješi. Ni sama nije znala zašto, ali iznenada osjeti neobično mnogo ljubavi za malu Maju; nije se sjećala da je ikada prije osjetila nešto slično za koju drugu mladu pčelu. I zato se valjda dogodilo da je maloj Maji rekla i ispričala više toga nego što pčele obično saznaju u prvom danu svoga života. Dala joj je mnogo posebnih savjeta, opomenula je da se čuva opakog svijeta vani, i navela joj najopasnije neprijatelje pčelinjeg roda. Napokon je dugo pričala o ljudima i usadila u srce mlade pčelice prvu ljubav prema njima i zametak velike čežnje da ih upozna.

– Budi uljudna i uslužna prema svim kukcima koje sretnoš – reče na kraju – tada ćeš od njih naučiti više nego što ti ja mogu danas kazati, ali čuvaj se stršljena i osa. Stršljeni su naši najmoćniji i najljući neprijatelji, a ose su beskorisni narod razbojnika bez domovine i poštenja. Mi smo jače i moćnije od njih, ali one krađu i ubijaju kad god stignu. Svoju žaoku možeš upotrijebiti protiv svih kukaca da sebi pribaviš poštovanje ili da se obraniš, ali ako ubodeš neku toplokrvnu životinju ili čak čovjeka, tada moraš umrijeti, jer će tvoja žaoka zapeti u njihovoj koži i slomiti se. Takva bića ubodi samo ako si u najvećoj nevolji, ali onda to učini hrabro i ne plaši se smrti, jer mi pčele svojoj hrabrosti i mudrosti zahvaljujemo veliki ugled i poštovanje koje svuda uživamo. A sada ostaj zdravo, mala Majo, neka te u svijetu prati sreća, i budi vjerna svom narodu i svojoj

kraljici.

Pčelica kimne glavom i uzvratil poljubac i zagrljaj svojoj staroj učiteljici. S potajnim veseljem i uzbuđenjem legne na počinak, a jedva je usnula od radoznalosti, jer će, kad svane dan, upoznati široki svijet, sunce, nebo i cvijeće.

*

* *

Za to se vrijeme u pčelinjem gradu sve umirilo. Veliki je dio mladih pčela napustio kraljevstvo da bi osnovale novu državu. Dugo se još čulo kako taj veliki roj bruji vani u sunčanom sjaju. Nisu one to učinile iz obijesti ili iz mržnje prema kraljici nego zato što se pčelinji narod tako razmnožio da u gradu nije više bilo mjesta za sve stanovnike, pa se nisu mogle spremati tolike zalihe meda da bi se preko zime sve pčele prehranile. Veliki dio meda što bi ga sakupile preko ljeta, morale su, naime, dati čovjeku. Tako su određivali stari državni ugovori, a ljudi su zauzvrat branili grad, brinuli se o miru i sigurnosti, a zimi ga štitili od studeni.

Idućeg jutra začula je Maja sa svog ležaja radosni poklik:

– Sunce je granulo!

Odmah je poskočila i pridružila se nekoj pčelici medarici.

– Dobro – reče ova ljubazno – možeš poletjeti sa mnom.

Na vratima su ih zaustavili stražari. Tamo je vladao pravi metež. Jedan od stražara na vratima reče maloj Maji lozinku njena naroda, bez koje nijednu pčelu ne puštaju u grad.

– Upamti je – reče on – i želim ti mnogo sreće na prvom izlasku u svijet.

Kad je pčelica stupila pred gradska vrata, morala je zatvoriti oči, tako je jarka bila svjetlost koja ju je zabljesnula. Zlatne i zelene boje

prelijevale su se tako bogato i toplo i sjajno, da od blaženstva nije znala što da kaže i učini.

– Ovo je zaista divno! – reče ona svojoj pratilici. – Hoćemo li poletjeti u to?

– Samo hrabro – odgovori njena pratilica.

Tada Maja odvažno podiže glavicu, zamahne svojim lijepim novim krilima i iznenada osjeti kako daska za uzlijetanje tone pod njom. Pritom joj se činilo kao da zemlja ispod nje izmiče, kao da izmiče unatrag, a veliki zeleni svodovi kao da joj se naglo približavaju.

Oči su joj blistale, a srce radosno klicalo.

– Ja letim – poviče ona – to, što sada činim, može biti samo letenje. To je zaista nešto divno...

– Da, ti letiš – reče pčela medarica, koja je jedva sustizala Maju.

– Ovo drveće, prema kojemu sad letimo, jesu lipe, naše dvorske lipe; po njima možeš upamtiti gdje je naš grad, ali, Majo, ti letiš zaista vrlo brzo.

– Nikad se ne može prebrzo letjeti – reče Maja. – O, kako miriše sunčani sjaj!

– Ne – reče medarica, koja je već bila malo zadihana – to je cvijeće. Ali sad leti polaganije, inače ću zaostati, pa nećeš moći upamtiti kako izgleda okolica, i nećeš se znati vratiti.

No mala je Maja nije slušala. Bila je izvan sebe od veselja i sunca i sreće što je živa. Činilo joj se kao da poput strijele juri kroz blještavo more zelenkaste svjetlosti u susret sve većim divotama. Šareno cvijeće kao da ju je pozivalo k sebi, mamile su je tihe, suncem obasjane daljine, a plavo nebo blagoslivljalo je njen razdragani prvi let. Nikad mi više neće biti lijepo kao danas – pomisli ona – ne mogu se vratiti, ne mogu ni na što misliti osim na sunce.

Pod njom su se izmjenjivali šaroliki prizori, spokojna se zemlja polako i široko protezala u sunčanoj svjetlosti. Bit će da je cijelo sunce iz zlata – pomisli pčelica.

Kad se našla nad nekim velikim vrtom, koji kao da se odmarao u samim cvjetnim oblacima trešnjinih stabala, gloga i jorgovana, ona se smrtno umorna spusti na zemlju. Pala je u lijehu crvenih tulipana, uhvatila se za jedan veliki cvijet, stisla se uz njegovu laticu i udahnula duboko i blaženo, a onda se preko svjetlucavih rubova cvijeta zagledala u sjajno, plavo nebo.

– Ah, tisuću je puta ljepše vani, u širokom svijetu negoli u mračnom pčelinjem gradu – usklikne ona. – Nikad se neću vratiti onamo da nosim med ili spravljam vosak. O, ne, nikad to neću učiniti. Hoću vidjeti i upoznati ovaj divni svijet; ja nisam kao ostale pčele, moje je srce stvoreno za radost i iznenađenja, za doživljaje i pustolovine. Neću se bojati nikakvih opasnosti; ta zar nemam snagu i hrabrost, a i oštru žaoku?

Ona se nasmije od obijesti i radosti i potegne veliki gutljaj mednog soka iz tulipanove čaške.

– Divota! – pomisli ona – doista je krasno živjeti.

Ah, da je mala Maja mogla naslutiti koliko je opasnosti i nevolja čeka, zacijelo bi se bila predomislila. Ali ona to nije slutila i tako ostade kod svog nauma. Uskoro je svlada umor i ona zaspi. Kad se probudila, sunca je bilo nestalo, a sumrak se spustio na zemlju. Srce joj ipak malo jače zakuca, i ona oklijevajući napusti cvijet koji se upravo spremao da se zatvori preko noći. Skloni se pod veliki list, visoko u krošnji nekog starog drveta, i prije nego što će zaspati, pomisli s pouzdanjem: – Ne smijem odmah na početku izgubiti hrabrost. Sunce će ponovno izaći, to je sigurno, a tako je rekla i Kasandra: trebam samo čvrsto i mirno zaspati.

II

JOŠKOVA RUŽA

Kad se mala Maja probudila, bilo se već razdanilo. Bilo joj je malo hladno pod onim velikim zelenim listom, i prvi su joj pokreti bili polagani i nespretni. Čvrsto se uhvati za jednu žilicu lista te zanjiše i zatrepće svojim krilima da ih razgiba i očisti od prašine. Tada zagladi svoju plavu kosu i protrlja svoje velike oči. Oprezno otpuže malo dalje, sve do ruba lista, i ogleda se oko sebe.

Krasota i sjaj jutarnjeg sunca sasvim je zabljuješte. Visoko nad njom lišće je sjalo poput zelenoga zlata, ali tamo u hladu, gdje je sjedila, bilo je još prohladno.

– O, ti prekrasni svijete – pomisli pčelica.

Polako se prisjećala svih doživljaja prošloga dana, svih opasnosti i svih ljepota koje je vidjela. Ipak je čvrsto odlučila da se ne vrati u košnicu. Doduše, kad bi pomislila na Kasandru, srce bi joj jače zakucalo; no nije bilo vjerojatno da bi je Kasandra mogla pronaći. Ne, Maji nije bilo po volji da neprestano ulijeće i izlijeće, da nosi med ili spravlja vosak. Htjela je biti sretna i slobodna, živjeti kako je volja; neka dođe što mu drago, ona će to već podnijeti. Tako je lakoumno razmišljala mala Maja, ponajviše zato što nije znala što je još čeka.

Negdje u daljini nešto se rumenjelo na svjetlu sunca. Maja je vidjela kako se taj predmet sjaji i svjetluca, pa je spopadne neka potajna nestrpljivost. Osim toga, osjeti da je gladna. Tada se uz zvonko i radosno zujanje hrabro vine iz svog skrovišta daleko u svijetli treperavi zrak i u toplu sunčanu svjetlost. Uzletjela je i krenula ravno prema crvenoj cvjetnoj svjetlosti koja kao da ju je pozivala; kad se približila, osjeti

dašak tako slatkog mirisa da se gotovo omamila, pa je jedva stigla do velikog crvenog cvijeta. Popne se na njegovu vanjsku, zaobljenu laticu i čvrsto se prihvati za nju. Latica se lagano zanjše, a Maji se u susret dokotrlja neka blistava srebrna kugla, velika gotovo kao ona sama, prozirna i obojena svim duginim bojama. Maja se silno prestraši, iako ju je krasota te hladne srebrne kugle oduševila. Prozirna se lopta otkotrlja mimo nje, nagne se preko ruba laticе, skoči u sunčanu svjetlost i padne u travu.

Maja tiho vrisne od straha kad opazi da se lijepa kugla razbila u mnogo sićušnih bisernih zrnaca. Trava je sada blistala živahno i svježe, drhtave su se kapljice slijevale niz travke i svjetlucale kao što dijamanti blistaju na svjetlosti svjetiljke. Maja razabra da je to bila velika kaplja vode što se za vrijeme vlažne noći nakupila u čaški cvijeta.

Kad se opet okrenula prema čaški, opazi nekog kukca sa smeđim krilima i sa crnim oklopom na prsima kako sjedi na ulazu u cvjetnu čašku. Bio je nešto manji od nje, a ostao je mirno na svom mjestu i pogledao je ozbiljno, ali ipak prijazno.

Maja ga uljudno pozdravi.

– Je li ono bila vaša kugla? – upita. Kad kukac na to ne odgovori, ona doda: – Vrlo mi je žao što sam je srušila.

– Mislite li na onu kap rose? – upita kukac i nasmije se ponešto svisoka. – Ne brinite zbog toga. Ja sam se već napio, a moja žena nikad ne pije vodu, jer je bolesna na bubrezima. A što vi tražite ovdje?

– Kakav je ovo prekrasni cvijet? – upita Maja i ne odgovori na njegovo pitanje. – Hoćete li biti ljubazni i kazati mi kako mu je ime?

Ona se prisjeti Kasandrinih savjeta i nastojaše biti što uljudnija.

Kukac stade micati svojom glatkom sjajnom glavom koja je bila usađena u ledni oklop. To mu nije bilo teško, jer je glava krasno pristajala

u taj oklop i bešumno se u njemu pomicala.

– Zar ste se tek jučer rodili? – upita on i prilično se neuljudno nasmije Majinu neznanju. U njega je uopće bilo nešto, što se Maji pričinilo dosta prostačkim; pčele su bile mnogo obrazovanije i ljepše su se ponašale. No činilo se da je kukac ipak dobroćudan, jer kad je opazio da su Majini obrazi od zbunjenosti porumenjeli, postade mnogo obazriviji prema njenu neznanju.

– To je ruža – reče – kad to već ranije niste znali. Nastanili smo se u njoj prije četiri dana, i za to je vrijeme krasno napredovala, jer je brižljivo njegujemo. Smijem li vas zamoliti da uđete?

Maja je malo oklijevala, ali onda; svlada bojazan i približi se nekoliko koraka. Kukac odmakne u stranu jednu nježnu laticu, i oni zajedno uđuše u uske odaje s mirisnim jarkocrvenim stijenama koje bijahu osvijetljene prigušenom svjetlošću.

– Kod vas je zaista divno – reče Maja, koja je bila iskreno oduševljena. – Ovaj miris upravo omamljuje.

Kukcu je bilo drago što se njegova kuća toliko svidjela Maji.

– Treba paziti gdje ćeš se nastaniti – reče on i nasmiješi se blagonaklono. – Reci mi gdje stanuješ, pa ću ti reći koliko vrijediš – kaže stara poslovice. Želite li možda malo meda?

– Ah – brzo će Maja – to bi mi zaista bilo vrlo drago.

Kukac kimnu glavom i nestade iza jedne stijene. Maja se sva sretna ogleda oko sebe. Lice i ručice priljubila je uz nježne, sjajnorumene zastore, udisala divni miris i bila je sva blažena od sreće što je u tako lijepom stanu. Zaista je život pravo uživanje – mišljaše ona – a naši zagušljivi i prenatrpani stanovi u kojima živimo i radimo, ne mogu se ni usporediti s ovom kućom. Prekrasna je već i tišina što ovdje vlada.

Uto začu kukca kako iza stijene glasno psuje. Zujao je uzbuđeno i

ljutito, i Maji se učinilo da je nekoga pograbio i da ga grubo gura pred sobom. Istodobno se čuo neki jasni glasić pun straha i bijesa, i Maja razabra riječi:

– Naravno, sada, kad sam sam, usuđujete se zlostavljati me! Ali samo čekajte, vidjet ćete što će vam se dogoditi kad dovedem svoje drugove. Vi ste prostak. Dobro, već idem. Ali nikad nećete zaboraviti kakvim sam vas imenom nazvao.

Maja se jako prestraši strančeva prodornoga glasa koji je zvučao oštro i ljutito. Čula je još kako se netko žurno udaljuje.

Kukac se zatim vrati i mrzovoljno joj dobaci grudicu meda.

– To je sramota – reče – nigdje nemaš mira od tog ološa.

Maja je bila tako gladna da je zaboravila zahvaliti. Brzo odgrize velik zalogaj i stade žvakati, dok je kukac brisao znoj s čela i malo olabavio gornji kolut na svom oklopu kako bi lakše disao.

– A tko je to bio? – upita Maja punim ustima.

– Molim vas, prvo sažvačite i progutajte to što vam je u ustima – reče kukac. – Ovako vas uopće ne razumijem.

Maja poslušala, ali joj uzbuđeni kućevlasnik ne dade vremena da postavi neko novo pitanje. Srdito odgovori:

– Bio je to neki mrav. Zar oni misle da se ja od jutra do mraka brinem i štedim samo za njih? I kako samo bez pozdrava i obzira prodiru u tuđe smočnice? Mogao bih pobjesnjeti zbog toga. Kad ne bih znao da je ponašanje, tih životinja posljedica lošeg odgoja, ne bih se ni časka ustručavao da ih nazovem tatima. – Iznenada se sjeti nečega te se okrenu Maji:

– Oprostite što sam vam se zaboravio predstaviti, ime mi je Joško, iz porodice Zlatnih Mara.

– Ja se zovem Maja – reče pčelica plašljivo. – Veoma se radujem što

sam vas upoznala. – Ona dobro osmotri Joška. Ovaj se neprestano klanjao i širio pritom svoja ticala kao dvije male smeđe lepeze. To se Maji neobično svidjelo.

– Kako su u vas krasna ticala – reče – upravo su slatka.

– Pa da – reče Joško polaskan – mi do njih mnogo držimo. Želite li vidjeti i stražnju stranu?

– Molim, ako vam to nije teško – reče Maja.

Kukac okrenu postrance svoja lepezasta ticala i pusti da preko njih prijede jedna sunčana zraka.

– Zgodno, zar ne? – upita on.

– Ne bih vjerovala da je tako nešto moguće – odvrati Maja. – A moja su ticala tako neugledna.

– Pa da – izjavi Joško – svakome svoje. Ali su vam zato oči veoma lijepe, a sviđa mi se i zlatna boja vašeg tijela.

Majine oči zasjaše od sreće. Nitko joj dotada još nije rekao da je nešto na njoj lijepo. Postade upravo obijesna i brzo uze još jednu grudicu meda.

– Odličan vam je med – reče.

– Molim, samo uzmite još – reče Joško, pomalo iznenađen tekom svoje gošće. – To je ružin med prvog cvata. Samo pripazite da ne pokvarite želudac. Ima ovdje još i rose, ako ste možda žedni.

– Mnogo vam hvala – reče Maja. – Ako dopustite, sada bih poletjela. Kukac se nasmije.

– Letjeti i uvijek letjeti – reče – to je vama, pčelama u krvi. Ne mogu pravo shvatiti zašto ste tako nemirne. Zar vam se ne čini da je ugodno i malo mirovati?

– O, ja tako rado letim – reče Maja. Kukac joj uljudno odmakne crvenu zavjesu.

– Ispratit ću vas malo. Odvest ću vas do latice koja mi služi kao promatračnica; s nje ćete moći udobno uzletjeti.

– O, hvala – reče Maja. – Ja mogu uzletjeti odakle hoću.

– Onda vam je bolje nego meni – reče Joško. – Ja se prilično namučim dok rastvorim donja krila.

On se rukuje s njom te odgurne u stranu posljednju zavjesu.

– O, Bože, evo modrog neba – klicaše Maja. – Ostajte mi zdravo.

– Doviđenja – reče Joško i osta neko vrijeme na najvišoj ružinoj latici, gledajući za malom Majom, koja je u ravnoj crti hitro letjela u nebo, u zlatni sunčani sjaj i u čisti jutarnji zrak.

Tada on potajno uzdahne i zamišljeno se povuče natrag u hladovitu ružinu čašku. Bilo mu je malo vruće, iako je još bilo rano. Tiho zapjeva svoju jutarnju pjesmu koja odjekne u rumenom svjetlu ružinih latica i u toplom sunčanom sjaju:

Sve se zlati i zeleni

U toplini ljeta.

Tek onda je lijepo meni

Kad ruža procvjeta.

Ne znam zavičaja svoga,

Jedno želim samo:

Usred sjaja ružinoga

Da uživam tamo.

Prekrasan je ovaj svijet,

Sve je k'o u priči.

Kad uvene ružin cvijet,

I ja ću otići.

A vani, iznad rascvale zemlje blistao je proljetni dan.

III

ŠUMSKO JEZERO

I NJEGOVI STANOVNICI

Eto – pomisli mala Maja dok je letjela – zaboravila sam zapitati Joška za ljude. Tako iskusan, sigurno mi je mogao dati najbolje obavijesti. Ali možda ću još danas i sama susresti nekog čovjeka. Puna poleta i radosti promatrala je svojim sjajnim očima prostranu šaroliku krajinu što se širila pod njom u svom raskošnom ljetnom ruhu.

Prošla je pokraj nekog velikog vrta koji se prelijevao u tisuću boja. Susretala je mnoge kukce koji su joj dobacivali pozdrave i željeli joj sretan put i dobru berbu. Svaki put, kad je srela koju pčelu, srce joj je u početku jače zakucalo, jer se ipak osjećala malo krivom što ništa ne radi i bojala se da ne sretne nekog poznanika. Međutim, ubrzo opazi da se druge pčele o njoj ništa ne brinu.

A tada odjednom ugleda kako pod njom u beskrajnoj dubini blista modro nebo. Isprva se strašno prestraši i pomisli da je možda previsoko poletjela i da je zalutala u nebu, ali onda opazi da se na rubu tog podzemnog neba zrcali drveće, te sva radosna razabra da je to neka velika voda što modra i bistra leži u tihom jutru. Ona se puna veselja spusti do same površine, pa je tako na vodi mogla vidjeti svoj vlastiti lik. Vidjela je svoja prozirna krilca kako svjetlucaju poput čistog blistavog stakla, opazila je da su joj nožice pravilno položene uz tijelo, kao što ju je

poučila Kasandra, i zamijetila je kako u vodi blista lijepa zlatna boja njena tijela.

– Zaista je pravo uživanje letjeti ovako iznad vodene površine – klicaše ona. Ugledala je male i velike ribe koje su plivale u bistroj vodi ili mirno ležale te se činilo da lebde. Maja se dobro čuvala da im se odviše ne približi, jer je znala da joj od ribljeg roda prijeti opasnost.

Kad je stigla na drugu obalu jezera, primami je topla trska i golemi listovi lopoča koji su ležali na vodi poput kakvih zelenih tanjura. Ona odabere jedan od najskrovitijih listova, nad kojim su se visoke glatke stabljike trske njihale na suncu i koji je bio gotovo sasvim u hladovini. Samo je nekoliko sunčanih pjega ležalo na njemu poput zlatnika.

– Divno – reče pčelica – ovo je zbilja predivno. – Htjede se malo očistiti, pa objema rukama uhvati svoju glavu i povuče je malo prema naprijed, kao da je hoće otkinuti. Ali ipak je pazila da ne povuče prejako; htjela je samo otresti prašinu. Stražnjim je nožicama prevukla preko krila te su se ona savila nadolje, a onda se lijepa i sjajna opet vratila u stari položaj. Uto joj se približi neka mala sivomodra zunzara, spusti se kraj nje na list i pogleda je začuđeno:

– Što tražite na mom listu? – upita. Maja se prestraši.

– Valjda se smijem ovdje malo odmoriti – reče. Sjetila se da joj je Kasandra pričala kako pčele uživaju velik ugled u cijelom svijetu kukaca. Sada je htjela vidjeti hoće li joj uspjeti da sebi pribavi poštovanje. Ipak joj je srce malo jače zakucalo, jer je odgovorila vrlo glasno i odrješito. Zunzara se očito prestraši kad opazi da Maji nije ni nakraj pameti da sluša njene zapovijedi. Mrzovoljno zazuji i popne se na jednu vlat trske, koja se nagnula nad list na kojem je bila Maja, te odozgo, iz sunčane svjetlosti, progovori mnogo uljudnije:

– Bilo bi bolje da odete na posao, kako vam i priliči, ali ako se želite

odmoriti... onda dobro. Ja ću ovdje pričekati.

– Pa ovdje ima dovoljno listova – primijeti Maja.

– Svi su iznajmljeni – reče zunzara. – U današnje vrijeme morate biti sretni ako imate i najmanji komadić zemljišta. Da mog prethodnika nije prije dva dana uhvatila žaba, još ni danas ne bih imala krova nad glavom. Nije baš zgodno noćiti sad ovdje sad ondje. Što ćemo, nema svatko tako dobro uređenu državu kao vi pčele. Uostalom, ime mi je Kristina, ako dopuštate da vam se predstavim.

Maja je šutjela i sva u strahu razmišljala kako li strašno mora biti kad nekoga uhvati žaba.

– Ima li u ovom jezeru mnogo žaba? – upita ona zunzaru i sjedne točno na sredinu cvijeta da je se iz vode ne bi moglo opaziti. Zunzara se nasmije.

– Ne trebate se truditi – rugaše se ona. – Kad sunce sja, može vas žaba vidjeti odozdo, jer je list tada proziran. Ona sasvim dobro vidi kako sjedite na mom listu.

Maju spopadnu zle slutnje da tik pod njenim listom sjedi možda neka velika žaba i promatra je svojim izbuljenim, gladnim očima. Već htjede brzo uzletjeti, kad se dogodi nešto užasno, čemu se nikako nije nadala. Isprva se tako zbunila da nije mogla točno razabrati što se zapravo zbiva. Čula je iznad sebe samo neki reski, pucketavi šum koji je zvučao kao da se vjetar poigrava suhim lišćem. Usto je čula neko otegnuto zviždanje, neki reski, ljutiti lovački zov, a neka tanka prozirna sjena preletje iznad njena lista. A onda joj srce od straha prestane kucati, jer opazi kako je neki veliki blistavi vilin konjic zgrabio jednu Kristinu i drži je svojim velikim hvataljkama, oštrim poput noža, dok ona očajnički viče. Vilin konjic spusti se sa svojim plijenom na vlat trske, koja se pod njegovim teretom malo savi, tako da ih je Maja oboje vidjela kako lebde

nad njom, a ujedno je vidjela i njihov odraz u bistroj vodi. Kristinino zapomaganje kidalo joj je srce. Bez predomišljanja zavikne glasno:

– Odmah da ste je pustili, ma tko da ste! Vi nemate prava da tako samovoljno postupate.

Vilin konjic ispusti zunzaru iz svojih hvataljki, ali je i dalje pažljivo držaše rukama, i okrene glavu prema Maji. Ona se veoma prestraši velikih ozbiljnih očiju vilina konjica i njegovih strašnih hvataljki, ali je zadivi svjetlucaje njegovih krila i njegova tijela. Iskrio se kao voda, staklo i dragulji. Jedino se užasavala golemog rasta vilina konjica; nije više shvaćala odakle joj maločas toliko hrabrosti, i poče jako drhtati.

Ali vilin konjic reče sasvim prijazno:

– Što vam je, dijete?

– Pustite je – poviče Maja i na oči joj navru suze. – Ona se zove Kristina...

Vilin konjic se nasmiješi.

– A zašto, mala? – upita, a na licu mu se vidjelo da ga to zanima; no ipak je zadržao izraz snishodljivosti. Maja mucaše bespomoćno:

– Oh, ta ona je tako zgodna i prijazna gospođa i, koliko ja znam, nije vam učinila ništa nažao.

Vilin konjic zamišljeno pogleda Kristinu.

– Da, ona je zaista draga djevojka – odgovori nježno i odgrize joj glavu.

Maja osjeti da će se onesvijestiti, tako ju je potresao taj događaj. Dugo nije mogla progovoriti ni riječi i morala je slušati hrskanje i pucketanje, dok je vilin konjic nad njom komadao tijelo modre Kristine.

– Samo se nemojte prenemagati – reče vilin konjic punim ustima i nastavi žvakati. – Vaša me osjetljivost nimalo ne dira. Zar ste vi bolji? Vidim da ste još vrlo mladi i da se niste dobro ogledali po svojoj vlastitoj

kući. Kad ljeti u vašoj košnici započne ubijanje trutova, svijet se ne *zgraža* ništa manje nego vi sada, i to, mislim s većim pravom.

Maja zapita: – Jeste li gotovi, vi tamo gore? – Nije se mogla odvažiti da pogleda prema gore...

– Ostala je još jedna noga – reče vilin konjic.

– Progutajte je, molim vas, a onda ću vam odgovoriti – vikne Maja, koja je dobro znala zašto se ljeti u košnici moraju ubijati trutovi, i koja se ljutila zbog gluposti vilina konjica. – Ali da se niste usudili približiti mi se ma i za jedan korak. Ni časka ne bih oklijevala da upotrijebim svoj žalac.

Mala Maja zaista se veoma naljutila. Sada je prvi put spomenula svoj žalac i prvi se put radovala što ima to oružje.

Vilin konjic bijesno je pogleda. Bio je dovršio svoj objed i sada je sjedio malo pogrbljen, gledao Maju vrebajući i izgledao kao kakva grabežljiva zvijer, spremna da se baci na svoj plijen. Ali mala Maja osta potpuno mirna. Ni sama nije znala odakle joj ta hrabrost, ali nije više osjećala nikakva straha. Počela je tanko i jasno zujati, kako je jednom u košnici čula stražara, kad se neka osa približila otvoru za uzlijetanje.

Vilin konjic reče polagano i prijeteći:

– Vilini konjici žive u najboljoj slozi s pčelinjim narodom.

– To je vrlo pametno od njih – reče Maja brzo.

– Ne mislite li možda da vas se bojim, ja – vas? – upita vilin konjic. Jednim trzajem ispusti vlat trske te ova odskoči u svoj prijašnji položaj, a onda se šumnim, blistavim zamahom krila spusti do same površine vode. Bilo je divno kako se zrcalio u jezeru; pomislilo bi se da su to dva vilina konjica i da oba mašu svojim staklenim krilima tako hitro, te se činilo kao da ih obavija neki jarki srebrnasti sjaj. Bio je to tako krasan prizor da je mala Maja zaboravila na svu svoju žalost zbog jadne Kristine, a i na

opasnost. Ona pljesne ručicama i poviče oduševljeno:

– Kakva divota! Kakva divota!

– Mislite li time mene? – začuđeno upita vilin konjic, a onda brzo doda: – Da, istina je, ne moram se stidjeti svog izgleda. Trebalo je da vidite kako su jučer bili oduševljeni neki ljudi koji su me vidjeli kod potoka gdje su se odmarali.

– Ljudi? – upita Maja. – Oh, zar ste vidjeli ljude?

– Naravno – reče vilin konjic – ali će vas nesumnjivo veoma zanimati kako se zovem; ime mi je Zvezdana, iz porodice Mrežokrilaca, a iz roda Vilinih konjica.

– O, pričajte mi o ljudima – zamoli Maja, pošto joj reče svoje ime. Vilin konjic kao da se odobrovoljio. Sjeo je na list pokraj Maje, a pčelica mu to dopusti. Znala je da će se Zvezdana čuvati da joj se suviše ne približi.

– Imaju li ljudi žaoku? – upita Maja.

– Ni govora – reče Zvezdana – a i što će im? Ne, oni protiv nas imaju gore oružje i veoma su nam opasni. Nema nikoga tko ih se ne boji, naročito onih malih, kod kojih se jasno vide obje noge. Ti se zovu dječaci.

– Zar vas love? – upita Maja bez daha od uzbuđenja.

– Da, a zar vam to nije sasvim razumljivo? – upita Zvezdana i baci pogled na svoja krila. – Rijetko sam naišla na čovjeka koji me nije pokušao uhvatiti.

– A zašto to? – upita Maja bojažljivo.

– Mi smo, eto, vrlo privlačni – reče Zvezdana sa skromnim osmijehom i obori oči. – Ne znam nikakav drugi razlog. Događalo se da su članovi našeg plemena, koji su bili uhvaćeni, morali pretrpjeti najstrašnije muke, a naposljetku i smrt.

– Jesu li ih pojeli?

– Ne, ne – reče Zvezdana umirujući je – to nisu učinili. Koliko je poznato, čovjek se ne hrani vilinim konjicima. Ali u ljudima se ponekad pojavljuje strast za ubijanjem koja će zacijelo zauvijek ostati nerazjašnjena. Možda mi nećete vjerovati, ali su se stvarno dogodili slučajevi da su takozvani dječaci uhvatili viline konjice i iščupali im krila i noge iz čistog zadovoljstva. Vi sumnjate u to?

– Naravno da sumnjam – reče Maja ljutilo. Zvezdana slegne svojim blistavim ramenima, a lice joj postade sasvim staro od životnog iskustva.

– Ah, kad bih jednom smjela biti iskrena – reče ona, sasvim blijeda od žalosti. – Imala sam brata u koga smo polagali mnogo nade, jedino je bio ponešto lakomislen i nažalost veoma radoznao. Uhvatio ga je neki dječak koji je iznenada bacio na njega mrežu pričvršćenu na štapu. Recite sami, tko bi na tako što i pomislio?

– Ne – odgovori mala Maja – na tako nešto nisam nikad pomislila. Vilin je konjic pogleda.

– Zatim su mu oko prsiju vezali neko crno uže, i to između krila, tako da je doduše mogao poletjeti, ali nikada pobjeći. Svaki put, kad bi moj jadni brat pomislio da se domogao slobode, ono bi ga uže na najokrutniji način povuklo natrag dječaku.

Maja zatrese glavom.

– Ne smijem to ni zamisliti – prošapće žalosno.

– Ako jednoga dana na to slučajno ne mislim, onda je sigurno da ću o tome sanjati – nastavi Zvezdana. – Mnogo se toga još dogodilo i moj je brat napokon umro. – Zvezdana duboko uzdahne.

– A od čega je umro? – zapita Maja s iskrenim suosjećanjem. Zvezdana joj nije mogla odmah odgovoriti. Krupne suze tekle su iz njenih očiju i slijevale se niz obraze.

– Stavili su ga u džep – jecaše ona – a to nitko ne može izdržati...

– Što je to? – plašljivo upita Maja, koja nikako nije mogla najedanput razumjeti i sebi protumačiti toliko novih i zlih stvari.

– Džep je neka vrsta skladišta – objasni joj Zvezdana – koje ljudi imaju u svom vanjskom krznu. A što mislite, što je još bilo u njemu? O, u kakvom je strašnom društvu moj jadni brat morao proživjeti svoje zadnje trenutke. Nikad se tome ne biste mogli dosjetiti!

– Ne – reče Maja dršćućim glasom – ne bih mogla... Možda je u džepu bilo meda?

– Ne, ne – odgovori joj Zvezdana važnim, a ujedno i tužnim glasom – rijetko ćete naći meda u džepovima ljudi. Reći ću vam što je bilo u njemu: bila je jedna žaba, džepni nožić i mrkva. Što kažete na to?

– Užasno – prošapće Maja. – A što je džepni nožić?

– To je u neku ruku čovjekov umjetni žalac. Priroda mu nije podarila to oružje, pa ga on nastoji sam napraviti. Žaba je srećom već umirala. Jedno joj je oko bilo iskopano, jedna noga slomljena, a donja vilica bila joj je iščašena. Ipak, čim se moj brat pojavio u džepu, zasikće žaba iz svojih iskrivljenih usta: "Čim ozdravim, smjesta ću vas progutati." Pritom je onim jednim okom, što joj je još preostalo, škiljila na bijednog pridošlicu. Taj je pogled sigurno užasno djelovao u mraku tamnice. Odmah nakon toga moj se brat onesvijestio, jer ga je neki iznenadni potres tako pritisnuo uz žabu na samrti da su mu se krilca priljepila za njeno hladno vlažno tijelo. Ah, nema riječi koje bi mogle opisati tu nesreću.

– A odakle znate sve to? – promuca Maja sva užasnuta.

– Kad je dječak kasnije ogladnio i potražio mrkvu da je pojede, bacio je i mog brata i žabu. Kad sam čula zapomaganje svoga brata i dotrčala, našla sam ih kako leže u travi jedno do drugoga. Ali stigla sam

još na vrijeme samo saslušati njegovu priču i zaklopiti mu oči. Čvrsto me zagrlio i poljubio na rastanku, a onda je umro hrabro i bez jadicovanja, kao pravi mali junak. Kad je zamrlo i posljednje podrhtavanje njegovih zgnječenih krilašca, pokrila sam ga hrastovim lišćem i položila mu na grob cvijet strčika, da tamo uvene njemu u čast. "Spavaj slatko, mali moj brate", kriknula sam i poletjela u tiho predvečerje, u susret obama crvenim suncima, jer se sunce vidjelo dvostruko, jedanput na večernjem nebu, a drugi put u jezeru. Nitko još nikada nije osjećao tako tužno i svečano raspoloženje kao ja. Je li se i vama već dogodilo nešto žalosno? Možda ćete mi to jednom ispričati.

– Ne – reče Maja – ja sam, zapravo, do sada bila uvijek vesela.

– Onda budite sretni – reče Zvezdana, malko razočarana. Maja zapita što je bilo sa žabom.

– Ah, ona – odgovori Zvezdana. – Vjerojatno je umrla, a to je i zaslužila. Kako je mogla biti tako okrutna da plaši nekoga, tko umire. Pokušavala je pobjeći, ali je neprestano poskakivala u krugu, jer su joj i noga i oko bili sasvim uništeni. To je bilo zbilja smiješno. "Ne brinite, brzo će vas pronaći roda", doviknuh joj prije nego što sam odletjela.

– Jadna žaba – reče mala Maja.

– No, molim vas – izjavi vilin konjic ljutito. – Ovo je ipak previše. Tko sažaljeva žabu, taj želi zlo svom vlastitom plemenu. Čini mi se da ste vi neka osoba bez savjesti.

– Možda je tako – odgovori Maja – ali teško mi je kad vidim kako netko pati.

– Ah – tješila ju je Zvezdana – to je zato, što ste još mladi. Ne bojte se, prijateljice moja, još ćete vi to naučiti. Ali sada moram na sunce. Ovdje je dosta hladno. Ostajte zdravo!

Začuje se lagani šum, i zablista tisuću svijetlih boja, blijedih

prekrasnih boja, kakve imaju izvorvoda i blistavi dragulji. Zvezdana se kroz zelenu trsku vinu do površine jezera i Maja začu kako pjeva u jutarnjem suncu. Slušala je njenu nježnu pjesmu koja je zvučala sjetno i slatko poput narodne pjesme i od koje je maloj Maji u isti mah postajalo oko srca i tužno i radosno. Čula je kako Zvezdana pjeva:

Predivna je u svitanje tiha rijeka,

Kad kroz granje

Sunce na svom putu

Zlatom vodu preli,

Gdje se njiše šaš

I lopoč trese krunu bijeložutu.

Dah topline, vjetar, voda,

Sunčan trak s nebeskoga svoda

Dira srce moje.

Ah, što život dulji nije?

Hvala, ljeto najmilije,

Za ljepote tvoje.

– Čuj, kako se ori pjesma vilina konjica – dovikne jedan bijeli leptir svojoj družici. Prošli su sasvim uz Maju lebdeći kroz sjajnu plavet krasnoga proljetnoga dana. Tada i pčelica raširi svoja krilca i tihim zujanjem pozdravi na rastanku srebrno jezero, a zatim odleti.

IV

CICA I GRGA

Kad se mala Maja idućeg jutra probudila u čaški nekog modrog zvončića, začula je u zraku oko sebe neki tihi žubor i osjetila da se cvijet pokreće kao da ga netko nevidljivo lagano gurka. Kroz otvorenu čašku dopirao je vlažni miris trave i zemlje, a bilo je i dosta hladno.

Maja bojažljivo uzme malo cvjetnog praha sa zvončićevih žutih prašnika, onda se brižljivo umije i počešlja, te se oprezno, korak po korak, približi rubu ovješene čaške. A tada opazi da pada kiša. Sitna, hladna kišica padala je uz tihi žubor i obasipala sve unaokolo tisućama sjajnih srebrnih zrnaca. Ta su zrnca ležala po lišću i cvijeću, kotrljala se niz uske zelene vlati trave i osvježavala smeđu zemlju.

Maja je u velikom čudu i puna dubokog divljenja promatrala kako se sav svijet promijenio, jer je to bila prva kiša što ju je doživjela u svom mladom životu. Premda joj se to veoma svidjelo i usrećivalo je, ipak se pomalo zabrine, jer se prisjeti Kasandrine opomene da nikad ne uzleti kad pada kiša. Sad je razumjela kako je teško pokretati krila dok padaju kapljice, a od studeni je zaboli cijelo tijelo. Mnogo joj je nedostajala i mirna zlačana sunčana svjetlost, pod kojom je čitava zemlja postajala vesela i bezbrižna.

Bilo je sigurno još vrlo rano, jer se život u travi ispod nje tek počinjao buditi. Maja je pod svojim plavim zvončićem bila dobro zaštićena i mogla je odanle dobro promatrati promet koji je počinjao ispod nje. Pritom je načas zaboravila svoj jad i tugu za zavičajem koji su joj obuzimali srce. Bilo je tako zabavno promatrati s visine, iz sigurnog skloništa, život i običaje stanovnika trave. Ali malo-pomalo misli joj ipak odlutaše prema ostavljenom zavičaju, prema zaštiti i snažnoj zajednici pčela. One sada sigurno sjede jedna do druge i vesele se prazniku, dograđuju možda tu i tamo koju ćelijicu ili hrane male ličinke. Ali u košnici je za kišnih dana uglavnom uvijek mirno i ugodno. Tek izviđači

izlete pokatkad da vide kakvo je vrijeme i da ispitaju odakle puše vjetar. Matica obilazi svoje kraljevstvo, od kata do kata, pregledava sve, pohvali i pokudi, snese ponegdje koje jaje i svojom kraljevskom prisutnošću usrećuje sve oko sebe. Kako li je radostan onaj koga pogleda ili mu kaže koju ljubaznu riječ. Dogodi se da neku mladu pčelu, koja je uspješno izvršila svoj prvi zadatak, prijazno pogladi po glavici ili se raspituje o njenim doživljajima.

Oh, kako bi bila sretna da se može ubrojiti među njih, znati da je svatko poštuje, i uživati snažnu zaštitu zajednice. Ovdje, u svom samotnom i nezaštićenom prebivalištu bila je u opasnosti i smrzavala se. A ako kiša potraje, što će onda i čime se hraniti? Mednoga soka nije u zvončiću bilo gotovo ništa, a i cvjetni prah neće dugo potrajati. Prvi put Maja osjeti koliko je životu lualice i skitnice potrebno sunce. Kad ne bi bilo sunca, nitko ne bi bio lakomislen – pomisli ona.

Ali čim se sjetila sunčanog sjaja, srce joj se ispuni radošću i potajnim ponosom što je bila tako odvažna da se sama uputi u svijet. Što sve nije vidjela i iskusila za kratko vrijeme svoga lutanja! Drugi ne saznaju toliko toga u cijelom svom životu, i vrijedno je zbog njega podnijeti i koju tegobu – pomisli ona.

Pod njom je upravo prolazila kroz travu četa šumskih mrava. Koračali su pjevajući kroz hladovitu šumu trave i kao da su nekamo žurili. Njihova bodra jutarnja pjesma odzvanjala je u taktu koračnice, a srce se male Maje rastuži i zabrine:

Prekratakje život naš

I dugo ne traje.

No razbojnik pravi baš

malo za to haje.

Bili su izvanredno dobro naoružani i izgledali drsko i opasno. Pjesma im zamiraše pod lišćem podbjela. No tamo kao da su svojom pjesmom nekoga naljutili, jer se začu neki grubi, promukao glas, a sitni listići nekog mladog maslačka naglo se rastvoriše. Maja ugleda velikog modrog kukca, koji se činio poput polukugle iz neke sjajne tamne kovine, a prelijevao se sad modro sad zeleno, a katkada i sasvim crno. Bijaše zacijelo dva ili tri puta veći od Maje. Učini joj se da je njegov crni oklop toliko čvrst, da se ne može razbiti, a njegov je duboki glas upravo ulijevao strah. Činilo se da ga je probudila pjesma vojnika i da je veoma loše volje. Kosa mu još ne bijaše uređena, i trljao je svoje plave lukave oči da rastjera san.

– Ja dolazim – zavikne on – a to znači da mi se svi moraju ukloniti s puta.

Srećom mu ja ne stojim na putu – pomisli Maja, koja se u svom visokom lebdećem skloništu osjećala sigurnom. No srce joj ipak jače zakuca i ona se lagano povuče jedan korak dublje u cvjetni zvončić.

Kukac se tromo gegao kroz mokru travu. Nije bio baš naročito otmjena pojava. Kraj nekog uvelog lista, upravo pod Majinim cvijetom, on se zaustavi, pomakne list u stranu i malo uzmakne. Maja tada opazi da je pod listom ulaz u neku spilju.

Čega li sve nema na ovom svijetu – pomisli ona radoznalo – ni u snu ne bih mogla tako nešto pomisliti. Zbilja se ne može dosta dugo živjeti da bi se saznalo što je sve na svijetu moguće. Maja se pritaji. Samo je kiša lagano sipila. Tada začu kako je kukac zaviknuo u spilju:

– Ako hoćete sa mnom u lov, morate već jednom ustati. Već je bijeli dan. – Osjećao se toliko nadmoćnim što se prvi probudio, da mu je bilo teško govoriti ljubazno.

Neko vrijeme nije dobio odgovora, a onda začu Maja neki tanki cvrkutavi glasić kako odzvanja iz rupe:

– Ej, vi tamo gore, zatvorite otvor, zaboga, kiša mi pada u stan. Kukac poslušaj, nagne u iščekivanju glavu malo u stranu i stade viriti kroz pukotinu.

– Požurite, ako smijem lijepo zamoliti – reče mrzovoljno.

Maja je napeto iščekivala tko će se pojaviti. Toliko se nagnula naprijed da joj na leđa pade krupna kap kiše. Ona se jako prestraši i brzo se obrise. Uveli se list odigne, a ispod njega dopuže neka smeđa životinjica koja se Maji učini vrlo čudnovatom. Imala je nezgrapno tijelo i neobično debelu glavu s malim uspravnim ticalima. Nožice su joj bile vrlo tanke i kretale su se sasvim polagano, a njen izraz lica bio je zabrinut. To je bio neki zrikavac.

– Dobro jutro, draga moja Cico – reče kukac i od silne uljudnosti postade sasvim vitak. – Kako ste spavali? – upita, a zatim dometne – zlato moje!

Cica ponešto ravnodušno prihvati njegovu ruku.

– Ne ide to tako, Grga – reče ona – ne mogu s vama. Suviše nas ogovaraju.

Činilo se da se jadni kukac zaista grdno poplašio.

– Sigurno vas nisam dobro razumio – promuca. – Zar da sreća našeg mladog prijateljstva propadne zbog tako nevažnih stvari? Promislite samo, Cico, što vas se tiču drugi. Vi imate svoju rupu, možete se u nju zavući kad god želite i, ako se zavučete dosta duboko, ne čujete ništa.

Cica se nasmiješi sjetno i mudro.

– Vi to ne razumijete, Grga. Ja o tom imam drukčije mišljenje. A osim toga ima još nešto: vi ste na vrlo ružan način iskoristili moje neznanje. Tvrđili ste da pripadate Zlatnim Marama, a jučer mi je puž

golać rekao da ste obični balegar. To je golema razlika. Puž golać promatrao vas je kako radite nešto, što se stidim izreći. Vi ćete razumjeti da se moram povući.

Kad se Grga oporavio od zaprepaštenja, postade ljutit:

– Ne, to ne razumijem – poviče uzbuđeno. – Želim da me netko voli zbog mene samoga, a ne zbog moga zvanja. Kako možete suditi o nekome po tome gdje boravi!

– Kad to ne bi bilo baš gnojište, zažmirila bih na jedno oko – odgovori Cica suzdržano. – Morate uzeti u obzir i to da mlada udovica, čijeg je muža tek prije tri dana pojela rovka, mora živjeti veoma povučeno. Dakle – ostajte mi zdravo.

I Cica u tren oka nestade u svojoj spilji, tako brzo, te se činilo da ju je vjetar odnio. Maja nije nikad pomišljala da bi netko mogao tako brzo nestati u rupi. Kad je Cica otišla, kukac je zabezegnuta lica buljio u prazni tamni otvor i pritom izgledao tako glupo da se Maja morala nasmijati.

Napokon se pribrao i počeo žalosno i srdito tresti svojom malom okruglom glavom, a ticala su mu se tužno opustila kao dvije pokisle lepeze.

– Nitko danas više ne cijeni poštenje i valjanost – uzdahne on. – Cica nema srca. Ranije se nisam usuđivao to priznati, ali je to istina. No ako joj već srce ne govori da bude moja prijateljica, razum bi joj to morao savjetovati.

Maja opazi da su mu na oči navrle suze, i srce joj obuze samilost. No Grga se odjednom trgne. Obriše suze iz očiju i oprezno se skriva iza gomile zemlje, koju je njegova prijateljica vjerojatno iskopala iz svog stana. Maja ugleda neku malu crvenkastu kišnu glistu kako dolazi kroz travu. Kretala se na veoma neobičan način, čas je bila duga i tanka, čas

kratka i debela, a crveni se vršak njena tijela sastojao iz samih nježnih kolutića koji su se nečujno pomicali i puzali naprijed. Maja se strašno prestraši kad je Grga iznenada skočio iz svog skrovišta, zgrabio glistu i pregrizao je u dvije polovice. Hladnokrvno je počeo jesti jednu polovicu i nije ga mnogo brinulo što se obje polovice očajnički previjaju na zemlji i u njegovim rukama. Bila je to neka sasvim mala glista.

– Samo strpljivo – reče Grga – odmah će biti gotovo.

Ali dok je žvakao, opet je pomislio na Cicu, koju je zauvijek izgubio, i krupne suze počele su se kotrljati niz njegove obraze.

Mala ga je Maja u svom skrovištu iskreno sažaljevala. Ipak ima na svijetu mnogo toga žalosnog – pomisli ona. Uto opazi kako se jedna polovica gliste, koju je Grga u svojoj tuzi spustio na zemlju, žurno udaljuje.

– Zar je to moguće?! – povikne ona, a od zaprepaštenja je viknula tako glasno da se Grga začuđeno ogledao oko sebe.

– Sklonite mi se s puta! – vikne on, čim ju je čuo.

– Ta ja vam nisam na putu – odvrati Maja.

– Pa gdje onda sjedite? – upita on. – Negdje morate sjediti.

– Ovdje gore – poviče Maja – nad vama u cvijetu.

– Vjerujem vam – reče Grga – ali ja nisam skakavac i ne mogu se tako jako iskrenuti da bih vas mogao vidjeti. Zašto ste tako zaviknuli?

– Jedna polovica gliste bježi – uzvikne Maja.

– Da, da – reče Grga i pogleda za polovicom male gliste – te su životinje veoma živahne. Nemam više teka. – Pritom baci ostatak gliste koji je još držao u ruci, a ovaj se odmah udalji na drugu stranu.

Maja se sva zbuni, ali Grgi kao da je bilo poznato to svojstvo glista.

– Nemojte pomisliti da uvijek jedem gliste – reče on. – Ali nema svagdje ruža...

– Recite bar onoj maloju glisti kuda joj je otrčala druga polovica – reče Maja uzbuđeno.

Grga ozbiljno zatrese glavom:

– Ne valja spajati što sudbina razdvoji – izjavi on. – A tko ste vi?

– Ja sam Maja od pčelinjeg roda.

– Drago mi je – reče Grga. – Nemam ništa protiv pčela. A zašto sjedite tamo gore? To pčele inače ne čine. Sjedite li ovdje već dugo?

– Tu sam prenoćila.

– Tako – progunđa Grga sumnjičavo. – Nadam se da vam je san dubok i zdrav. Zacijelo ste se tek probudili?

Maja potvrdi, jer je opazila da Grgi ne bi bilo pravo kad bi znao da je netko prisluškiavao njegov razgovor sa zrikavcem Cicom, a nije ga htjela ponovno ražalostiti.

Grga je trčao amo-tamo i pokušavao pogledati prema gore.

– Čekajte malo – reče. – Ako se uhvatim za onu vlat trave i malo uspravim, moći ću vas vidjeti, a vi ćete moći meni pogledati u oči. To biste zacijelo rado učinili.

– Svakako – reče Maja – to bi mi bilo vrlo drago.

Grga nađe prikladnu vlat; bijaše to stabljika maslačka i, kad se cvijet nagnuo malo u stranu, Maja ga je mogla vidjeti kako se postavio na stražnje nožice i gleda gore prema njoj. Opazila je da ima ljubazno i milo lice. Činilo se da više nije sasvim mlad, a i obrazi su mu bili dosta punački. Tada se on nakloni, tako da se cvijet malo zanjihao, i predstavi se:

– Ja sam Grga iz porodice Zlatnih Mara. Mala se Maja morala potajno nasmijati, jer je dobro znala da je Grga obični balegar, ali ga nije htjela ražalostiti, pa nije ništa rekla.

– Zar vam ne smeta kiša? – upita Maja.

– O ne, navikao sam na to među ružama; tamo gotovo uvijek pada kiša.

Maja pomisli u sebi: ipak ga moram malko kazniti zbog njegovih drskih laži; on je zaista uobražen momak.

– Grga – reče ona i malo se nasmiješi – kakva je ono rupa tamo pod listom? Grga se trže.

– Rupa? – zapita on. – O kakvoj to rupi govorite? Ima ovdje mnogo rupa; sigurno je to nekakva beznačajna rupa. Ne možete ni zamisliti koliko rupa ima u zemlji.

Ali dok se on još borio s pritajenim zaprepaštenjem, dogodi se nešto užasno. Grga se trudio da izgleda što je moguće hladnokrvnije i pritom je izgubio ravnotežu. Maja začu kako je očajnički zavrисnuo, i odmah zatim ugleda ga kako leži na leđima, a rukama i nogama bespomoćno i jadno vitla po zraku.

– Gotov sam! – vikaše. – Nisam u stanju ponovno se uspraviti. Moram umrijeti. Nikoga još nije zadesila tako okrutna sudbina.

Jadikovao je tako glasno da nije čuo Majine utješne riječi. Pritom je pokušavao dohvatiti nogama tlo, ali svaki put kad bi pomislio da se čvrsto uhvatio, maleni bi grumeni zemlje popustili, i on bi pao natrag na svoja visoka okrugla leđa. Bio je to zbilja neobično žalostan prizor, i mala se Maja iskreno poboja za njega, to više što je sasvim probljedio u licu i što joj je njegovo naricanje paralo srce.

– Ne mogu izdržati u tom položaju – uzvikne on. – Bar me nemojte gledati. Ne mučite samrtnika svojim nametljivim pogledima. Ah, kad bih bar mogao dohvatiti koju vlat trave ili stabljiku maslačka. Tko bi se mogao uhvatiti za zrak? To ne može nitko.

Srce male Maje drhtalo je od sažaljenja.

– Čekajte malo – dovikne mu – pokušat ću vas uspraviti. Mora mi

uspjeti, ako napregnem sve svoje sile. Ali Grga, dragi Grga, nemojte tako vikati, saslušajte me! Ako savijem malu vlat trave i pružim vam gornji kraj, hoće li vam to pomoći?

Ali Grga je samo jadicovao i nije razumio što mu Maja govori, jer od smrtnog straha nije bio sasvim pri svijesti. Tada mala Maja usprkos kiši sleti iz svog skloništa, pronade neku sitnu vlat trave i čvrsto se prihvati za njen tanki vršak. Glasno je uskliknula od radosti kad se travka pod njenom težinom tako svinula da se spustila upravo nad Grgu koji se još uvijek koprcalo.

– Čvrsto se uhvatite – dovikne mu Maja.

Grga osjeti nešto nad svojim licem, žurno se prihvati, prvo jednom rukom, zatim objema, a napokon i nožicama na kojima su bile po dvije kandže. Polako se vukao po vlatici, sve dok nije dohvatio njen korijen i tamo, gdje je travka bila jača i deblja, napokon se uspravio.

Tada je duboko odahnuo.

– Bože moj – reče – to je bilo zaista strašno. Da nisam bio tako priseban, zacijelo bih postao žrtvom vaše brbljavosti.

– Je li vam već bolje? – upita mala Maja. Grga se uhvati za čelo.

– Hvala, hvala, kad mi prođe vrtoglavica, sve ću vam točno reći. Ali Maja više nije dobila odgovor na svoje pitanje, jer kroz travu doleprša neka grmuša u potrazi za kukcima. Mala pčelica čvrsto se priljubi uza zemlju i pritaji dok ptica nije odletjela. Kad je kasnije potražila Grgu, on je već odlutao dalje, pa se i ona dade na put, jer je kiša prestala, a dan je bio svijetao i topal.

To je bio dan. Rano ujutro pala je rosa, a onda je nad šumom granulo sunce i poslalo svoje zrake ukoso preko zelene šumske trave da je sve zasjalo i zablistalo, pa se od blaženstva i ushićenja nije znalo što reći ili učiniti.

Čim se probudila, mala je Maja čula oko sebe same zvonke poklike radosti. Dopirali su iz visokog drveća, iz grla strašnih ptica, čiji su glasovi mogli ipak tako umilno zvučati, i iz zraka, od kukaca koji su proljetali, i iz grmova i trave, od buba, leptira i malih i velikih mušica.

Maja se udobno smjestila u pukotinu jednog drveta. Tu je bilo sigurno i suho, a noću je još dosta dugo bilo toplo, jer je sunce po cijeli dan obasjavalo ulaz. Jednom je, doduše, rano u zoru čula kako djetlić kucka o deblo njena drveta, pa je žurno pobjegla. Jer kuckanje djetlića za malog je kukca, koji se sakrio pod koru drveta, isto tako strašno kao kad mi noću čujemo buku provalnika koji provaljuje kroz prozor. Ali u noći je Maja bila sigurna da je nitko neće tražiti u njenu skrovištu.

U maloj pukotini sasvim straga, gdje bijaše tamno i hladno, spremila je malu zalihu meda kako bi za vrijeme kišnih dana bila opskrbljena hranom. Ulaz u svoj šumski dvorac malo je oblijepila voskom, tako da nije bio veći nego što je trebalo da se može lako uvući.

Sa zvonkim poklikom punim životne radosti vinula se mala Maja tog jutra u sunčanu svjetlost da sazna što će joj donijeti taj novi lijepi dan. Zaplovila je ravno kroz zlatnu svjetlost zraka, pa se činila poput male hitre točkice koju nosi vjetar.

– Danas ću sresti čovjeka – usklikne. – Po takvom su danu zacijelo i ljudi vani, da uživaju u krasnoj prirodi.

Nikad još nije sreća toliko kukaca; u zraku je vladao takav metež i žurba, takvo zujanje, smijeh i klicanje, da si im se i nehotice morao

pridružiti. Mala Maja napokon se spusti u neku travnatu šumicu u kojoj su rasle svakojake biljke i cvijeće. Najviši bijahu bijeli cvjetni grmovi stoliske i makovi, koji su zbog svog rumenila i sjaja bili veoma privlačljivi. Kad je Maja uzela malo meda iz cvijeta popine kapice, i upravo se spremala poletjeti, ugleda na nekoj travci, koja se nagnula prema njenu cvijetu, neko sasvim neobično stvorenje.

Isprva se jako prestrašila, jer ne bi nikad pomislila da može postojati takvo mršavo zeleno čudovište, ali se tada u njoj razbudi tolika radoznalost da je ostala na mjestu kao prikovana i buljila u tog dugonogog stranca. Činilo se kao da ima rogove, ali to bijaše samo neobično izbočeno čelo. Na njemu bijahu dva beskrajno duga ticala, tanka poput niti, a cijeli je taj stvor bio vrlo vitak i imao sitne prednje nožice i sasvim tanka neprimjetna krilca, koja mu, po Majinu mišljenju, nisu mogla biti baš od velike koristi.

Ali najčudnovatije bijahu njegove dvije velike, visoke stražnje noge koje ga mnogo nadvisivahu poput nekih golemih prelomljenih štaka. Bijaše sav zelen, a u očima mu se ogledavalo nešto drsko i začuđeno, ali se dobro vidjelo da mu oči nisu zlobne nego štoviše dobroćudne.

– No, gospođice – reče on Maji, a bilo je očito da ga je naljutio začuđeni izraz njena lica. – Vi sigurno niste još nikada vidjeli skakavca. Ili možda nesete jaja?

– Što vam pada na pamet? – usklikne Maja ljutito. – Kako bih mogla doći na tu pomisao? Čak i kad bih mogla, ne bih to nikada učinila. Zar da na tako lakouman način povrijedim svete dužnosti matice?

Skakavac se malko zguri, a na licu mu se pojavi tako neopisivo smiješan izraz, da se Maja usprkos svojoj srdžbi morala nasmijati.

– Gospođice – poviče on, ali onda i njega samoga spopadne smijeh, te je još samo mogao izreći: – Ovako nešto! Vi ste mi neka vragolanka!

Maja izgubi strpljivost zbog ponašanja tog neobičnog stvora.

– A zašto se smijete? – upita ona ne baš ljubazno. – Valjda ne očekujete uistinu da počnem nesti jaja, i još k tome ovdje na livadi?

Uto nešto škljocne, skakavac povikne: – Hop! – i već ga nestade.

Maja bijaše sasvim zapanjena. On se u golemom luku vinuo visoko u zrak a da nije upotrijebio svoja krila, vratolomnom smjelošću koja se Maji činila kao da graniči s ludilom. Ali uto je već opet bio ovdje. Nije opazila odakle je došao, ali je sada sjedio pokraj nje na listu popine kapice.

Ogledavaše je sa svih strana, sprijeda i straga.

– Ne – reče tada podrugljivo – vi svakako ne možete nesti jaja, niste građeni za taj posao. Nemate žalce za nesenje jaja.

– Što – reče Maja – ja da nemam žalce za nesenje jaja? – Ona se malo pokri svojim krilima i okrete se tako da joj je stranac mogao vidjeti samo lice.

– Da, svakako. Samo nemojte pasti sa svog postolja, gospođice. Vi ste osa, zar ne?

Gore uvrede za Maju nije postojalo na svijetu.

– Grom i pakao! – poviče ona.

– Hop! – odgovori skakavac i opet ga nestade.

Ta me osoba zbilja uzrujava – pomisli Maja i odluči odletjeti. Otkako zna za sebe, nitko je nije još tako uvrijedio. Bila je najveća sramota da je netko zamijeni s osom, s tom beskorisnom razbojničkom bagrom, s tim plemenom kradljivaca, s tim skitnicama. To je bilo zbilja bezobrazno.

Ali se skakavac iznenada opet stvori pokraj nje.

– Gospođice – poviče on i polako se okrene, da su mu dugačke stražnje noge bile slične kazaljka na satu kad je pet minuta prije pola

sedam. – Gospođice, morate mi oprostiti što s vremena na vrijeme prekidam razgovor. Ali iznenada me nešto spopadne i moram skočiti kamo bilo, pa makar svijet propao. Poznajete li i vi taj osjećaj?

Razvuče svoja usta od uha do uha i nasmiješi se Maji. Ona nije mogla drugo no da se i sama nasmije.

– Zar nije tako? – upita skakavac i kimne glavom da je ohrabri.

– A tko ste vi zapravo? – zapita Maja. – Vi me strašno uzrujavate.

– Ta mene svi poznaju – reče zelenko, keseći se i dalje tako silno, kako Maja još nikada nije vidjela da se netko kesi. Nije pravo znala kad govori ozbiljno, a kada se šali.

– Ja sam strana u ovom kraju – reče ona ljubazno – inače bih vas zacijelo poznavala, ali molim vas, primite k znanju da ja pripadam porodici pčela i da nikako nisam osa.

– O, Bože – reče skakavac – pa to je jedno te isto. Maji je od uzbuđenja zastala riječ u grlu.

– Vi niste obrazovani – izusti napokon. – Pogledajte jednom kako izgleda osa.

– A zašto da je pogledam? – odgovori zelenko. – Kamo bih stigao kad bih pamtio razlike koje postoje samo u mašti? Vi letite naokolo po zraku, bodete svakoga tko vam se približi i ne možete skakati. Isto je tako i s osama. Pa gdje je tu razlika? Hop! – i već ga nestade.

Ali sada ću odletjeti – pomisli Maja. On se opet stvori pokraj nje.

– Gospođice – dovikne joj – sutra je utakmica u skakanju u vrtu župnika Griješnića. Hoćete li besplatnu ulaznicu da je možete vidjeti? Moja žena ima još dvije, pa će vam dati jednu ako je lijepo zamolite. Nadam se da ću oboriti dosadašnji rekord.

– Ne zanima me nikakvo poskakivanje – reče Maja zlovoljno. – Tko može letjeti, taj se zanima za uzvišenije stvari.

Skakavac se iskesi, te se upravo činilo da ga se može čuti.

– Nemojte biti umišljeni, gospođice. Većina životinja na svijetu može letjeti, ali samo mali broj može skakati. Vi ne znate što zanima ostali svijet. Čak i kod ljudi možete naići na želju da izvedu visoki, elegantni skok. Nedavno sam vidio kako je župnik Griješnić skočio gotovo jedan metar uvis da pokaže što umije nekoj maloj zmiji koja mu se ispriječila na putu. U svom prijeziru prema svemu što nije skakanje, otišao je tako daleko da je odbacio čak i svoju lulu, a bez nje nijedan župnik ne može živjeti. Možete li shvatiti takvo častohleplje? Poznavao sam skakavce, a oni su pripadali mojoj obitelji, koji su mogli skočiti tristo puta toliko, koliko su bili visoki. Da, sad se čudite i ne govorite više ni riječi i kajete se u sebi zbog svega što ste upravo izrekli i što ste još htjeli ustvrditi. Tristo puta toliko, koliko je sam visok! Da li biste vjerovali da to netko može? Čak i najveća životinja na svijetu, slon, nije u stanju skočiti tako visoko. Dakle? Sad šutite! Nisam li vam rekao da ćete zašutjeti?

– Ali kako da govorim kad vi ni časka ne šutite? – poviče Maja.

– Onda govorite sada – reče skakavac ljubazno, a onda vikne – Hop!
– i nestade.

Nato se mala Maja usprkos svojoj ljutnji morala nasmijati. Takvu osobu nije još nikad srela. Iako ju je iznenađivalo šaljivo ponašanje skakavca, ipak se morala diviti njegovu velikom iskustvu i znanju. Premda o skakanju nije bila istog mišljenja kao on, bijaše zadivljena mnogim novostima što ih je od njega saznala za vrijeme tog kratkog razgovora. Da je zelenko bio bar malo postojaniji, ona bi ga rado zapitala o mnogo čemu. Često, zapravo, dožive najviše oni – pomisli Maja – koji od toga imaju najmanje koristi.

Razumije li govor ljudi kad im zna imena? O tome ga je htjela pitati

kad se ponovno vrati, a i o tome kako bi bilo da se ona pokuša približiti čovjeku i posjetiti ga u njegovu domu.

– Gospođice! – začuje se pokraj nje, a jedna se travka zanjiše.

– Opet vi – reče Maja. – Odakle vi to neprestano dolazite?

– Iz okolice – odgovori skakavac.

– Ali molim vas – poviče Maja – pa zar vi ovako nasumce skačete u svijet, a da ne znate kuda idete, i da ne poznajete mjesto u koje ćete prispjeti?

– Naravno – reče zelenko. – A i što bih drugo? Zar vi možda možete gledati u budućnost? To nitko ne može. Može jedino gatalinka, ali ona neće reći kako to čini.

– Što vi sve ne znate – usklikne mala Maja. – To je upravo divno. Razumijete li i ljudski govor?

– Na to je pitanje teško odgovoriti, gospođice, jer još uopće nije dokazano da ljudi imaju svoj govor. Oni, doduše, katkada ispuštaju neke glasove, ali su ti glasovi tako strahovito neskladni da nema riječi koje bi to mogle opisati. Očito je da se oni tako međusobno sporazumijevaju. Međutim, mora im se priznati da iskreno osjećaju potrebu za podnošljivijim glasovima. Promatrao sam dva dječaka koji su uzeli u ruke vlati trave i puhali u njih svojim ustima. Tako je nastao neki zvuk koji bi se možda mogao usporediti s glasom zrikavca, ali veoma zaostaje za njime. Svakako se oni trude koliko mogu. Želite li znati još štogod? Ja znam još mnogo toga. – I on se iskesi na malu Maju da ga se upravo čulo.

Kad je sljedeći put opet iznenada odskočio, nije se više vratio i pčelica ga je neko vrijeme uzalud čekala. Tražila je svuda unaokolo po travi i u cvijeću, ali ga nije mogla naći.

VI

VRAGOLANKA

Od podnevne vrućine tog lijepog ljetnog dana mala se Maja prilično umorila. Polako je letjela pokraj jako obasjanih grmova cvijeća, dok nije naišla na neko golemo stablo kestena koje joj je svojim velikim listovima pružalo zaštitu i hladovinu. Na izgaženoj tratini pod kestenom bili su stolovi i klupe. Očito je netko pod krošnjama drveta uredio ljetno gospodarstvo. U blizini sjao je crveni krov od crijepa neke seljačke kućice, a iz njena se dimnjaka dizao prema suncu plavkasti dim.

Mala Maja pomislila je da sada sigurno mora sresti čovjeka, kad je već prodrla usred njegova carstva. Ovo je drvo zacijelo njegovo vlasništvo, a i ove neobične drvene sprave dolje u hladu sigurno također njemu pripadaju.

Tada kraj Maje nešto zazuji, i neka se muha spusti na njen list. Neko je vrijeme trčala po zelenim žilicama lista, uvijek s malim trzajima, tako da se pokreti njenih nogu nisu ni opazali, te se gotovo moglo pomisliti da se naglo i uzbuđeno kliže amo-tamo. Zatim poče letjeti od jednog dijela velikog lista na drugi, ali tako brzo i iznenadno, te bi svatko povjerovao da ona ne leti nego skače. Ali to se samo tako činilo. Očito joj je bilo jako stalo do toga da sazna na kojem je dijelu lista najudobnije. Ponekad bi se iznenada vinula malo u zrak, a pritom bi upravo bjesomučno zujala, kao da se dogodilo nešto nečuveno ili kao da izvršava najvažniji zadatak na cijelom svijetu. A onda bi se opet spustila i skakutala kao da se ništa nije dogodilo. Nakon toga sjedila bi opet sasvim mirno kao da se skamenila.

Maja je promatrala što muha radi na suncu. Napokon joj se približi i reče uljudno:

– Želim vam dobar dan i dobro došli na moj list; vi ste muha, koliko

je meni poznato.

– A što bih drugo bila? – zapita mala muha. – Ime mi je Vragolanka i vrlo sam zaposlena. Hoćete li me možda otjerati?

– O ne, radujem se što sam vas upoznala – odgovori Maja.

– To vam vjerujem – reče Vragolanka i pokuša sama sebi otkinuti glavu.

– Što to radite? – poviče Maja. – Pazite!

– To tako mora biti, vi se u to ne razumijete – odvrati Vragolanka mirno i nogama prijeđe preko svojih krila, tako da su se savila prema natrag. – Uostalom, ja sam kućna muha – doda ona ponosito – a ovdje sam samo na ljetovanju.

– Kako je to zanimljivo – poviče mala Maja sva sretna. – Vi onda sigurno poznajete čovjeka.

– Poznajem ga kao svoj džep – dobaci joj Vragolanka prezrivo.

– Pa ja svakoga dana sjedim na njemu. A zar vi to ne znate? Vi ste pčele inače tako mudre, ili bar mislite da jeste.

– Ime mi je Maja – odgovori pčelica malo plašljivo. Nikako nije mogla shvatiti odakle drugim kukcima njihova samosvijest, sigurnost, a često čak i drskost.

– Dobro, dobro – odvrati Vragolanka – zovite se vi kako hoćete, ali vi ste u svakom slučaju glupi.

Vragolanka je sličila kakvom topu koji se sprema opaliti; glavu je i grudi izbočila, a donji kraj njena tijela dodirivaše list. A onda se naglo sva zguri, te se činilo kao da nema nogu.

– Treba biti oprezan – reče – to je najvažnije.

Ali mala je Maja nakon uvrede koju joj je Vragolanka nanijela, sva uskipjela od bijesa. Ona se munjevito baci na Vragolanku, zgrabi je za vrat i držaše je čvrsto a da sama nije znala što ju je na to natjeralo.

– Ja ću vas naučiti da se pristojno ponašate prema pčelama – poviče ona.

Vragolanka poče strahovito vikati.

– Ne bodite – molila je. – To je sve što vi umijete, ali to škodi. Molim vas, odmaknite stražnji dio svoga tijela što dalje možete, jer je tamo žalac. Pustite me, ako možete, učinit ću sve što hoćete. Zar ne znate što je šala? Ta svatko zna da ste vi pčele najpoštovanije, najmoćnije i najbrojnije od svih kukaca. Samo me nemojte ubiti, ako smijem moliti. To se poslije više ne bi moglo popraviti. O, Bože, zar nitko ne razumije moje šale?

– Dobro – reče Maja s malo prijezira u srcu – poklonit ću vam život ako mi ispričate sve što znate o ljudima.

– U redu! – poviče Vragolanka. – To sam ionako htjela, ali me sad pustite.

Maja je pusti. Odjednom joj više nije bilo stalo da čuje muhu, jer je izgubila povjerenje i poštovanje prema njoj. Iskustva ovakvog ološa – pomisli ona – nemaju mnogo vrijednosti za ozbiljne ljude; vidim da ću ipak morati sama pogledati kako je kod čovjeka.

No muha Vragolanka postala je ipak mnogo snošljivija pošto je od Maje dobila onu ozbiljnu pouku. Prvo je počela uređivati svoja ticala, krila i dlačice na svom crnom tijelu, a pritom je mrmljala i psovala. Sve je na njoj bilo u neredu, jer ju je mala Maja bila čvrsto zgrabila. Na kraju Vragolanka izvuče i uvuče svoje rilce, a to Maja još nikad nije vidjela.

– Iščašeno je! Rilce mi je potpuno iščašeno! – poviče ona bolno. – Tome je kriv vaš grubi postupak. Pogledajte sami, sisalo mi izgleda kao ulubljeni limeni tanjur.

– Zar vi imate sisalo? – upita Maja.

– Jasno da imam! Dakle, što želite čuti o čovjeku? Rilce će se već

ispraviti. Mislim da je najbolje ako vam ispričam nešto iz svog života. Budući da sam odrasla među ljudima, moći ćete saznati ono što vas zanima.

– Zar ste vi odrasli među ljudima?

– Dabome. Jaje, iz koga sam se izlegla, snijela je moja majka u ugao njihove sobe. Na njihovim sam zavjesama učila hodati, a prvi sam put okušala snagu svojih krila od Schillera do Goethea.

Maja zapita što su Schiller i Goethe, a Vragolanka joj to objasni važnim glasom. – To su kipovi dvojice ljudi – reče ona – koji su se očito naročito istakli. Oni sad stoje desno i lijevo ispod zrcala i nitko na njih ne obraća pažnju.

Sada je Maja htjela znati što je zrcalo i zašto ta dva kipa što je ispod njega.

– Ako dopužete na zrcalo, možete vidjeti svoj vlastiti trbuh – objasni joj Vragolanka. – To je vrlo zabavno. Kad ljudi stanu pred njega, onda popravljaju svoju kosu ili se glade po brcima. Ako su sami, smješkaju se u zrcalo, ali ako je još netko u sobi, oni se uozbilje. Ne znam koja je prava svrha zrcala, to nikad nisam uspjela otkriti.

Čini mi se da je to neka beskorisna ljudska igračka. U djetinjstvu sam zbog zrcala mnogo prepatila, jer sam se često zaletjela u njega i, naravno, žestoko se udarila.

Maloj Vragolanki bijaše vrlo teško točno odgovoriti na Majina daljnja pitanja o zrcalu. – Eto – reče ona napokon – sigurno ste već letjeli nad glatkom vodenom površinom. Tako nekako izgleda i zrcalo, samo što je uspravno i tvrdo.

Mala muha postala je mnogo prijaznija kad je opazila da je Maja pažljivo sluša i da cijeni njena iskustva. Iako nije nipošto vjerovala svemu što je čula od muhe, Maja se ipak pokajala što ju je omalovažavala. Neki

su stvorovi često mnogo pametniji nego što ispočetka vjerujemo – pomisli ona.

Vragolanka nastavi:

– Prošlo je mnogo vremena dok sam naučila govor ljudi. Teško je to naučiti dok ih dobro ne upoznaš. Sad napokon znam sve što oni hoće. To baš nije mnogo; obično govore svakoga dana isto.

– To nikako ne mogu vjerovati – reče Maja. – Ta ljudi imaju toliko raznovrsnih zanimanja, misli su im bogate, a djela velika. Čula sam od Kasandre da podižu gradove koji su tako veliki da ih se u jedan dan ne može obletjeti, kule koje su visoke kao svadbeni let naše matice, kuće koje plivaju na vodi, i neke druge kuće koje brže od ptice klize po zemlji na dvjema uskim srebrnim cestama.

– Stani! – reče Vragolanka odlučno. – Tko je uopće Kasandra? Tko je to, ako smijem pitati? Dakle?

– Ah tako – reče Maja. – Ona mi je bila odgojiteljica.

– Odgojiteljica – odvrati Vragolanka prezrivo – dakle vjerojatno neka pčela. Tko bi drugi toliko precjenjivao čovjeka. Ta gospođica Kasandra, ili kako se već zove, ne zna dobro povijest. Sva ta ljudska djela, o kojima ste maločas govorili, nemaju za nas neke velike vrijednosti. Ne bi trebalo da gledate na svijet takvim očima. Ako ne shvatite činjenicu da zemljom vladaju muhe, da su one najbrojnije i najvažnije pleme, nećete moći dobro upoznati svijet.

Vragolanka uzrujano zakorakne nekoliko puta lijevo i desno po listu i stane tako navlačiti svoju glavu da se Maja veoma zabrinula. Ali pčelica je sad već opazila da od muhe neće čuti baš previše pametnih stvari.

– Znate li po čemu možete vidjeti da imam pravo? – upita Vragolanka i stane trljati svoje ruke kao da ih hoće svezati u uzao. – Prebrojte u jednoj sobi ljude i muhe. I ne slutite kako će vas rezultat

iznenaditi.

– Možda imate pravo – reče Maja – ali to nije važno.

– Mislite li, uostalom, da sam se ja rodila ove godine? – upita Vragolanka iznenada.

– Ne znam – odgovori Maja.

– Preživjela sam ja zimu – izjavi Vragolanka ponosno. – Moja iskustva sežu čak do ledenog doba, ja sam ga cijelog proživjela. Zato se sad i nalazim ovdje na oporavku.

– Vi zbilja imate hrabrosti – izjavi Maja.

– O da – klikne Vragolanka i poskoči malo prema suncu. – Muhe su najhrabrije pleme što ga ima na Zemlji. Posvuda ćete vidjeti da mi uvijek bježimo samo onda kad je tako za nas bolje, ali se opet vraćamo. Jeste li već kada sjedili na kakvom čovjeku?

Maja odmahne glavom i zagleda se u muhu prijeko i nepovjerljivo. Još uvijek nije pravo znala što da misli o njoj.

– Nisam – reče tada. – Takvo što me ne zanima.

– Zato što ih ne poznajete, draga moja. Kad biste me jednom mogli gledati kako se kod kuće veselo igram s čovjekom, pukli biste od zavisti. Ipak ću vam o tome pričati. U mojoj sobi stanuje neki postariji čovjek koji njeguje boju svoga nosa nekim čudnovatim pićem što ga skriva u ormaru. Miris je toga pića opojan i sladak. Kada taj čovjek pođe da ga donese, onda se smiješi, a oči mu postaju malene. Tada uzme čašicu i, kad je popije, pogleda u strop da vidi jesam li ja već tamo. Ja mu kimnem glavom, a on prijede rukom preko čela, nosa i usta da mi pokaže kamo da kasnije sjednem. Zatim zažmirka i rastvori usta što jače može pa spusti zavjese na prozorima da nam popodneвно sunce ne bi smetalo. Napokon legne na počivaljku i nakon kratkog vremena počne ispuštati mukle, kreštave glasove koje sigurno smatra lijepima. O tome ćemo govoriti

drugi put; to je čovjekova uspavanka. Za mene je to znak da se približim. Najprije uzmem iz čaše svoj dio, što ga on uvijek ostavi za mene. Takva kapljica izvanredno oživljava, u tome se slažem s ljudima.

Onda poletim i spustim se na čelo čovjeka koji se odmara. Čelo leži između nosa i kose, a služi da se njime razmišlja. To se vidi po dugim borama koje se protežu slijeva nadesno kao brazde i kojima čovjek mora micati kad razmišlja, ako hoće nešto postići. I kad je čovjek zlovoljan, vidi se to na čelu, ali se onda brazde protežu odozgo prema dolje, a nad nosom se pojavi neko namreškano ispupčenje.

Čim sjednem i stanem trčati amo-tamo po brazdama, čovjek počinje mahati rukom po zraku. On misli da sam negdje tamo. Ne može tako brzo utvrditi gdje se zapravo nalazim, jer sjedim baš na borama kojima on misli. Ali najzad se ipak dosjeti. Tada zareži i posegne za mnom. Zna, gospođice Majo, ili kako se već zovete, tada moram biti oprezna. Ja vidim kako ruka dolazi, ali čekam do posljednjeg trenutka, a onda hitro i spretno poletim na stranu, sjednem i promatram kako pipa jesam li još tamo. Ta igra traje često i po pola sata, jer vi ne možete ni zamisliti kako je čovjek izdržljiv. Napokon skoči i počne govoriti svakojake riječi koje pokazuju kolika je njegova nezahvalnost. Ali što ćete? Plemenito srce ne traži hvale. Ja sam tada već na stropu i slušam kako je on nezahvalan.

– Ne bih baš mogla reći da mi se to osobito sviđa – izjavi Maja. – Nije li to sve prilično beskorisno?

– Zar da možda na njegovu nosu izgradim saće meda? – poviče Vragolanka. – Vi nemate smisla za šalu, draga moja. A što to korisno vi radite?

Mala Maja pocrveni preko ušiju. No brzo se sabere da Vragolanka ne bi opazila njenu zbunjenost.

– Doći će dan kad ću učiniti nešto lijepo i veliko, što će biti korisno i

dobro – reče ona brzo. – Ali prvo hoću vidjeti što se događa u svijetu. Duboko u srcu osjećam da tako mora biti!

Kad je mala Maja to uskliknula, osjetila je da je obuzima topla nada i oduševljenje, ali Vragolanka kao da nije mogla shvatiti kako ozbiljno ona to misli i što joj se zbiva u srcu. Ona je samo kratkim koracima uzbuđeno skakutala i napokon izjavila:

– Imate li, možda, kod sebe malo meda, draga moja?

– Vrlo mi je žao – odgovori Maja. – Rado bih vam dala, pogotovu kad ste me tako ugodno zabavljali, ali ga nemam ni kapljice. Smijem li vam možda postaviti još jedno pitanje?

– Samo pitajte – reče Vragolanka – ja uvijek odgovaram.

– Htjela bih da me uputite kako da dospijem u čovjekov dom.

– Morate uletjeti unutra – reče Vragolanka mudro.

– Ali kako da to učinim a da se ne izložim opasnosti?

– Čekajte dok se ne otvori koji prozor, ali dobro upamtite gdje je izlaz. Ako ga ne pronađete, najbolje je da kasnije letite za svjetlom. U svakoj ćete kući naći dosta prozora, treba samo paziti gdje odsijeva sunce. Zar već odlazite?

– Da – odgovori Maja i pruži ruku Vragolanki. – Ostajte mi zdravo i dobro se oporavite. Ja još moram obaviti mnogo toga.

I mala Maja raširi svoja krilca i s lakim zujanjem, koje je uvijek zvučalo pomalo zabrinuto, odleti van u susret suncu na cvjetne livade da nađe sebi malo hrane.

Vragolanka je gledala za njom, oprezno razmišljala što bi još mogla reći, te najzad progovori zamišljeno:

– No da, napokon, dakle! A zašto i ne?

VII

MAJA U PAUKOVOJ MREŽI

Poslije susreta s muhom Vragolankom srce male Maje nije bilo baš osobito veselo. Nikako nije mogla vjerovati da je Vragolanka imala pravo u svemu što je o čovjeku govorila i kako je o njemu mislila. Maja je o ljudima imala sasvim drugu predodžbu. Ona ih je zamišljala uzvišenima i lijepima, i nikako nije htjela povjerovati o njima nešto nisko i smiješno. Ipak se nije usudila otići do njihova doma. Nije bila sigurna bi li im to bilo pravo, a ona nizašto na svijetu nije htjela nekome smetati. Još se jedanput sjetila svega što joj je Kasandra ispričala.

– Ljudi su dobri i mudri – rekla joj je ona. – Oni su vrlo snažni i moćni, ali ne zloupotrebljavaju svoju snagu, nego svuda kamo stupe donose red i blagostanje. Naklonjeni su pčelinjem narodu, zato smo mi pčele prihvatile njihovu zaštitu i dijelimo s njima svoj med. Ostavljaju nam dosta meda da se prehranimo zimi, i brinu se da nam mraz i mnogi neprijatelji koje imamo među životinjama ne naškode i da nas ne unište. Na svijetu ima malo slobodnih životinja koje su s ljudima sklopile takav ugovor o prijateljstvu i dobrovoljnoj službi. Često ćeš među kukcima naići na neke koji o ljudima loše govore. Ne slušaj ih. Ako se kakav obmanuti roj pčela zaputi u pustinju da pokuša živjeti bez ljudi, on ubrzo propadne. Ima suviše bića koja su pohlepna za našim medom i često se dogodi da se cijela jedna država bezobzirno uništi zajedno s njenim građevinama i stanovnicima, samo zato što je neka nerazumna životinja htjela utažiti svoju pohlepu za medom.

Tako joj je tada pričala Kasandra, i Maja je odlučila vjerovati u istinitost tih riječi sve dok se osobno ne uvjeri u protivno.

Bilo je već popodne, i sunce je stajalo iza voćaka nekog velikog

povrtnjaka, preko kojeg je Maja letjela. Drveće je već odavno bilo ocvalo, ali se mala Maja još dobro sjećala da ih je vidjela u blještavom sjaju bezbrojnih cvjetića koji su se pružali prema modrom nebu sjajni od same svjetlosti, opojno čisti i ljupki. Slatki miris i jasni sjaj tako su je omamili da je osjetila blaženstvo koje nikad u životu neće zaboraviti.

Dok je tako letjela, mislila je o tome da će se sve to opet vratiti, i srce joj se ispuni srećom zbog krasote širokog svijeta u kojem je živjela.

Na kraju vrta svjetlucali su bijeli zvjezdani grmovi jasmina s njihovim nježnim žutim licima usred blistavog vijenca najčistije bjeline. Blagi joj je povjetarac donosio ususret njihov slatki miris. A zar ne postoje još i lipe koje su u ovo doba godine u punom cvatu? I Maja sva sretna pomisli na velike, ozbiljne lipe, u čijim se krunama tako dugo zadržavao rumeni žar večernjeg sunca.

Letjela je kroz vriježe kupinova grma; na njemu su se već pojavile zelene kupine, ali je još uvijek cvjetao. Kad je opet htjela poletjeti prema gore do jasmina, iznenada joj se na čelo i ramena spusti nešto neobično i hitro joj prekrije krila tako da su izgubila svu snagu. Maja se začudi toj neobičnoj pojavi i osjeti da ju je nešto iznenada zaustavilo u letu i da nemoćno pada prema zemlji, kao da neka tajanstvena zla sila drži njena ticala, njene noge i njena krila u nevidljivom zarobljeništvu. Ali ipak nije pala. Iako više nije mogla micati krilima, lebdjela je u zraku. Držalo ju je nešto čudesno meko i nježno i gipko, malko je podizalo, opet je spuštalo i bacalo amo-tamo, kao da se blagi povjetarac poigrava uvelim listom.

Pčelicu obuze neki tjeskobni osjećaj, ali se zapravo još nije bojala, jer nije osjećala bolova, a ni neke neugodnosti. Samo je sve to bilo čudno, veoma čudno, a iza toga je vrebalo neko zlo. Bilo je već vrijeme da krene dalje. Maja je mislila da će joj to zacijelo uspjeti, samo ako dobro zapne.

Tada na svojim prsima opazi neku beskrajno tanku rastezljivu

srebrnu nit, a kad sva u strahu hitro posegne za njom, nit joj ostane na ruci, čvrsto se prilijepi i ne daje se više skinuti; a druga srebrna nit pružala se preko njenih ramena, obavijala se oko krila i tako ih vezivala da ih Maja više nije mogla raširiti. I ovdje, i tamo, svuda po zraku i po njenu tijelu pružale su se te sjajne, blistave, ljepljive niti.

Mala Maja glasno zaviče od užasa, jer je sada razumjela što joj se dogodilo i gdje se nalazi. Bila je u paukovoju mreži.

Njen plač i zapomaganje odzvanjahu glasno i tjeskobno kroz tihu ljetnu prirodu, u kojoj su sunčani zraci blistali na zlatno-zelenom lišću, a kukci lepršali amo-tamo i ptice hitro letjele zrakom. Sasvim blizu mirisao je jasmin u nebeskom plavetnilu. I ona je maločas htjela onamo, a sada je s njom sve svršeno.

Neki mali modri leptirić, koji je na svojim krilima imao smeđe točkice što sijahu poput bakra, proleti sasvim blizu Maje.

– Oh, jadnice – usklikne on, kad začu jadikovanje male Maje i kad opazi kako se očajnički trza u paukovoju mreži. – Neka vam smrt bude laka, draga moja. Ja vam ne mogu pomoći. I mene će zadesiti ista kob, možda već noćas. Ali još mi je lijepo. Ostajte zdravo, ne zaboravite na sunce u svom dubokom smrtnom snu.

I on odleprša dalje, omamljen cvijećem i suncem i životnom radošću.

Maji potekoše na oči krupne suze, i ona sasvim izgubi mir i hladnokrvnost. Trzala je svojim okovanim krilima i nožicama, vikala i zujala što je jače mogla i zvala u pomoć, a da ni sama nije znala koga zove. Pritom se sve čvršće zapletala u mrežu. Ah, sada se u tom strahu sjetila Kasandrinih opomena: – Čuvaj se paukove mreže; od pauka nam prijete najstrašnija smrt. On je nemilosrdan i podmukao i ne pušta nikoga koga uhvati.

Majin se smrtni strah pretvori u očajanje; posljednjim snagama ona se snažno napregne da se oslobodi. No, iako joj se pričini da je negdje pukao jedan od jačih konaca na kojima je visjela mreža, ipak osjeti kako je strašna sudbina zarobljenika u paukovoj mreži, jer što se više trzala, samo se jače zapletala.

Kad se načas zaustavila, već potpuno iscrpljena, opazi sasvim u blizini pauka kako čuči pod velikim listom kupine. Njen užas bijaše neopisiv kad je opazila to veliko čudovište kako ozbiljno i mirno čuči pod listom, pogrbljeno kao da se sprema na skok. Pauk je svojim zlobnim svjetlucavim očima promatrao malu Maju zluradom strpljivošću i jezivom hladnokrvnošću.

Maja glasno zavriskne. Činilo joj se da još nikada nije tako prestrašeno zavrisknula. Ni sama smrt nije mogla izgledati strašnije od te smeđe dlakave nemani s opakim zubima i visokim nogama na kojima je nezgrapno tijelo stajalo kao na kakvom stalku. Sigurno će odmah navaliti, a onda je Majinu životu došao kraj.

Tada Maju obuze strahovit bijes, kakvog još nikad nije osjetila. Ona ispusti svoj reski, ljutiti bojni zov, koji sve životinje poznaju i koga se boje, i zaboravi na sav strah i tugu. Bilo joj je stalo još samo do toga da svoj život što skuplje proda.

– Glavom ćete platiti svoju podmuklost – poviče ona pauku. – Samo dođite da me ubijete. Vidjet ćete što može jedna pčela.

Pauk se ne pomače. Bilo je to zbilja neobično jezivo, pa bi se zacijelo prestrašile i životinje veće od Maje.

Snagom svoje srdžbe pokuša Maja još posljednji očajnički napor. Krč! Iznad nje prekine se neka duga nit koja je držala jednu stranu mreže. Ta je mreža sigurno bila ispletana za male mušice ili muhe, a ne za tako velike kukce kao što su pčele. Ali se Maja samo još gore zaplela.

Tada se pauk jednim trzajem spusti bliže, sasvim uz malu Maju, a hodao je po jednoj niti, niz koju se klizao svojim pokretljivim nogama, tako da mu je tijelo visjelo nadolje.

– Kojim pravom trgate moju mrežu? – reče on Maji kreštavim glasom. – Što tražite ovdje? Zar svijet nije dosta širok? Zašto smetate miroljubivom pustinjaku?

Tome se Maja nije nadala. Ne, to zaista nije očekivala.

– To je bila zabuna – poviče ona i zadržće od sreće i nade. Ma kako bio ružan, činilo se da pauk nema nikakvih zlih namjera. – Nisam, nažalost, opazila vašu mrežu, pa sam se zaplela. Oh, oprostite mi.

Pauk priđe nešto bliže.

– Vi ste sasvim zgodna punačka pčelica – reče on i malo se spusti, prvo jednom, a zatim drugom nogom. Nit se zanjiše. Bilo je zaista čudno da je tako tanka nit mogla nositi tako velikog pauka.

– Ah pomozite mi da se izbacim – moljaše Maja. – Odužit ću vam se što bolje mogu.

– Zato sam i došao – reče pauk i nekako se čudno nasmiješi.

Usprkos tom smiješku izgledao je zlobno i podmuklo. – Rastrgat ćete mi čitavu mrežu tim svojim mlataranjem. Ako se časkom smirite, oslobodit ću vas.

– Mnogo, mnogo vam hvala – usklikne Maja. Pauk joj se sada već sasvim približio. Prvo se točno uvjerio kako se čvrsto Maja već zaplela.

– A što je sa žalcem? – zapita on.

Uh, kako je opako i ružno izgledao. Maja se upravo tresla od užasa kad je pomislila da će je pauk sada dotaći. Ali ipak reče što je mogla prijaznije:

– Ne brinite zbog moga žalca. Ja ću ga uvući, pa neće moći nikoga ozlijediti.

– Samo bi to još trebalo – reče pauk. – Dakle! Pazite! Budite mirni! Zaista je šteta moje mreže.

Maja se umirila, a dah joj zastao. Odjednom osjeti kako je nešto munjevitom brzinom prevrće neprestano na istom mjestu, te joj se zavrti u glavi. Morala je sklopiti oči, jer joj je pozlilo. – Ali što je to!? Ona otvori oči sva užasnuta. Bila je od glave do pete omotana svježom ljepljivom niti koju je pauk sigurno imao kod sebe.

– O, dragi Bože – izusti mala Maja tihim i drhtavim glasom. Nije više rekla ni riječi. Sad je sve bilo svršeno. Spoznala je paukovu lukavštinu. Sad je tek bila zarobljena i više joj nije bilo spasa. Nije više mogla maknuti ni krilom niti ijednim dijelom tijela.

Bijaše se izgubila sva srdžba i sva ljutina, i samo još velika tuga obuzimaše njeno srce. Nisam znala da na svijetu ima toliko zla i pakosti – pomisli ona. Sada dolazi duboka noć moje smrti; ostaj mi zdravo, jarko sunašce, ostajte zdravo, drage moje družice, zašto sam vas ostavila? Svi mi ostajte zdravo. Ja moram umrijeti.

Pauk je oprezno sjedio nešto postrance. Još se uvijek bojava Majina žalca.

– No? – zapita podrugljivo. – Kako se osjećate, draga moja?

Maja je bila suviše ponosna da odgovori tom licemjeru. Samo nešto kasnije, kad joj se pričinilo da više ne može izdržati svoju tugu, reče:

– Molim vas, ubijte me odmah.

– Ni govora – reče pauk i zaveže nekoliko pretrgnutih niti. – Zar mislite da sam glup kao vi? Ionako ćete umrijeti, ako vas dosta dugo pustim da visite, a krv vam mogu isisati kad više ne budete mogli bosti. Šteta je samo da ne možete vidjeti što ste učinili iz moje lijepe mreže. Onda biste bar uvidjeli da ste zaslužili smrt.

On se munjevito spusti na zemlju, omota kraj niti, koju je tek bio

ispreo, oko nekog kamenčića i čvrsto je pritegne.

Onda se ponovno uspne, dohvati čvrsti konac o kome je visjela svezana Maja, i polagano ga odvuče zajedno sa svojom zarobljenicom.

– Stavit ću vas u hlad, draga moja – reče on – da vas sunce ne isuši. Osim toga, tamo gore plašili biste mi druge mališane koji ne znaju paziti. A i grmušama padne katkada na pamet da mi opljačkaju mrežu. Da znate s kim imate posla: ime mi je Strahimir iz porodice Pauka Križara. Ne trebate mi reći svoje ime, to me ne zanima, glavno je da ste mastan zalogaj.

Tako je jadna Maja visjela duboko u mračnoj hladovini kupinova grma sasvim blizu zemlje, predana na milost i nemilost okrutnom pauku, koji ju je namjeravao ostaviti neka polagano umre od gladi. Budući da je visjela glavicom prema dolje, uskoro osjeti da neće dugo izdržati u tom strašnom položaju. Tiho je jecala, a njeno zapomaganje postajalo sve slabije. A i tko da joj pomogne? Njeni kod kuće ništa ne znaju o nesreći koja ju je zadesila, i ne mogu pohrliti da je oslobode.

Iznenada začu kako netko ispod nje u travi zlovoljno gundā i ona razabere riječi:

– Ja dolazim, a to znači da mi se svi moraju skloniti s puta!

Njeno prestrašeno srdašce stane burno kucati, jer je odmah prepoznala glas balegara Grga, koga je jednom čula dok je razgovarao s cvrčkom Cicom, i kome je pomogla da se izvuče iz teškog položaja.

– Grga – poviče ona što je mogla glasnije – dragi Grga!

– Sklonite mi se s puta – poviče modri Grga, jer on je to zaista i bio.

– Ta ja vam ne stojim na putu, Grga – poviče Maja. – Ah, ja visim tu nad vama, zarobio me pauk.

– Ali tko ste vi? – zapita Grga. – Ja sam posvuda poznat, to ćete sad valjda priznati.

– Ja sam pčelica Maja. O molim, molim vas, pomozite mi!

– Maja? Maja? Ah da, sjećam se. Vi ste me upoznali prije nekoliko tjedana. Sto mu gromova, u strašnom ste položaju, to moram priznati. Tu je svakako potrebna moja pomoć. Budući da upravo imam vremena, neću vam je uskratiti.

– O, dragi Grga! Možete li razderati ove niti?

– Ove niti? Zar me hoćete vrijeđati? – Grga udari po mišicama na svojoj ruci. – Gledajte ovamo, mala, čvrsto je kao najčistiji čelik! Takve snage nema nadaleko. Mogu ja učiniti i teže stvari nego što je razoriti nekoliko niti paučine. Sad gledajte i čudite se!

On se popne na list, dohvati nit o kojoj je visjela mala Maja, čvrsto se prihvati i onda ispusti list. Nit se prekine, i oboje se nađoše na zemlji.

– To je tek početak – reče Grga. – Ali vi sva dršćete, mala Maja, ah jadnice, kako ste blijedi. Ta ne smijete se toliko bojati smrti! Njoj treba hrabro gledati u oči, kao što ja obično činim. Tako, a sad ću vas razmotati.

Mala Maja ne mogaše progovoriti ni riječi. Sjajne suze radosnice tekle su joj niz obraze. Bit će slobodna, opet će letjeti kroz sunčanu svjetlost, kuda joj srce želi, opet će živjeti.

Uto opazi kako se niz vriježe kupine spušta pauk.

– Grga – poviče ona – dolazi pauk!

Grgu to nije zbunilo, on se samo u sebi nasmije. A zaista je i bio izuzetno jaki kukac.

– Još će on o tome dobro razmisliti – reče on mirno.

– Razbojnici! Upomoć! Orobit će me! Vi debeli klipane, kako se usuđujete dirati u moj plijen?!

– Ne uzrujavajte se, gospodine – reče Grga. – Valjda smijem razgovarati sa svojom prijateljicom. Ako izrečete još samo jednu riječ,

koja mi se ne sviđa, razderat ću vam cijelu mrežu. No? Zašto ste odjednom umukli?

– Priznajem da sam pobijeđen – odgovori pauk.

– To me ni najmanje ne zanima – izjavi Grga. – A sad se gubite! Pauk dobaci Grgi pogled pun mržnje i otrova, ali tada podiže oči prema svojoj mreži i predomisli se. Polako se okrene i ode, psujući u sebi tiho i srdito. Tu nije pomogao nikakav ugriz ili ubod, jer se protiv oklopa kakvog je imao Grga nije moglo ništa učiniti.

On se počeo gorko tužiti na nepravdu koja vlada na svijetu, i za svaki se slučaj privremeno sakrije pod neki uveli list, ispod koga je mogao paziti na svoju mrežu.

Za to vrijeme Grga je uspio sasvim osloboditi Maju. Razderao je pređu i odriješio joj krila i nožice. Ostalo je mogla i sama. Ona se sretno i veselo čistila, doduše vrlo polagano, jer je od straha bila mnogo oslabjela i još je uvijek drhtala.

– Morate sve ovo zaboraviti – reče Grga. – Onda ćete prestati drhtati. Pokušajte možete li letjeti.

Maja poleti uz lako zujanje. Išlo je sjajno, i ona s veseljem opazi da joj nije oštećen nijedan dio tijela. Polako odleti do grmova jasmína, pohlepno se napije mirisnog mednog soka kojeg je tamo bilo u izobilju, i tada se vrati Grgi koji je bio ostavio kupinovo grmlje i sjedio u travi.

– Zahvaljujem vam od sveg srca – reče Maja duboko ganuta od sreće što je opet na slobodi.

– Da, da, vrijedno je hvale to što sam učinio – izjavi Grga – ali ja sam tako stvoren. A sada samo letite dalje. Ja bih vam savjetovao da večeras odete rano spavati. Je li vam daleko do kuće?

– Nije – odgovori Maja. – Samo nekoliko minuta; stanujem na rubu bukove šume. Ostajte mi zdravo, Grga, nikad vas neću zaboraviti. Neću

vas zaboraviti dokle god živim.

VIII

MARTIN I LEPTIR

Robovanje kod pauka ipak je opametilo malu Maju. Odlučila je da bude opreznija i da odsada dobro pazi što radi. Premda ju je Kasandra poučila o najvećim opasnostima koje prijete pčelama, svijet je ipak bio suviše velik i raznovrstan, pa je bilo dosta razloga da se dobro zamisli. Osobito navečer, kad se na zemlju spuštao sumrak, maloj su Maji u njenoj osamljenosti dolazile svakojake misli. Ali kad bi sljedećeg jutra zasjalo sunce, ona bi obično zaboravljala polovicu svojih bojazni, i čežnja za novim doživljajima odvukla bi je ponovno u šaroliki vrtlog života.

Jednoga je dana u grmu maline susrela neku čudnu životinju. Bila je uglasta i neobično plosnata, ali je imala neku lijepu šaru na svom leđnom oklopu, za koji se nije pravo znalo jesu li to krila ili nisu. To neobično malo čudovište sjedilo je sasvim mirno poluzatvorenih očiju na nekom listu u hladu, u mirisu malina i činilo se da razmišlja.

Maja htjede doznati kakva je to životinja. Ona doleti sasvim blizu, sjedne na susjedni list i pozdravi je. Stranac joj ne odgovori.

– Ej, vi! – reče Maja i gurne strančev list, tako da se malo zaljuljao. Tada to plosnato biće polako otvori jedno oko, pogleda Maju i reče:

– Pčela. E da, ima mnogo pčela. – I onda ponovno zatvori oko.

Kako je to čudnovato – pomisli Maja iznenađeno, ali ipak odluči da otkrije strančevu tajnu. Sad joj je tek postao zanimljiv, jer se često događa da nas zanimaju ljudi koji ne mare za nas. Maja pokuša s malo meda. –

Imam ga dovoljno – reče. – Smijem li vam malo ponuditi?

Stranac ponovno otvori oko i neko vrijeme zamišljeno promatraše Maju. Što će sad kazati – pomisli pčelica. Ali nije dobila odgovora, samo se oko ponovno zatvorilo, a stranac je i dalje mirno sjedio, priljubljen sasvim uz list. Noge mu se uopće nisu vidjele, i gotovo se moglo povjerovati da ga je netko tako čvrsto pritisnuo palcem na list da se od toga spljoštio.

Maji je već bilo jasno da stranac ne želi znati za nju, ali mi smo tako stvoreni da nam nije pravo ako nas netko neljubazno otpravi, pogotovu ako još nismo postigli svoj cilj. To bi bila prava sramota, a nju nitko ne voli doživjeti.

– Tko ste, da ste – poviče Maja – upamtite dobro da se u svijetu kukaca odgovara na pozdrav, a naročito ako on dolazi od jedne pčele.

Sve je ostalo mirno, i ništa se nije micalo. Stranac nije više otvorio svoje oko.

– Ta je životinja bolesna – pomisli Maja. Kako je nezgodno biti bolestan po tako lijepom vremenu. Sigurno zato i sjedi u hladovini. Ona doleti na strančev list i sjedne do njega.

– Dragi moj – reče ona prijazno – što vam je?

Uto se ta nepoznata životinja poče odmicati na neki sasvim neobičan način kao da je gura neka nevidljiva ruka. On nema nogu – pomisli Maja – i zato je tako zlovoljan. Stranac zastade na peteljci lista, i tada Maja na svoje veliko iznenađenje opazi da je za sobom ostavio malu smeđu kapljicu. Kako je to neobično – pomisli ona, ali se uto iznenada zrakom stane širiti neki strašan miris koji je dopirao iz te smeđe kapljice. Pčelica se gotovo onesvijesti, tako prodoran i odvratn bijaše taj miris. Ona odleti što je brže mogla i sjedne na neku malinu, začepi nos i stane se tresti od uzbuđenja i užasa.

– A zašto se upuštate u razgovor sa smrdljivim Martinom? – reče netko pokraj nje i nasmije se.

– Nemojte se smijati! – poviče Maja.

Ona se obazre. Nad njom je na tankom izdanku malinova grma sjedio neki bijeli leptir i ljuljao se. Lagano je rastvarao i sklapao svoja velika krila, nečujno i sretno u sunčanom sjaju. Krila su mu imala crne uglove, a u sredini bijahu okrugle crne točke, na svakom krilu po jedna, tako da ih je ukupno bilo četiri. Maja je već vidjela mnoge leptire, ali se nije još ni s jednim upoznala. Njegova ju je ljepota tako ushitila da je zaboravila svoju ljutnju.

– Oh – reče ona – možda imate sasvim pravo što se smijete. Zar je ono bio smrdljivi Martin?

Leptir kimne glavom. – Naravno da je bio – reče, a još se uvijek smiješio. – S njima ne valja imati posla. Vi ste zacijelo još vrlo mladi?

– Pa – izjavi Maja – to baš ne bih mogla reći. Imam ja mnogo iskustva, ali se na takvu životinju još nikad nisam namjerila. Kako može raditi takva što?

Leptir se ponovno morao nasmijati.

– Smrdljivi Martini vole biti sami – reče on – a jer nisu baš omiljeni, pokušavaju se istaknuti na takav način. Vjerojatno bismo ih inače zaboravili, ali ovako moramo misliti na njih. Oni to svakako i žele.

– Kako su vam lijepa krila – reče Maja – tako laka i bijela. Smijem li vam se predstaviti? Ime mi je Maja od pčelinjeg roda.

Leptir sklopi svoja krila, te se činilo da ima samo jedno, a stajala su uspravno u zraku. On se lako nakloni i reče sasvim kratko:

– Zoran.

To mu je bilo ime. Maja se nije mogla sita nagledati njegovih krila.
– Poletite malo – reče ona.

– Zar da odletim?

– O ne – odgovori Maja – samo bih htjela vidjeti kako se vaša velika bijela krila kreću u modrom zraku, ali to mogu vidjeti i kasnije. Gdje stanujete?

– Nemam stalnog boravišta – reče Zoran. – To stvara samo neprilike. Tek otkako sam leptir, život je postao zaista lijep. Ranije, dok sam bio gusjenica, po cijeli dan nisam silazio s lista kelja nego sam samo jeo i svađao se.

– Kako to mislite? – upita Maja začuđeno.

– Ranije sam bio gusjenica – reče Zoran.

– To je nemoguće! – poviče Maja.

– No čujete – izjavi Zoran i uperi svoja dva ticala ravno u Maju. – To zna svatko, pa čak i čovjek.

Mala Maja sasvim se zbunila. Zar je na svijetu moguće nešto takvo?

– Morate se izraziti malo jasnije – reče ona u sumnji. – Ne mogu vam samo tako povjerovati. To ne možete od mene zahtijevati.

Leptir sjedne do pčelice na malu lepršavu grančicu grma i oni se zajedno stanu ljuljati u jutarnjem povjetarcu. Ispričao joj je kako se jednoga dana, dok je još bio gusjenica, počeo omatati predom, sve dok se od njega nije ništa vidjelo osim neugledne smeđe kukuljice koju nazivaju ličinkom. – A nakon nekoliko tjedana – nastavi on – probudio sam se iz svog dubokog sna i probio kukuljicu. Nikad vam ne bih mogao opisati, Majo, kako mi je bilo pri srcu kad sam poslije toliko vremena odjednom ponovno ugledao sunce. Bilo mi je kao da nestajem u nekom toplom zlatnom moru, i tako sam zavolio život da mi je srce snažno zakucalo.

– To mogu razumjeti – reče Maja. – I ja sam osjećala isto kad sam prvi put izletjela iz našeg mračnoga grada u svijetli mirisni zrak.

I pčelica načas utihne, jer se sjetila svog prvog izleta. Ali onda

htjede saznati kako su velika krila leptira mogla narasti u maloj kukuljici.

Zoran joj to objasni.

– Ona su lako i nježno složena, kao latice cvijeta u pupoljku. Kad vrijeme postane svijetlo i toplo, cvijet se mora otvoriti, on ne može drukčije, a njegove se latice rašire. Tako je bilo i s mojim krilima. Kad sunce zasja, nitko ne može odoljeti.

– Tako je – reče Maja – to je istina.

Zamišljeno je promatrala bijelog leptira dok je sjedio u zlaćanoj jutarnjoj svjetlosti i ocrtavao se na modrom nebu.

– Često nam prigovaraju da smo lakoumni – reče Zoran – ali smo mi, zapravo, samo sretni. Ne biste mi vjerovali kako često ozbiljno razmišljam o životu.

– A o čemu sve mislite? – upita Maja.

– Razmišljam o budućnosti – reče leptir. – Ona je veoma zanimljiva. Ali sad ću odletjeti, livade na obronku brijega pune su zvončića i stoliske, sve je tamo u cvijetu. Htio bih, znate, i ja biti tamo.

Maja je to dobro razumjela, te se oprostije i odletješe na različite strane; bijeli leptir nečujno i lepršavo, kao da ga nosi blagi vjetrić, a mala Maja uz zabrinuto zujanje koje za lijepih dana često čujemo nad cvijećem i koje nikad ne zaboravljamo, kad god pomislimo na ljeto.

IX

HANIBALOVA BORBA S ČOVJEKOM

U blizini duplje u drvetu, u kojoj se Maja smjestila preko ljeta, naselio se u kori bora potkornjak Fridolin sa svojom obitelji. Marljiv i ozbiljan ulagao je mnogo truda da umnoži svoju obitelj i na tom je polju

postigao lijep uspjeh. S ponosom je gledao na nekih pedesetak živahnih sinova koji su opravdavali najbolje nade. Svaki je od njih iskopao ispod kore drveta mali zavojiti kanal i dobro se tamo osjećao.

– Moja je žena tako udesila da ne smetaju jedan drugome – reče Fridolin Maji. – Moji se sinovi još ne poznaju, njihovi se životni putovi razilaze u raznim smjerovima.

Maja je već dugo poznavala Fridolina. Dobro je znala da mnogi baš ne vole ni njega ni njegov rod, ali njoj se dopadala njegova ćud i njegovi nazori, a dosad nije imala razloga izbjegavati ga. Jutrom, dok je šuma još spavala a sunce još nije izašlo, često bi čula njegovo sitno kucanje i bušenje. To je zvučalo tako tiho kao kakva sitna kišica ili kao da drvo diše u snu. Kasnije je nalazila sitnu smeđu prašinu, koju je izbacio iz svog hodnika.

Jednom je došao rano ujutro, kao što je često činio, da se raspita je li Maja dobro spavala.

– Zar nećete danas izletjeti? – upita on.

– Neću – reče Maja. – Vjetar je suviše jak.

Doista je i bilo tako. Šuma je hujala i tresla svojim granama divlje i uzbuđeno, a lišće se na njima činilo kao da će odlepršati. Svaki put, kad bi vjetar iznova navalio, postajalo je svjetlije, i činilo se kao da je drveće mnogo golije nego prije. Na boru, u kome su živjeli Maja i Fridolin, zviždali su glasovi vjetra reskim šumom, a zvučalo je kao da je drvo uzbuđeno i ljutito.

Fridolin uzdahne. – Radio sam cijelu noć – ispriča joj on. – A što mi drugo i preostaje? Treba se truditi da se nešto postigne. Ni s ovim borom nisam potpuno zadovoljan. Trebao sam se prihvatiti kakve jele. – On otare čelo i blago se nasmiješi.

– Kako su vaša dječica? – zapita Maja prijazno.

Fridolin joj zahvali.

– Nemam više pravog uvida – reče oklijevajući – ali se nadam da su svi zdravi.

Dok je tako sjedio, taj smeđi čovječuljak s oklopom na grudima koji se činio kao kakva prevelika glava, i s kratkim, malo podrezanim poklopcima na krilima, učini se Maji gotovo smiješan, ali je dobro znala da je to opasan kukac i da čini mnogo štete šumskom drveću. Ako njegovo pleme koje drvo napadne u velikom broju, onda ono ubrzo izgubi svoje zelene iglice, mora uvenuti i umrijeti, a nema moći da se obrani od malih razbojnika koji mu uništavaju koru, ispod koje se sokovi penju u krošnju. Pričalo se da su već čitave šume pale kao žrtva njegova plemena. Maja ga zamišljeno promatraše i kad pomisli kako značajna i moćna može postati ta životinjica, obuze je nekakav svečani osjećaj.

Uto Fridolin uzdahne i reče zabrinuto: – Oh, kako bi život bio lijep, da nema djetlića.

– Da, da – potvrdi Maja. – Istina je, djetlić proguta sve na što naiđe.

– Kad bi bilo samo to – izjavi Fridolin. – Kad bi mu lakoumna bića koja se skiću vani po kori postala plijen, ja bih rekao: dobro, pa i djetlić treba živjeti. Ali ja smatram da je neoprostivo što nas ta ptica progoni i pod korom, sve do naših skrovišta i duboko u naše hodnike.

– Ne – reče Maja – to on ne može. Koliko je meni poznato, on je za to prevelik.

Fridolin pogleda Maju uzdignutih obrva i nekoliko puta značajno kimne glavom. Očito ga je veselilo što o nečemu zna više od Maje.

– Prevelik? – upita on. – A tko govori o njegovoj veličini? Ne, draga moja, ne zabrinjuje mene njegova veličina nego njegov jezik.

Maja raširi oči od čuđenja, i tada joj Fridolin ispriča da djetlić ima dugi tanki jezik, okrugao poput gliste, šiljast i ljepljiv. – Može ga ispružiti

najmanje deset puta toliko koliko sam ja dug – usklikne potkornjak i zamahne rukom. – Već pomisliš da mu je sad kraj, a on se još više izduži. Djetlić je tako bezdušan da ga gura u sve otvore i pukotine u kori i misli: možda se u njima netko skriva. Taj jezik prodire čak i u naše kanale a, vjerujte mi, čega se dotakne to se na njega čvrsto prilijepi, i on ga izvuče.

– Ja nisam kukavica – reče Maja – zacijelo nisam, ali me to ipak prilično zabrinjava.

– O, lako je vama kad imate žalac – izjavi Fridolin pomalo zavidljivo. – Svatko će dobro promisliti prije nego dopusti da ga ubodete u jezik; to će vam reći svi koje zapitate. Ali što da kažem ja? Tako je stradala i jedna moja rođakinja. Prije toga smo se nešto malo posvađali zbog moje žene; još se toga dobro sjećam. Bila je kod nas u posjetu i nije još dobro poznavala naš stan. Odjednom začujemo djetlića kako struže i kucka, a pripadao je nekoj manjoj vrsti. Bit će da je počeo upravo nad našim stanom, jer ga inače čujemo obično već ranije, pa se sklonimo na sigurno mjesto. Odjednom začujem kako moja bijedna rođakinja viče iz tame: "Fridoline, zalijepila sam se!" Čuo sam još samo neko očajničko otimanje, a onda je sve utihnulo, i djetlić je malo podalje već ponovno kuckao. Moje rođakinje više nije bilo, on ju je progutao. Zvala se Agata.

– Opipajte kako mi srce kuca – reče Maja tiho. – Nije trebalo da mi to tako naglo ispričate. Što se sve ne događa na svijetu! – I mala Maja pomisli na svoje vlastite doživljaje koji su se zbili u prošlosti, i na sve što će joj se možda još desiti.

Uto se Fridolin najedanput počne smijati. Maja ga iznenađeno pogleda.

– Pazite samo – dovikne joj on – tko se to penje uz drvo. To vam je obješenjak, kažem vam. Uostalom, vidjet ćete i sami.

Maja se obazre i ugleda kako se neka čudnovata životinja polagano

penje uz drvo. Nikad nije smatrala mogućim da postoje takve životinje. No isprva je njen strah bio veći od čuđenja, i ona žurno zapita Fridolina ne bi li bilo dobro da se sakriju.

– Ni govora – reče potkornjak. – Samo mirno sjedite i uljudno pozdravite gospodina. On je veoma učen i ima zaista mnogo znanja, a pritom je dobroćudan i skroman i, kao svi takvi ljudi, pomalo smiješan. Pogledajte što radi!

– Vjerojatno razmišlja – reče Maja, koja se još nije bila oporavila od čuđenja.

– Bori se protiv vjetra – reče Fridolin i nasmije se. – Samo da mu se ne zapletu noge.

– Zar su ti dugi konci zaista njegove noge? – upita Maja razrogačenih očiju. – Ovako nešto još nikad nisam vidjela.

Dotle se stranac već približio, i Maja ga je mogla bolje razgledati. Zapravo se činilo kao da lebdi u zraku, jer mu je malo, okruglo tijelo stajalo visoko na strahovito dugim nogama koje su stršile poput kakvih tankih pokretnih štapova i na sve strane tražile oslonac. Oprezno se gegao naprijed, a pritom se njegovo smeđe, okruglo tijelo njihalo sad prema gore sad prema dolje. Noge su mu bile tako duge i tanke da svaka za sebe sigurno ne bi mogla nositi njegovo tijelo, pa su mu bezuvjetno bile potrebne sve zajedno. Budući da su u sredini bile savijene, stršile su nad njim visoko u zraku. Maja pljesne ručicama.

– No, tako nešto! – usklikne. – Biste li vjerovali da takve lomne nožice, tanke kao vlasi, mogu biti tako pokretljive i korisne, da ih se zaista može upotrebljavati i da znaju što treba činiti? Za mene je to pravo čudo, Fridoline.

– Ah, što – reče potkornjak. – Ako je nešto smiješno, onda se nasmijem, i gotovo.

– Nemam baš za to volje – odgovori Maja. Često se netko nečemu nasmije, a poslije se pokaže da on to samo nije dobro razumio.

Uto je stranac došao do njih, pogledao Maju s visine svojih nogu, koje su izgledale kao šiljasti trokuti, i rekao: – Dobro jutro! Vani je pravi vihor, gospodo moja, propuh vrlo grube vrste, zar ne, ili – što? Možda se ne slažete sa mnom? – I on se odupiraše vjetru što je bolje mogao.

Fridolin prikrije smijeh, ali mala Maja odgovori uljudno da je i ona istoga mišljenja i da je zato ostala kod kuće, a onda se predstavi. Stranac zaškilji na nju kroz svoja koljena.

– Maja od pčelinjeg roda – ponovi on. – Tome se iskreno radujem. Mnogo sam slušao o pčelama. Moram vam priznati, uvijek se pomalo zbunim kad se trebam nekome predstaviti, jer je naša vrlo raširena obitelj poznata pod najraznovrsnijim imenima. Zovu nas koscima, krojačima ili postolarima. Na svaki način spadamo u rod pauka, a ime mi je Hanibal.

Ime pauka nemilo zvuči u ušima svih manjih kukaca, i Maja nije mogla sasvim prikriti svoj strah, pogotovu kad se sjetila svog zarobljenništva kod pauka Strahimira. No činilo se da Hanibal nije ništa primijetio. Ako bude potrebno – pomisli ona – odletjet ću, a onda neka gleda za mnom. Krila nema, a i mreža mu je negdje drugdje.

– Zamišljen sam, veoma sam zamišljen – reče Hanibal. – Ako dopuštate, prići ću malo bliže, tamo iza one velike grane bit ću dobro zaštićen.

– Samo izvolite – reče Maja i pomakne se u stranu. Fridolin se oprost i ode, ali je pčelica željela doznati tko je zapravo Hanibal. – Kakvih sve životinja ima na svijetu – mišljaše ona – neprestano nailazim na nove.

Vjetar je bio malo popustio, i sunce je zasjalo kroz granje. Negdje dolje u grmlju začu se pjesma crvendaća i ispuni srećom cijelu šumu.

Maja ga je vidjela kako sjedi na grančici i opazila kako mu se grlo pokreće kad pjeva: ptica je bila podigla svoju glavicu prema svjetlu.

– Kad bih bar mogla pjevati kao onaj crvendać – reče mala Maja – sjela bih na cvijet i pjevala cijeli dan.

– No, to bi bilo krasno – izjavi Hanibal. – Vi s vašim zujanjem.

– Ta mi se ptičica čini tako sretnom – reče pčelica.

– Vi ste neko čudno stvorenje – izjavi kosac. – Kad bi sve životinje poželjele da rade nešto drugo nego što umiju, svijet bi se uskoro okrenuo naglavce. Zamislite kako bi bilo kad bi crvendać izjavio da svakako mora imati žalac ili kad bi se nekoj kozi prohtjelo letjeti i skupljati med. Onda bi na kraju došla i žaba i zaželjela noge kakve ja imam. Maja se nasmije.

– Ne, nisam tako mislila – reče ona – ali smatram da bi bilo prekrasno kad bih svojom pjesmom mogla usrećivati sva bića kao što može ova ptica. No što je to? – uzvikne ona najednom začuđeno. – Gospodine, vi imate jednu nogu previše. Vi ih imate sedam.

Hanibal nabere čelo i gledaše ljutito pred sebe.

– Ipak ste uspjeli to opaziti – reče zlovoljno. – Međutim, nemam ja jednu nogu previše nego jednu premalo.

– Pa zar inače imate osam nogu? – upita Maja začuđeno.

– Ako dopustite – izjavi Hanibal – mi pauci imamo osam nogu. One su nam potrebne, a i inače – to je otmjenije. Ja sam jednu izgubio, šteta za nju, ali napokon, treba se snalaziti kako se najbolje zna i umije.

– Bit će da je vrlo neugodno izgubiti jednu nogu – reče Maja suosjećajno.

Hanibal podboči rukom bradu i tako namjesti noge da ih je bilo teško izbrojati.

– Ispričat ću vam – poče on – kako se to dogodilo. Naravno da je tu bio umiješan čovjek, kao i obično kad se nešto desi. Mi se dobro čuvamo,

ali čovjek je neoprezan i katkada te pograbi kao da si komad drveta. Hoćete li da vam ispričam kako se zbio taj nemili slučaj?

– O, molim – reče Maja i udobno se namjesti. – To bi me veoma zanimalo. Zacijelo imate neobično mnogo iskustva.

– To je istina – reče Hanibal. – A sad pazite. Naše pleme spada među noćne narode, to vam je vjerojatno poznato. Nekoć sam živio u zelenoj vrtnoj kućici koja izvana bijaše obrasla bršljanom, a imala je dosta razbijenih prozorskih stakala, pa sam lako ulazio i izlazio. Kad bi se smrklo, došao bi kroz vrt čovjek. U jednoj je ruci nosio umjetno sunce, koje naziva svjetiljkom, u drugoj jednu bocu, a pod rukom je imao papira. Imao je osim toga u džepu još jednu bočicu. Stavio bi sve te stvari na stol i počeo razmišljati, jer je svoje mišljenje htio napisati na papir. Sigurno ste već u šumi ili u vrtu naišli na papir. Ono crno, što je na njemu, izmislio je čovjek.

– Divota – reče Maja sva sretna što će doznati tako mnogo toga.

– U tu svrhu – objašnjavaše Hanibal dalje – čovjeku su potrebne obje boce. U manju umoči neki drveni štapić, a iz veće pije. Što više pije, to mu bolje napreduje posao. On piše naravno o nama sve što zna, i pritom je vrlo vrijedan, ali ne postigne mnogo uspjeha, jer je čovjek do sada saznao vrlo malo o nama kukcima; o našem duševnom životu ne zna gotovo ništa, a na naše srce i njegove jade ni najmanje se ne obazire. Uostalom, čut ćete.

– Zar nemate dobro mišljenje o čovjeku? – upita Maja.

– Imam, kako da nemam – odgovori kosac i zagleda se iskosa pred sebe. – Ali kad netko ima sedam nogu, postaje ogorčen.

– Ah, tako – reče Maja.

– Jedne večeri – produži Hanibal – vrebao sam kao obično u uglovima prozora lovinu, a čovjek je sjedio pokraj svojih dviju boca i

trudio se da nešto napiše. Jako me naljutilo što je veliki broj mušica i komaraca, a ja od lova na njih živim, sjeo na čovjekovo umjetno sunce i buljio u njega onako prostački, kako već te životinje umiju.

– No – izjavi Maja – i ja bih, zapravo, razgledala takva što.

– Razgledati, to je još u redu. Ali razgledati je nešto sasvim drugo nego buljiti. Pogledajte samo budalaštine što ih taj ološ čini kod svjetiljke. Još je sitnica što po dvadeset puta udaraju glavom u nju, ali neki to čine tako dugo dok ne opale krila. Pritom neprestano bulje u svjetlo.

– Jadne životinjice – primijeti Maja – sigurno se više ne mogu snaći.

– Onda je bolje da ostanu u udubini na prozoru ili pod lišćem – reče Hanibal. – Tamo su zaštićeni od svjetiljke i tamo ih mogu uhvatiti. One kobne noći vidio sam iz udubine na prozoru kako nekoliko mušica leži pod svjetiljkom u posljednjim trzajima. Opazio sam da čovjeku nije do njih stalo i odlučio sam otići po njih. Nije li to najprirodnija stvar na svijetu?

– Svakako – reče Maja.

– A ipak, to je uzrok moje nesreće. Polako i oprezno puzao sam uz nogu od stola, sve dok nisam mogao poviriti preko ruba. Čovjek mi se pričinio strahovito velik, i ja sam stao promatrati što radi. Korak po korak polagano sam se približavao svjetiljci. Tako dugo, dok me zaklanjala boca, sve je bilo dobro, ali čim sam se pojavio iza nje, čovjek je podigao pogled i zgrabio me. Prstima je uhvatio jednu od mojih nogu, podigao me tako sasvim do svojih velikih očiju i rekao: "Gle, gle!" A pritom se taj neotesanac kesio cijelim licem kao da ga to zabavlja.

Hanibal uzdahne, a mala Maja ostane sasvim mirna. Napokon ga upita sva zažarena:

– Zar čovjek ima tako velike oči?

– Bolje bi bilo da sad mislite o meni i o mom položaju – poviče Hanibal uzbuđeno. – Pokušajte zamisliti kako mi je bilo pri duši. Bi li vama bilo drago da visite o jednoj nozi pred očima koje su otprilike dvadeset puta veće od vašeg tijela? Jedan jedini zub od svih onih koji su se bijeljeli u ustima čovjeka, bio je dvaput veći od mene. No, što mislite o tome?

– Užasno – reče Maja. – Upravo grozno!

– Uto se srećom prekinula moja noga. Ne mogu ni zamisliti što bi se bilo dogodilo da se nije prekinula. Pao sam i potrčao što su me moje preostale noge brže nosile. Skrio sam se iza boce i iz tog sam zaklona dobacivao čovjeku najstrašnije prijetnje. Samo zato me nije dalje progonio. Vidio sam kad je stavio moju nogu na bijeli papir i promatrao kako je htjela pobjeći, ali to bez mene nije mogla.

– Zar se još micala? – upita Maja prestrašeno.

– Da – objasni joj Hanibal. – Naše noge to čine uvijek kad ih se istrigne. Moja je noga trčala, ali ja nisam bio pokraj nje, pa nije znala kamo će. Zato je samo besciljno tapkala na istom mjestu, a čovjek je sve to promatrao, uhvatio se za nos i bezdušno se smijao savjesnosti moje noge.

– To nije moguće – reče pčelica sasvim zastrašena. – Jedna trg-noga ne može puzati.

– Što je to trg-noga? – upita Hanibal.

Maja ga pogleda. – To je noga koja je otpala – objasni mu. – Mi to kod kuće tako zovemo.

– Bolje da pred obrazovanim ljudima ne upotrebljavate tako djetinjaste izraze, kad ste već odrasli – strogo joj zapovjedi Hanibal. – Kaže se otrgnuta noga. U svakom je slučaju istina da se naše noge bacakaju još dugo nakon što su istrgnute.

– Ne – reče Maja – to vam ne vjerujem bez dokaza.

– Zar mislite da ću radi vas istrgnuti sebi još jednu nogu? – upita Hanibal ljutito. – Već vidim da vi niste društvo za mene. Ovako nešto još nitko nije od mene tražio, jeste li razumjeli?

Maja se sasvim zbuni, jer nije mogla razumjeti zašto se kosac tako naljutio i što je, zapravo, skrivila. – Nije se baš lako družiti sa stranim kukcima – pomisli ona – jer oni drukčije misle i često ne shvaćaju da ih nisam htjela uvrijediti.

To je ražalosti, i ona zabrinuto pogleda velikog pauka s njegovim dugim nogama i namrgođenim licem.

– Zapravo bih morao pokušati da vas pojedem – reče odjednom kosac, koji je Majinu dobroćudnost zacijelo smatrao slabošću. Ali uto se s pčelicom dogodi nešto neobično. Njene žalosti odjednom nestane, a umjesto straha i užasa srce joj se ispuni hrabrošću i spokojstvom. Malo se uspravi, zazuji visoko i zvonko, a da ni sama nije znala da to čini, raširi malo svoja lijepa prozirna krila i reče blistavih očiju:

– Gospodine, ja sam pčela.

– Oprostite – reče Hanibal, okrene se bez pozdrava i pobježe niza stablo što ga je njegovih sedam nogu brže nosilo.

Htjela ili ne htjela, Maja se morala nasmijati. Hanibal je odozdo počeo grditi na sav glas.

– U vas je loš karakter – reče on uzbuđeno. – Vi svojim žalcem napadate ljude koje teški udarci sudbine sprečavaju da se kreću kako je uobičajeno. Ali kucnut će i vaš čas, i kad zapadnete u nevolju, sjetit ćete se mene i kajati ćete se.

On nestane pod lišćem podbjela. Pčelica nije čula sve što joj je rekao, bila je dobre volje, pogotovu što je vjetar gotovo sasvim popustio i što se činilo da će dan biti lijep. Visoko na sjajnom plavetnilu neba

prolazili su bijeli oblaci; činili su se mirni i sretni kao dobre misli. Pčelicu obuze vruća i neodoljiva čežnja za gustom hladovinom šumskih proplanaka i za sunčanim obroncima s druge strane velikog jezera. Zacijelo se tamo već odavno razbudio veseli život. Vidjela je kako se talasaju vitke vlati trave i kako na rubu šume u uskim jarcima rastu visoke žute perunike. Iza njihovih čaški vidjela se tajanstvena noć jelove šume, iz koje je puhao prohladan i turoban vjetrić. Znala je da u mračnoj tišini šume, koja je sunčani sjaj pretvarala u crvenkasti sumrak, leži carstvo bajki.

I već je letjela zrakom. Ni sama nije znala da je poletjela. Dozivali su je šumski proplanci i cvjetni obronci.

– O, dobri Bože, – pomisli Maja – kako je divno živjeti.

X

ČUDESA NOĆI

Tako je mala Maja provodila među kukcima dane i tjedne svog mladog života. U svim radostima i opasnostima, dok je lutala krasnim ljetnim svijetom, često su joj doduše nedostajali drugovi ranog djetinjstva, i katkad bi je obuzela bolna čežnja za napuštenim kraljevstvom svog naroda. A bilo je i trenutaka kad je poželjela kakav redoviti posao, kakvo korisno zanimanje i društvo pčela. Ali priroda male Maje bila je, zapravo, nemirna, i nije vjerojatno da bi se ona u njihovu društvu uvijek dobro osjećala. Među svim životinjama, kao i među ljudima, dešava se da se neki ne mogu prilagoditi običajima većine, pa čovjek mora biti oprezan prije nego što osudi takvo biće. To nipošto nije uvijek samo lijenost ili svojeglavost, jer se iza toga nagona često krije

duboka čežnja za višim i boljim od onog što pruža svakidašnji život, i iz mladih bjegunaca često postajuiskusni i mudri muškarci i razborite i dobre žene. A mala je Maja imala, zapravo, čisto i osjećajno srce, i njenu je ljubav prema lijepom i prostranom svijetu, u kome je ugledala svjetlost dana, izazvala iskrena žeđ za znanjem i velika radost zbog krasota na zemlji.

Ali samoća je teška čak i u sreći, i što je mala Maja postajalaiskusnija, to je češće čeznula za zajednicom i ljubavlju. Više nije bila sasvim mlada pčelica nego krasna, snažna pčela, obdarena sjajnim zdravim krilima, oštrim i opasnim žalcem i razvijenim osjećajem za opasnost i radost života. Stekla je iskustva i skupila znanja i sad je često poželjela da to može korisno upotrijebiti. Možda bi se jednoga dana bila vratila u košnicu, bacila se kraljici pred noge i zamolila je da joj oprost i da je primi natrag, ali ju je u tome sprečavala jedna žarka žudnja – željela je upoznati čovjeka. O ljudima je čula toliko toga proturječnog, da se samo zbunila i nije znala ništa više nego ranije. Ipak je naslućivala da na cijelom svijetu nema moćnijeg, mudrijeg i uzvišenijeg stvora od čovjeka.

Na svojim je lutanjima, doduše, ponekad visoko iz zraka i iz velike daljine vidjela ljude, crne, bijele i crvene, šaroliko odjevene, male i velike. No nikad se nije usudila prići im bliže. Jednom je vidjela kako se pokraj potoka nešto crveni, pa je poletjela onamo, jer je tu sjajnu boju smatrala cvjetnom. Tamo je našla čovjeka zlatne kose i rumenih obraza. Spavao je na cvijeću pokraj potoka u crvenoj haljini, a činio se usprkos svojoj strahovitoj veličini tako mio i dobar, da su Maji od ushićenja navrle suze na oči. Zaboravila je sve oko sebe i netremice promatrala usnulog čovjeka. Učini joj se da je nemoguće sve ono zlo što je ikada o njemu čula; pomisli da je gadna laž sve što su joj ispričali o tim divnim bićima, od kojih je jedno spavalo tamo u sjeni šuštavih breza. Kasnije joj

pride neki komarac i pozdravi je.

– Oh, molim vas – usklikne Maja sva užarena od uzbuđenja i radosti – pogledajte onog čovjeka kako je krasan, kako je dobar. Zar vas to ne oduševljava?

Komarac prvo začuđeno pogleda Maju, a onda se polagano okrene prema predmetu njena divljenja.

– Da – reče on zatim – on je svakako dobar, upravo sam ga probušio. Gledajte, tijelo mi se crveni od njegove krvi.

Maja se tako prestrašila komarčeve drskosti da je morala pritisnuti srce rukom.

– Hoće li umrijeti? – povikne ona. – Gdje ste ga ozlijedili? Odakle vam takva hrabrost, a i takva podlost? Vi ste prava grabežljiva zvijer?

Komarac se nasmije i odgovori svojim visokim reskim glasićem, a vidjelo se da ga to zabavlja:

– Pa to je samo sasvim maleni čovjek. Ljudi takve veličine zovu se djevojčice, čim su im noge do polovice prekrile nekim širokim, šarenim oklopom. Ja ih, naravno, mogu ubosti kroz taj oklop, ali obično ne doprem do kože. – Vaše je neznanje upravo nevjerojatno. Zar vjerujete da su ljudi dobri? Nikad još nisam naišao ni na jednoga koji bi mi dragovoljno dao i najmanju kapljicu krvi.

– Istina je da o čovjeku još ne znam mnogo – reče Maja pokunjeno.

– Pa vi se od svih kukaca najviše družite s ljudima, vi najviše prijateljujete s njima, to je bar poznato.

– Ja sam napustila kraljevstvo – prizna Maja plaho. – Tamo mi se nije svidjelo; htjela sam upoznati svijet.

– Gle, gle, vidi ti nju – reče komarac i pristupi korak bliže. – A kako vam prija lutanje? Moram priznati da mi se sviđa što ste tako samostalni. Što se mene tiče, nikada ne bih pristao da služim ljudima.

– I oni služe nama – reče Maja, koja nije mogla trpjeti da netko ponizuje njen narod.

– Možda je i tako – odgovori komarac. – A kojem plemenu pripadate?

– Potječem iz plemena pčela u dvorskom perivoju. Kraljica, koja sada vlada, zove se Jelena Osma.

– Tako, tako – izusti komarac i nakloni se. – Na takvom vam se porijeklu mora zavidjeti. Svaka čast! Nedavno je kod vas bila revolucija, zar ne? To sam saznao od izvidnika roja koji se odmetnuo. Imam li pravo.

– Da – reče Maja ponosito. Osjećala je radost i zadovoljstvo što njeno pleme uživa takvo poštovanje i što je nadaleko poznato. Duboko u srcu opet joj se pojavi čežnja za domovinom, i ona zaželi učiniti nešto veliko i dobro za svoju maticu i za napredak svoje države. Zbog toga zaboravi pitati o čovjeku. Možda nije pitala i zato što je znala da od komarca neće čuti ništa dobra. Vidjela je da je taj mali drzak i umišljen, a takvi ljudi o drugima govore obično samo loše.

Komarac je uostalom uskoro odletio.

– Popit ću još jedan gutljaj – doviknuo joj je. – Kasnije ću sa svojim drugovima letjeti na večernjem suncu da bismo sutra imali lijepo vrijeme.

Maja je žurno otišla, jer nije htjela gledati kako komarac napada usnulo dijete. Čudila se što komarac pritom ne pogine. Kasandra joj je jednom rekla: – Ako ubodeš čovjeka, moraš umrijeti.

Maja se još dobro sjećala tog događaja, ali njena čežnja da o čovjeku sazna što više nije bila nipošto utažena, i ona odluči da će biti smjelija i da neće žaliti nikakva truda da postigne svoj cilj.

*

* *

Maji je bilo suđeno da joj se želje divno ispune, još mnogo ljepše nego što se nadala. Jedne tople večeri pošla je pčelica na počinak ranije nego obično i odjednom se probudila usred noći, a to joj se još nikad nije dogodilo. Ne može se opisati kakvo je bilo njeno čuđenje kad je otvorila oči i vidjela da je njena mala spavaonica sva obasjana nekom tihom plavom svjetlošću. Ta je svjetlost dopirala kroz ulaz, a otvor je blistao kao da je prekriven srebrnastoplavom zavjesom. Isprva se nije usudila ni maknuti, ali se nije bojala, jer se zajedno s tom svjetlošću širilo neko neobično lijepo spokojstvo. A vani u zraku čuo se neki zvuk tako nježan i tako skladan, da Maja još nikad nije doživjela nešto slično. Plašljivo i sva zanesena sjajem tog neobičnog sata Maja napokon priđe izlazu iz svoje duplje i pogleda van. Učini joj se kao da je cijeli svijet začaran nekim čudom. Posvuda je blistalo i svjetlucalo čisto srebro, tisuće sjajnih bisera zagasito se prelijevalo u travi koja se u daljini pružala kao pod nekom tankom koprenom, a debla breza i usnulo lišće bijahu posrebreni. Sva je okolica, a i tiha spokojna daljina, bila obavljena nježnom plavičastom svjetlošću.

– To je noć, to može biti samo noć – prošapće Maja i sklopi ručice.

Visoko na nebu, malo zastrta lišćem neke bukove grane, stajala je okrugla, sjajna srebrna ploča, a s nje je dopirala svjetlost koja je uljepšavala cijeli svijet. Tek sada opazi Maja da svuda oko mjeseca gori na nebu bezbroj jarkih, sjajnih malih svjetala, ljepših i mirnijih od ikakva sjaja što je do tada vidjela. Nije znala što da radi od sreće što doživljava noć, mjesec i zvijezde i njihova divna čudesa. O svemu je tome ranije samo čula i nikad nije u to pravo vjerovala.

Uto ponovno začu u blizini kako se glasno i nadaleko ori neobična noćna pjesma koja ju je zacijelo i probudila. Bilo je to neko zvonko cvrčanje jasnog srebrnog zvuka, i gotovo bi se moglo pomisliti da taj

zvuk donosi mjesečeva svjetlost dok se spušta s neba. Maja pogleda oko sebe da pronade njegov uzrok, ali u tajnovitoj igri svjetla i sjene bilo je vrlo teško nešto jasno razaznati; sve bijaše nekako tajanstveno zastrto, a opet tako istinito i čarobno lijepo.

Mala Maja nije više mogla izdržati u svom skrovištu, morala je van, u taj novi divni svijet. Nadam se da mi se ništa neće dogoditi – pomisli ona – ne mislim učiniti nikakvo zlo.

Upravo htjede poletjeti da dođe do plave svjetlosti nad livadom koju je obasjavao pun mjesec, kad sasvim blizu sebe opazi kako joj po jednom bukovom listu dolazi u susret neka krilata životinjica kakvu još nikada nije vidjela. Čim je stigla na list, uspravila se prema mjesecu, podigla malo jedno svoje usko krilo i brzim potezima počela prevlačiti svojom nožicom po njegovu rubu. Činilo se kao da svira na nekim skrivenim guslama, i zaista se začu onaj cvrkutavi srebrni zvuk koji je ispunjavao cijelu ovu noć punu mjesečine.

– Divno – prošapće Maja – ah, to je upravo božanstveno.

Brzo poletje onamo. Ljetna je noć bila topla i blaga, pa pčelica nije osjećala da je hladnije nego po danu. Kad je sjela na list k neznancu, on naglo prekine svirku, a Maji se učini da još nikad nije bilo tako tiho kao sada. Bilo je upravo neugodno. Kroz tamno lišće dopirala je bijela, hladna svjetlost.

– Dobru noć – reče Maja brzo i uljudno, jer je mislila da se noću pozdravlja na isti način kao i po danu, a zatim doda: – Oprostite, molim vas, što smetani, ali vaša je svirka tako privlačna; tko je čuje, mora poći za njenim zvukom.

Neznanac začuđeno pogleda Maju.

– Kakav ste vi to gmizavac? – upita napokon. – Nikad još nisam vidio nešto slično.

– Ja nipošto nisam gmizavac – reče pčelica ozbiljno. – Ja sam Maja od pčelinjeg roda.

– A, od pčelinjeg roda, tako, tako... – reče neznanac. – Vi živite po danu, zar ne? Jež mi je pričao o vašem plemenu. Rekao mi je da navečer jede mrtvace koje vi izbacite iz košnice.

– Da – reče Maja s lakom jezom – to je istina. Kasandra mi je pričala o tome. Jež dolazi u sumrak, on mljaska i traži mrtvace. Tako pričaju stražari. Pa zar se vi družite s ježom? To je upravo strašna neman.

– Ja ne mislim tako – reče neznanac. – Mi noćni zrikavci zapravo se sasvim dobro slažemo s njim. Naravno, on nas neprestano pokušava uhvatiti, ali mu to nikad ne uspije. Mi ga često dražimo i igramo se s njim. Zovemo ga stricom. Napokon, svatko mora živjeti, zar ne? Tako dugo, dok mene nitko ne pojede, nije me za druge briga.

Maja zatrese glavicom, ona je o tome imala drugo mišljenje, ali nije htjela protusloviti i uvrijediti neznanca. Zato reče ljubazno:

– Vi ste, dakle, zrikavac?

– Da, noćni zrikavac. Ali ne smijete mi više smetati, moram svirati. Pun je mjesec, a noć je prekrasna.

– O, učinite jednom iznimku – zamoli ga Maja. – Pričajte mi o noći.

– Ljetna je noć nešto najljepše na svijetu – odgovori zrikavac. – Ona ispunjava dušu blaženstvom. Ono što ne čujete iz moje svirke, neću vam moći ni objasniti. A zašto bi uvijek trebalo sve znati? Mi jadni stvorovi ne znamo mnogo o životu, ali možemo osjetiti svu divotu svijeta.

I on započe svoju jasnu, razdraganu srebrnu svirku. Zvučala je glasno i snažno, kad se slušalo iz takve blizine kao Maja. A pčelica je sjedila sasvim mirno u plavoj ljetnoj noći, osluškivala i veoma duboko razmišljala o životu.

Uto sve utihne. Nešto lagano zašumi, i Maja vidje kako je zrikavac

odletio u mjesječinu.

– Noć tako rastužuje – pomisli Maja.

Sad zaželi da ode dolje na cvjetnu livadu. Uz potok su rasle perunike i zrcalile se u hitroj vodi koja je u sebi nosila mjesječinu.

Bijaše to prekrasan prizor. Voda je šaputala i blistala, a pognute perunike kao da su spavale. Zaspale su od same sreće – pomisli pčelica. Ona se spusti usred mjesječine na jednu bijelu cvjetnu laticu, i nije mogla skinuti pogleda sa žive vode potoka koja je sijevala drhtavim iskricama i opet se gasila. Na suprotnoj obali potoka blistale su breze, a činilo se kao da su okićene zvijezdama.

Kamo li teče sva ta voda – pomisli ona. – Zrikavac ima pravo, mi o svijetu znamo tako malo.

Uto se sasvim blizu nje iz čaške jedne perunike začu neki sitni nježni glasić, tako jasno i zvonko da Maja na ovom svijetu nije još nikad čula nešto slično. Srce joj poče snažno udarati i zastade joj dah.

– Oh, što će se dogoditi – pomisli ona – što ću sada ugledati?

Perunika se lako zaljulja i Maja vidje da se jedna latica savila malo prema unutra, a onda ugleda sasvim malu ljudsku ruku, bijelu kao snijeg, kako se sitnim prstićima uhvatila za laticu. Tada se pojavi plava glavica i svijetlo, nježno tijelo u bijeloj haljinici. Iz perunike izađe sasvim maleni čovjek.

Ne može se opisati kako se Maja prestrašila i zadivila. Sjedila je kao ukočena i nije mogla skinuti pogleda s tog prizora.

Sitno ljudsko biće pope se na rub cvijeta, podiže ručice prema mjesječini i s blaženim smiješkom gledaše u jasnu noć. Tada njegovo prozirno malo tijelo lagano zadršće, i iznenada mu se na ramenima rasklopiše dva sjajna krila, bjelja od mjesječine i čista kao snijeg. Dosezala su preko plave glavice i spuštala se sve do nogu. Nikada, nikada

u svom životu nije mala Maja vidjela nešto tako ljupko. I dok je taj svijetli čovječuljak tako stajao i pružao svoje ruke prema nebu, opet se začu njegov glas, i Maja je mogla razumjeti pjesmu koja je odzvanjala kroz noć:

Svjetlost je moj dom i blista

Nebo modro sa svih strana.

Noć dolazi iza dana,

Duša mijе uvijek ista.

Duša moja, kaplja vode,

Što izvire iz ljepote

I vezuje sve živote

U prirodi što se rode.

Malu Maju obuze snažno jecanje; nije mogla sebi objasniti što je to čini tako tužnom, a istodobno tako sretnom. Uto se malo ljudsko biće okrene prema njoj.

– Tko to ovdje plače? – upita svojim jasnim glasom.

– Oh, to sam samo ja – promuca Maja. – Oprostite, što vam smetam.

– A zašto plačeš?

– Ne znam – reče Maja – možda samo zato, što ste tako lijepi. Tko ste vi, o, kažite mi tko ste, ako ne zahtijevam previše. Vi ste sigurno anđeo.

– O, ne – reče malo biće i ostane sasvim ozbiljno – ja sam samo cvjetni vilenjak. Ali možeš mi mirno govoriti ti. A što ti, pčelice, radiš noću vani na livadi?

Vilenjak doleti k Maji, sjedne na jednu savijenu laticu perunike koja ga blago zaljulja, i promatraše pčelicu ozbiljno i ljubazno. I dok mu je

Maja pričala sve što je znala i htjela i učinila, neprestano su je promatrale velike tamne oči na bijelom licu vilenjaka, ispod zlatne kose koja je katkad poput srebra zablistala na mjesecini.

Kad je Maja završila svoju priču, pogladi je vilenjak po glavici i pogleda tako srdačno i nježno da je pčelica od sreće morala spustiti pogled.

A onda joj on ispriča:

– Mi vilenjaci živimo sedam noći, ali moramo ostati u cvijetu u kome smo rođeni. Ako napustimo cvijet, moramo umrijeti kad svane zora.

Maja od straha i užasa razrogači oči. – O, brzo, brzo, odleti natrag u svoj cvijet! – poviče ona.

Vilenjak žalosno odmahne glavom.

– Sada je prekasno – reče. – Ali slušaj dalje. Većina vilenjaka napusti svoj cvijet, jer je to spojeno s velikom srećom. Tko napusti svoj cvijet i tako sebe osudi na preranu smrt, dobije prije toga čudesnu moć. On može biću, koje prvo susretne, ispuniti najmiliju želju. Ako ozbiljno želi napustiti cvijet samo zato da bi usrećio druge, narastu mu odmah krila.

– Ah kako je to divno – usklikne Maja. – Onda bih i ja napustila cvijet Zacijelo je prekrasno ispuniti najmiliju želju. – Pčelica nije ni pomislila na to da je ona prvo biće koje je vilenjak susreo, kad je poletio iz cvijeta.

– A onda – upita ona – moraš li onda umrijeti? Vilenjak kimne, ali ovaj put nimalo žalosno.

– Dočekamo još zoru – reče on – ali kad padne rosa, nešto nas povuče k prozirnim koprenama što lebde nad travom na livadama. Nisi li često vidjela da te koprene imaju bijeli sjaj, kao da je u njima svjetlost?

To su vilenjaci, njihova krila i njihove haljine. A kad se razdani, mi se pretvaramo u kapi rose. Biljke nas popiju i prime u svoj cvat i rast, sve dok za neko vrijeme ponovno ne izađemo iz njihovih čaški kao vilenjaci.

– Onda si ti već jednom ranije bio neki drugi vilenjak? – upita Maja, a od velike napetosti zastade joj dah. Ozbiljne joj oči potvrdiše:

– Da, ali sam to zaboravio. Mi sve zaboravimo u svom cvjetnom snu.

– Oh, tvoja je sudbina divna – usklikne Maja.

– To je sudbina svih bića na Zemlji – reče vilenjak – ako se dobro razmisli. Iako se sva bića ne probude iz svog smrtnog sna uvijek u cvijeću. No o tome nećemo danas razgovarati.

– O, kako sam sretna – usklikne Maja.

– Zar nemaš nikakve želje? – upita vilenjak. – Ne znaš li da si ti prvo biće koje sam susreo, i da ću ispuniti tvoju najmiliju želju?

– Ja – poviče Maja – pa ja sam samo pčela. Ne, to bi za mene bilo suviše sreće; nisam zaslužila da netko bude prema meni tako dobar.

– Nitko ne zaslužuje ono lijepo i dobro – reče vilenjak. – To nam dolazi kao sunčana svjetlost.

Majino srce burno zakuca. Oh, ona je odavno već imala jednu vruću želju, ali se nije usuđivala izreći je. No činilo se kao da i vilenjak to naslućuje, jer se tako nasmiješi da mu nitko ne bi mogao nešto prešutjeti.

– Dakle? – upita on i zagladi svoju zlatnu kosu s čistog čela.

– Željela bih upoznati ljude u onom času kad su najljepši – reče pčelica vatreno i brzo, kao da se boji da će čuti kako se tako velika želja ne može ispuniti.

Ali vilenjak se pridigne ozbiljno i mirno, oči mu zasjaše od pouzdanja; prihvati drhtavu ruku male Maje i reče:

– Dođi, poletjet ćemo zajedno, tvoja će se želja ispuniti.

XI

PUT S VILENJAKOM

Tako su vilenjak i mala Maja letjeli kroz ljetnu noć iznad provalog cvijeća. Kad su došli nad potok, zablista na vodi slika vilenjaka kao da prolazi kakva zvijezda.

S koliko se sreće i povjerenja pridružila pčelica tom ljupkom biću! Bila bi ga rado pitala o mnogo čemu važnome, ali se nije usuđivala. Pouzdano je osjećala da će vilenjak sve dobro izvesti.

Dok su letjeli rame uz rame kroz neki visoki drvored topola, zazuji nešto iznad njih, i neki tamni leptir, velik i snažan poput kakve ptice, prođe mimo njih. Vilenjak mu dovikne:

– Pričekaj časak, molim te!

Maja se začudi kad vidje kako je tamni noćni leptir pripravno poslušao taj poziv. Sjedoše na granu neke visoke topole. Oko njih je na mjesecini šaputalo lišće, i nadaleko se vidjela tiha obasjana noćna krajina. Noćni je leptir sjedio u mjesечеvoj svjetlosti upravo nasuprot Maji. Lagano je podizao svoja raširena krila i opet ih blago spuštao, kao da je htio nekoga hladiti lepezom. Maja opazi da mu se preko krila pružaju široke pruge divne jasne plave boje. Njegova crna glava bijaše pokriva tamnim baršunom, a na licu, u kome su se žarila dva crna oka, činilo se kao da ima neku neobičnu, tajanstvenu obrazinu. Kako su divne noćne životinje. Maju obuze laka jeza; bilo joj je pri srcu kao da sanja najčudniji san u svom životu.

– Vi ste veoma lijepi – reče ona strancu – uistinu lijepi... – Obuze je neki svečani osjećaj.

– Tko je to s tobom? – upita noćni leptir vilenjaka.

– To je jedna pčela – odgovori vilenjak. – Susreo sam je kad sam izašao iz cvjetne čaške.

Činilo se da noćni leptir zna što to znači, jer je pogledao Maju gotovo malo zavidno i kimnuo joj ozbiljno i zamišljeno.

– Vi sretnice! – reče zatim tiho.

– Zar ste možda vi tužni? – upita Maja srdačno. Noćni leptir odmahne glavom.

– Ne, nisam – reče ljubazno i zahvalno, i tako milo pogleda Maju, da bi ona rado sklopila s njim prijateljstvo. Ali, za tako nešto leptir bijaše prevelik.

Tada vilenjak zapita noćnog leptira je li šišmiš već otišao na počinak.

– O, da – odgovori noćni leptir – već odavno. Zacijelo to pitaš zbog svoje pratilice? – doda zatim.

Vilenjak kimne glavom, a Maja poželi saznati što je šišmiš, ali se činilo da se vilenjak žuri. Plemenitim nemirom zabaci on svoju sjajnu kosu. – Noć je tako kratka – reče. – Dođi, Majo, moramo požuriti.

– Hoćeš li da te malo ponesem? – upita noćni leptir. Vilenjak mu zahvali. – Drugi put! – dovikne mu.

To znači nikad više – pomisli pčelica ožalošćeno, dok su letjeli dalje – jer kad svane zora, vilenjak mora umrijeti.

Noćni leptir ostao je još na mjestu i gledao za njima, a svjetlo vilenjakove haljine postajalo je sve slabije i slabije, dok napokon sasvim ne utone u dubinu plavih daljina. Onda se leptir polako pomakne na listu, okrene glavu i stane promatrati svoja velika tamna krila sa širokim plavim prugama. Pritom se duboko zamisli.

– Često sam slušao – razmišljaše on – da sam siv i ružan i da se

moja odjeća ne može usporediti s raskošnim haljinama danjih leptira. Pčelica je vidjela na meni samo ono što je lijepo. – A onda počne misliti o tome, nije li možda ipak tužan; Maja ga je o tome pitala. – Ne – reče napokon – sad više nisam, to je sigurno.

Za to su vrijeme Maja i vilenjak letjeli kroz gusto grmlje u nekom vrtu. Prigušeni sjaj mjeseca stvorio je od njega takvu krasotu, da je čovjek ne može opisati. Opojno slatki miris rosne svježine i usnulog cvijeća svojim je čarom pretvarao sve u neizrecive blagodati prirode. Ljubičasti grozdovi bagrema blistali su od svježine, a grm lipanjske ruže činio se poput kakvog malog rascvjetanog neba punog crvenih svjetiljaka. Bijele zvijezde jasmína blistale su blijede i tužne, a tako su snažno mirisale, kao da su još istog trena htjele pokloniti sve što imaju. Maja se potpuno zbuni i uhvati za ruku vilenjaka čije su oči sjale ozareno i blaženo.

– Tko bi to pomislio – reče ona sama sebi. – Tko bi rekao da je to moguće. – Ali uto ugleda nešto od čega joj se rastuži srce.

– Oh – usklikne – gledaj, pala je jedna zvijezda! Sad luta naokolo i ne može pronaći svoje mjesto na nebu.

– To je krijesnica – reče vilenjak ozbiljno. Tada Maja usprkos svom čuđenju prvi put opazi zašto joj je vilenjak tako drag. On se nikada nije smijao njenu neznanju nego je pomagao njenim jadnim mislima kad se nisu mogle snaći.

– To su neobične životinjice – nastavi vilenjak. – One nose svoje vlastito svjetlo kroz toplu noć, i tako oživljavaju tminu pod svodovima grmlja, kamo mjesec ne prodire, a na taj način lako nađu jedna drugu. Upoznat ćeš jednu krijesnicu kasnije, kada dođemo k ljudima.

Maja htjede znati zašto će im ona trebati.

– Odmah ćeš vidjeti – reče vilenjak.

U međuvremenu su stigli do jedne sjenice koja je bila sva obrasla

jasminom i kozjom krvi. Spustiše se gotovo do zemlje, sasvim blizu sjenice, iz koje je dopiralo tiho šaputanje. Vilenjak domahne jednoj krijesnici.

– Budi tako dobra – zamoli on malu – pa nam malo posvijetli, moramo proći kroz ovo tamno lišće da dospijemo do jasminove sjenice.

– Ali tvoj je sjaj mnogo svjetliji od moga – reče krijesnica.

– I meni se tako čini – izjavi Maja, zapravo samo zato da prikrije svoje uzbuđenje.

– Moram se omotati jednim listom – objasni im vilenjak – inače bi me ljudi opazili, pa bi se prestrašili. Mi se vilenjaci prikazujemo ljudima samo u snu.

– To je nešto drugo – reče krijesnica. – Stojim ti na raspolaganju. Učinit ću što mogu. Hoće li mi ova velika životinja, što je s tobom, učiniti nešto nažao?

Vilenjak zatrese glavom, a krijesnica mu odmah povjerova.

Tada vilenjak uze jedan list i brižljivo se umota, tako da njegova bijela haljina nije nigdje provirivala. Zatim ubere plavi zvončić koji je našao u travi, i stavi ga poput šljema na svoju sjajnu kosu. Sada se vidjelo samo njegovo bijelo lice, a ono bijaše tako malo da ga sigurno nitko ne bi mogao opaziti. On zamoli krijesnicu da mu sjedne na rame i da svoju svjetiljku s jedne strane malo zasjeni krilom, da ne blješti u oči. Onda uze Maju za ruku i reče:

– A sada dođi. Bit će najbolje da se popnemo ovuda. Mala Maja mislila je o onome što je vilenjak maločas ispričao, pa upita, dok su se uspinjali po vriježama:

– Zar ljudi sanjaju dok spavaju?

– Ne samo tada – reče vilenjak. – Oni ponekad sanjaju i kad su budni. Tada sjede zamišljeni, glava im je malo pognuta, a oči im lutaju u

daljinu, kao da bi htjeli sagledati do u samo nebo. Njihovi su snovi uvijek ljepši od života, zato im se i mi prikazujemo u njima.

Ali uto vilenjak naglo položi svoj sitni prstić na usne, odmakne u stranu jednu rascvalu grančicu jasmína i gurne Maju malo naprijed.

– Pogledaj sada dolje – reče on tiho. – Tamo ćeš naći ono što si željela.

Tada pčelica u mjesečevoj sjenci ugleda dva čovjeka kako sjede na klupi. Bili su to djevojka i mladić. Ona mu je položila glavu na rame, a njegova ju je ruka grlila kao da je želi zaštititi.

Sjedili su sasvim mirno i gledali u noć. Bilo je tako tiho kao da su oboje zaspali, samo su se u daljini čuli zrikavci, a mjesec je polagano, polagano lutao po lišću.

Maja je tiho i ushićeno gledala u djevojčino lice. Iako je izgledalo blijedo i tužno, na njemu je poput nekog skrivenog svjetla sjao odraz velike sreće. Nad krupnim očima počivala je zlatna kosa, kakvu je imao i vilenjak, a na kosi je ležao nebeski sjaj ljetne noći.

Iz njenih je rumenih usana, koje bijahu malo otvorene, izlazio dašak sjete i blaženstva, kao da je htjela dati sve što ima za sreću muškarca koji je pokraj nje sjedio. A tada se okrene prema njemu, privuče mu glavu k sebi i reče nešto, što na njegovu licu izazove takav smiješak, da Maja nikad nije vjerovala da se ijedan živi stvor može tako smiješiti. U njegovim je očima sjala sreća i snaga, kao da mu pripada cijela velika Zemlja i kao da je tuga i nesreća zauvijek prognana s ovog svijeta.

Maja ne poželi saznati što je odgovorio djevojci. Srce joj zadršće kao da i ona dijeli blaženstvo što je obuzimalo te ljude.

– Sad sam vidjela najljepše – prošapće ona dršćući – što će moje oči ikad ugledati. Sad znam da su ljudi najljepši kad ljube jedni druge.

Nije znala kako je dugo tiho sjedila pod lišćem sva utonula u

promatranje. Kad se okrenula, svjetlost se krijesnice već ugasila, a vilenjaka je nestalo.

Uto kroz izlaz sjenice ugleda daleko nad krajinom neku usku crvenu crtu svjetla na obzorju.

XII

SLAVKO SA SEDAM TOČKICA

Kad se Maja idućeg jutra probudila u svom šumskom dvorcu, sunce se već bilo popelo visoko nad krošnje bukava. Isprva je mislila da su doživljaji prošle noći samo lijepi san, ali se tada sjeti da je stigla u svoj dom tek u pro hladnu zoru, a sad je već bilo gotovo podne. Ne, bila je to zbilja, ona je provela noć s vilenjakom i vidjela je ljude koji su sjedili zagrljeni na mjesečini u jasminovoj sjenici.

Vani je sunce žeglo po lišću, pirio je topli vjetar, i ona začu mnogobrojne glasove kukaca. Ah, što znaju drugi, a što zna ona! Toliko se ponosila svojim doživljajem da je izletjela što je brže mogla, a činilo joj se da joj svi moraju vidjeti na licu što je doživjela.

Ali vani je na suncu sve išlo starim tokom. Ništa se nije promijenilo i ništa nije podsjećalo na plavu noć. Kukci su dolazili, pozdravljali i odlazili, prijeko na livadi nad visokim šarenim ljetnim cvijećem, u blistavom vrelom zraku vladala je velika živost. Maja se odjednom veoma rastuži. Osjećala je da na svijetu nema nikoga tko bi s njom dijelio sreću ili žalost. Nije imala volje odletjeti k onim drugima. Idem u šumu – pomisli – šuma je ozbiljna i svečana, ona pristaje raspoloženju mog srca.

Zacijelo nitko ne sluti, kad brzo i bez razmišljanja prolazi utrtim putovima, koliko se tajni i čudesa skriva u šumskoj tami. Za to je

potrebno da se odmaknu grančice grmlja ili da se kroz kupinove vriježe baci pogled na visoku travu ili na gustu mahovinu. Pod sjenovitim lišćem biljaka, po rupama u zemlji i po dupljama u drveću, između trule kore starih panjeva i u isprepletenim žilicama korijenja, što se poput zmija vijuga po zemlji, danju i noću vlada marljiv i raznolik život, pun radosti i opasnosti, pun borbe i tuge i zadovoljstva.

Mala je Maja o svemu tome tek malo slutila dok je letjela između smeđih stabala i zelenih krošanja. Pod sobom je u travi opazila neku usku stazu koja je kao kakva cesta vodila kroz guštaru i kroz proplanke. Katkad bi joj se učinilo da sunce nestaje iza oblaka, tako je duboka bila sjena pod visokim krošnjama i u gustom grmlju; a zatim bi opet letjela kroz zlatnozeleni sjaj, a pod njom su se pružale šumice širokog lišća šumske paprati i rascvalih vriježa kupine.

Napokon otvori šuma svoja nadsvođena vrata i pred Majinim se pogledom pruži u zlatnom suncu široko žitno polje. U klasju je svjetlucao različak i mak. Pčelica se spusti na granu neke breze, koja je stajala na rubu polja, i ushićeno promatraše more zlata što se pred njom širilo u spokoju tihog dana. Učini joj se nepregledno veliko, a po njemu su prolazili blagi talasi; to je činio plahi ljetni vjetrić, koji zato tako nježno piri, da ne bi smetao miru krasnog svijeta.

Nekoliko smeđih leptirića igralo se pod brezom nad žitom "od maka do maka". To je omiljena društvena igra mladih leptira. Svaki leptir sjedne na jedan cvijet, a mora biti jedan igrač više nego što je u blizini cvjetova. Taj igrač sjedne u sredinu kruga i zove. Kad on vikne, svi leptiri moraju uzletjeti i zamijeniti mjesta. Tko dođe prekasno i ne nađe više slobodan cvijet, mora otići u sredinu i zvati. Bilo je veoma zabavno.

Maja ih je neko vrijeme promatrala, jer ju je to zabavljalo. To bih mogla naučiti mlade pčelice u košnici – pomisli ona – tu ćemo igru

nazvati "od ćelijice do ćelijice". Ali Kasandra će vjerojatno biti suviše stroga da to dopusti.

Mala Maja odjednom se ražalosti, zacijelo zato što se sjetila domovine. Kad je o tome htjela razmisliti, reče netko pokraj nje:

– Dobro jutro! Vi ste neka zvjerka, kako mi se čini.

Maja se strašno prestraši i brzo se okrene prema neznancu.

– Nisam – reče – zacijelo nisam!

Pokraj nje sjedila je neka mala smeđa polukugla sa sedam crnih točkica. Pod tim crvenkastosmeđim svodom, koji je prekrasno blistao, vidjela se sitna crna glavica u kojoj su sjala dva svijetla mala oka; tada opazi Maja i nožice tanke poput končića koje su provirivale ispod točkastog oklopa i nosile ga što su bolje mogle. Taj je mali debeljko doviknuo Maji one riječi. Usprkos svom čudnovatom obliku, on se pčelici veoma svidio, jer je u sebi imao nešto upravo dražesno.

– A tko ste vi? – upita ona. – Ja sam Maja od pčelinjeg roda.

– Zar me želite uvrijediti? – upita mališan. – Upamtite, za to nemate nikakva razloga.

– Ali zašto bih vas vrijeđala? – upita mala Maja sva prestrašena. – Pa ja vas uopće ne poznajem.

– To može svatko reći – izjavi debeljko. – Pa dobro, pomoći ću vam da se sjetite. Brojte. – I mališan se počne polagano okretati.

– Da brojim vaše točkice?

– Da, molim lijepo – reče buba.

– Ima sedam točkica – reče Maja.

– No? – upita buba. – Dakle? Zar još uvijek ne znate? Onda ću vam reći. Zovem se upravo onako, kako ste izbrojali. Pripadam porodici Bubamara, ime mi je Slavko, a po zanimanju sam pjesnik. Ljudi me zovu još i božja ovčica. To je njihova stvar. Ali to vam je svakako poznato.

Maja se nije usudila zanijekati, jer se bojala da ne uvrijedi Slavka.

– O – reče Slavko – ja živim od sunčane svjetlosti, od spokoja dana i od ljubavi ljudi.

– Pa zar ništa ne jedete? – upita Maja iznenađeno.

– Kako da ne, jedem lisne uši. Zar ih vi ne jedete?

– Ne – reče Maja – pa to... – Što je to? Kako? – To nije kod nas običaj – završi Maja plašljivo.

– Naravno – vikne Slavko i pokuša slegnuti ramenom, ali mu to zbog čvrstog oklopa nije uspjelo. Vi ste malograđanka i činite, naravno, samo ono, što je običaj. Mi pjesnici ne bismo na taj način daleko stigli. Imate li vremena?

– Imam – reče Maja – svakako.

– Onda ću vam pročitati jednu pjesmu. Sjedite mirno i zatvorite oči da vam ne smeta okolica. Pjesma se zove "Ljudski prst". To je moj osobni doživljaj. Čujete li?

– Da – reče Maja – svaku riječ.

– Dakle:

LJUDSKI PRST

*Jednog si me dana naš'o,
Od sreće sam s uma saš'o.
Zaobljen si k'o maslačak,
Tanak kao gladni mačak.*

*Na vršku ti oklop stoji,
Zašiljen k'o malo koji.
Gore možeš da se krećeš.*

Ali dolje? E, to nećeš.

– No? – upita Slavko nakon kratke šutnje. Oči su mu bile pune suza, a glas mu je podrhtavao.

– Ljudski me prst duboko ganuo – izjavi Maja koja se malo zbunila. Znala je zapravo i ljepših pjesama.

– Kako vam se čini oblik? – upita Slavko i turobno se nasmiješi. Vidjelo se da ga je ganuo dojam što ga je proizveo svojom pjesmom.

– Zašiljen k'o malo koji – odgovori Maja – pa vi ste ga sami tako opjevali.

– Ja govorim o umjetničkom obliku, o obliku moje pjesme.

– A – reče Maja – ah, tako. Da, smatram da je dobar.

– Zar ne? – usklikne Slavko. – Hoćete reći da se ta pjesma može ubrojiti među najbolje koje znate, da treba posegnuti daleko u prošlost da se nađe nešto slično. Umjetnost mora prvenstveno donositi nešto novo, a to većina pjesnika ne zna. A zatim je potrebna i veličina, zar ne?

– Svakako – reče Maja – vjerujem...

– Vaše čvrsto uvjerenje u moju nadarenost, koje ste sada izrekli, upravo me posramljuje. Velika vam hvala. Sada moram dalje, jer je samoća ukras umjetnika. Ostajte zdravo.

– Zdravo – reče Maja, koja još nije pravo znala što je taj mališan zapravo htio. No, on će sam to najbolje znati – pomisli. Velik baš nije, ali će možda još narasti. Gledala je za njim, dok je žurno puzao uz granu. Njegove su se sitne nožice jedva vidjele te se činilo kao da se kreće na malim valjcima.

Zatim Maja ponovno baci pogled dolje na zlatno žitno polje, nad kojim se igrahu leptirići. To joj se sviđalo mnogo više nego djelo Slavka sa sedam točkica.

XIII

RAZBOJNIČKI GRAD

Oh, s koliko je radosti počeo taj dan, a s koliko je straha i užasa završio. Maja je još prije toga sklopila jedno neobično poznanstvo; to se dogodilo popodne u blizini neke velike stare bačve za vodu. Sjedila je u mirisnom cvijeću jorgovana koji se zrcalio na mirnoj crnoj površini vode u bačvi. Nad njom je neki crvendać pjevao tako radosno i milo, da je mala Maja bila upravo neutješna što se ne može sprijateljiti s pticama. One su prevelike i pojele bi je, u tome je bila stvar. Sjedila je skrivena u bijelom grozdu rascvjetanog jorgovana i osluškivala, a pritom je žmirkala, jer je sunce bacalo na nju svoje oštre strelice. Odjednom pokraj nje netko uzdahne. Kad se osvrnula, ugledala je najneobičniju životinju koju je ikada srela. Na prvi pogled pomisli da na svakoj strani ima bar stotinu nogu. Bila je bar triput duža od Maje, ali uska i niskog rasta, a nije imala krila.

– Sto mu muka! – poviče Maja sva prestrašena. – Vi sigurno dobro trčite.

Neznanac je zamišljeno pogleda.

– U to sumnjam – izjavi. – Moglo bi biti i bolje. Imam previše nogu. Znaate, prije nego što ih sve pokrenem, prođe suviše vremena. U vrijeme kad to još nisam znao, često sam poželio da imam nekoliko nogu više. No sve je u Božjim rukama. A tko ste vi?

Maja se predstavi.

Neznanac kimne glavom i pomakne nekoliko nogu.

– Ja sam Jeronim – reče – iz porodice Stonoga. Mi smo stari narod i

posvuda pobuđujemo divljenje. Nema životinje koja bi imala približno tako velik broj nogu kao mi. Koliko je meni poznato, druge životinje imaju ih najviše osam.

– Vi ste nevjerojatno zanimljivi – reče Maja – a i vaša je boja neobična. Imate li možda obitelj?

– Ma kakvi! A zašto da i imam? – upita stonoga. – Kamo bi me to odvelo? Mi se izležemo iz jajeta i gotovo. Ako mi ne bismo mogle samostalno stajati na nogama, tko bi onda mogao?

– To je točno – reče Maja zamišljeno – ali zar nemate nikakva društva?

– Ne, draga moja. Ja se prehranjujem i sumnjam.

– Oh, a u što sumnjate?

– To mi je urođeno – odvrati stranac. – Uvijek moram sumnjati.

Maja začuđeno razrogači oči. Nije shvatila što je time mislio, a nije htjela biti suviše radoznala i miješati se u njegove poslove.

– Sumnjam u to – reče Jeronim nakon nekog vremena – da ste ovdje izabrali zgodno mjesto za boravak. Zar ne znate što se nalazi tamo prijeko u onoj vrbi?

– Ne znam.

– Vidite li, odmah sam pomislio da to ne znate. Tamo se nalazi grad stršljena.

Maja samo što ne pade sa cvjetnog grozda, tako se užasno prestrašila. Probljedi kao smrt i dršćući zapita gdje leži taj grad.

– Vidite li tamo onaj sanduk za čvorke na deblu vrbe? Tako je nespretno postavljen da sam odmah posumnjao jesu li u njemu ikada stanovali čvorci. Ako takav sanduk nije otvoren prema istoku, svaka pristojna ptica dobro promisli prije nego što će ući. I tako su stršljeni u njemu osnovali svoj grad i utvrdili ga. To je najveća tvrđava stršljena u

ovoj zemlji. Zapravo bi trebalo da to znate, jer koliko sam mogao opaziti, ti razbojnici hvataju pčele.

Maja je već jedva slušala. Jasno razabere u zelenilu smeđe zidine tvrđave, i zastade joj dah.

No uto se iza nje začu glasni zlobni smijeh i odmah zatim netko pograbi malu Maju tako snažno za vrat, te je pomislila da joj je pukla šija. Nikad više nije mogla zaboraviti taj smijeh. Iz tame je dopirale nešto slično podrugljivu hihotu, a pridružio se i jezoviti zveket nekog oklopa.

Jeronim istodobno opusti sve svoje noge i baci se kroz granje u bačvu s vodom.

– Sumnjam da ćete dobro proći – uzvikne, ali jedna pčelica to više nije čula.

Isprva se jedva mogla okrenuti, tako ju je nešto čvrsto držalo. Ugleda neku ruku u zlatnom oklopu, a onda iznenada nad sobom golemu glavu sa strašnim kliještima. Prvo je pomislila da je to neka divovska osa, ali onda uvidje da je u kandžama stršljena. To čudovište s crnim i žutim prugama bijaše zacijelo četiri puta veće od nje.

Napokon se Maji povrati glas, i ona stade zapomagati što je glasnije mogla.

– Ostavi to, mališane – reče stršljen s nepodnošljivom ljubaznošću i zlobno se nasmiješi Maji. – Potrajat će samo tako dugo, dok ne svrši.

– Pustite me – poviče Maja – ili ću vas ubosti u srce.

– Zar baš u srce? – nasmije se razbojnik. – To je vrlo hrabro. No ima još vremena, mala moja.

Maju obuze strašni bijes. Napregne sve svoje snage i okrene se, zavikne svoj reski jasni bojni poklik i uperi svoj žalac ravno u grudi stršljena. No tada se dogodi strašno čudo, i njen se žalac svine a da nije prodro u stršljena. Odbio se od razbojnikova oklopa.

Stršljenove oči zasjaše od ljutine.

– Mogao bih ti sad odgristi glavu, mala, da te kaznim zbog ove drskosti – reče bijesno – a to bih i učinio da naša kraljica radije ne jede svježe nego mrtve pčele. Dobar vojnik nosi svojoj kraljici tako mastan zalogaj kao što si ti.

I on poleti s Majom u zrak ravno prema razbojničkom gradu.

– Ne, to je previše – pomisli jedna pčelica – to nitko ne bi mogao podnijeti. I onesvijesti se.

*

* *

Kad se poslije dužeg vremena probudila iz nesvijesti, bilo je oko nje sparno i mračno, a zrak bijaše ispunjen nekim oštrim, prodornim mirisom koji joj se učini strašnijim od svega što je do tada doživjela. Polako je dolazila k sebi i na srce joj se spusti teška tuga. Htjela je zaplakati, ali nije mogla.

– Još me nisu pojeli – reče drščući – ali se to može dogoditi svakog trena.

Kroz zidove tamnice jasno je razabirala glasove. Zatim opazi da kroz jednu usku pukotinu dopire malo svjetlosti. Stršljeni ne grade svoje zidove od voska kao pčele, nego od neke suhe tvari koja izgleda kao sivi papir. U uskoj crti svjetla, što je dopiralo u njenu tamnicu, polako je razabirala svoju okolicu i gotovo se ukočila od užasa kad je vidjela da posvuda oko nje leže mrtvaci. Upravo pred njenim nogama ležala je na leđima neka mala bubamara, a nešto više postrance ugleda napola probijeni oklop nekog velikog trčuljka, dok su svuda ležali krilca i oklopi poubijanih pčela.

– Ah, zašto mi se to moralo dogoditi – jecaše mala Maja. Više se

nije usuđivala ni maknuti, pa se stisne u najdalji ugao te strašne prostorije dršćući od groze i užasa.

Uto ponovno jasno začuje glasove stršljena, pa dopuže do male pukotine i pogleda kroz nju, a na to ju je natjerao smrtni strah.

Ugleda veliku dvoranu koja je bila sva ispunjena stršljenima i raskošno osvjetljena svjetlom zarobljenih krijesnica. Na prijestolju je usred svojih podanika sjedila kraljica. Činilo se da održava neko važno vijećanje, i Maja je razumjela svaku riječ.

Da joj ta blistava čudovišta nisu ulijevala tako neizreciv užas, Maja bi se sigurno oduševila njihovom snagom i krasotom. Prvi je put jasno razabrala kako izgledaju ti razbojnici. S čuđenjem i jezom promatrala je raskošne zlatne oklope, koji su po cijelom tijelu bili ukrašeni divnim crnim prugama, pa se dobivao dojam kakav sigurno ima dijete kad prvi put ugleda tigra.

Jedan stražar stupao je uza zidove i zapovijedao krijesnicama da svijetle svom snagom. On je to činio tiho i prijeteći da ne ometa vijećanje, gurao ih nekim dugim štapom i svaki bi put zasiktao:

– Svijetli, inače ću te pojesti!

U tvrđavi stršljena događale su se strašne stvari. Uto začuje Maja kako kraljica stršljena govori:

– Dakle, ostaje kako smo se dogovorili: Sutra, jedan sat prije izlaska sunca skupit će se ratnici. Napast ćemo grad pčela u dvorskom perivoju. Opljačkat ćemo košnicu i uhvatiti što više zarobljenika. Tko zarobi kraljicu Jelenu Osmu i dovede mi je živu, postat će vitez. Budite hrabri i donesite mi bogat plijen. Ovime je sjednica završena. Pođite na počinak!

Nakon tih riječi ustane i sa svojom pratnjom napusti dvoranu. Mala Maja umalo što glasno ne zaplaka.

– Moj narod – jecaše – moja domovina! – Pritisne ruke na usta da ne

bi vikala, a očaj joj bijaše bezgraničan. – O, da sam bar umrla prije nego što sam to morala čuti – cviljela je. – Nitko neće upozoriti moj narod. Napast će ih dok spavaju, i poubijati ih.

U dvorani su pogasili krijesnice i pojeli ih. U tvrđavi polako zavlada tišina. Činilo se da nitko više ne misli na Maju.

Njenom se tamnicom lagano širila neka slaba svjetlost i Maji se učini kao da izvana dopire noćna pjesma zrikavaca. Nikad još nije pčelica vidjela nešto groznije od te podzemne tamnice pune kostura.

XIV

BIJEG

Ali očajanje pčelice uskoro se pretvori u čvrstu odlučnost. Činilo se kao da se opet sjetila da je pčela. Sjedim ovdje, plačem i jadikujem – iznenada pomisli ona – kao da uopće nemam pameti i snage. Ne služim baš na čast svom narodu, koji je u opasnosti, i svojoj kraljici. Kad već moram umrijeti, onda ću bar umrijeti ponosno i hrabro i pokušat ću sve da spasim svoj narod.

Odjednom kao da je sasvim zaboravila koliko već vremena živi odvojeno od svog naroda i zavičaja; osjeti da im pripada više nego ikada, a nova teška odgovornost, što je saznala namjeru stršljena, ulije joj veliku odlučnost i mnogo hrabrosti. Ako moji moraju podleći i izginuti, i ja ću s njima – pomisli – ali ću prije toga učiniti sve da ih spasim.

– Živjela moja kraljica! – usklikne.

– Mir tamo unutra! – zavikne neki grubi glas izvana.

Uh, što je to bio grozan glas. Sigurno je pripadao stražaru koji je onuda obilazio. Očito je već odavno pala noć.

Kad su koraci vani zamuknuli, Maja odmah poče proširivati pukotinu koja je vodila u dvoranu. Nije joj bilo teško progristi trošni zid, no ipak je prošlo dosta vremena dok je otvor postao dovoljno velik. Napokon joj uspije da se provuče. Učinila je to oprezno, a srce joj je snažno udaralo; znala je da će platiti glavom ako je otkriju. Iz neznanih dubina grada odzvanjalo je snažno hrkanje.

Dvorana se pružala u prigušenom plavičastom svjetlu što dopiraše kroz ulaz. To je mjesečeva svjetlost – zaključí Maja i oprezno pođe naprijed, a pritom se neprestano zadržavala u dubokoj sjeni uza zidove. Iz dvorane je neki visoki, uski hodnik vodio prema izlazu, odakle je dopirala nebeska svjetlost noći. Maja duboko uzdahne kad u beskrajnoj daljini ugleda kako jedna zvijezda blista na nebu. Ah, slobodo – pomisli ona.

U hodniku bijaše potpuno svjetlo. Polagano, korak po korak, šuljala se Maja naprijed, a vrata su se sve više približavala. Ako sad poletim – pomisli – onda sam vani. Srce joj je kucalo kao da će probiti grudi.

Tada u sjeni kapije ugleda stražara koji se bijaše naslonio na jedan stup.

Zastade kao ukopana i izgubi svaku nadu. Onuda se ne može proći. Što da radi? Najbolje će biti ako se vratim – pomisli ona, ali je pogled na onog diva na vratima zadržavaše na mjestu. Činilo se da se zagledao u obasjanu noćnu krajinu, sav utonuo u misli. Bradu bijaše naslonio na ruku, a glavu malo spustio. Kako je zlatni oklop blistao na mjesečini! U njegovu je držanju bilo nešto, što je ganulo malu Maju. Izgleda tako žalosno – pomisli ona – kako je lijep, kako mu je plemenito držanje i kako ponosno blista njegov oklop. Ne skida ga ni po danu ni po noći, uvijek je spreman pljačkati, boriti se i umrijeti...

Mala Maja potpuno je zaboravila da je to pred njom neprijatelj. O, kako joj se često dogodilo da su je srce i ljubav prema ljepoti naveli da

zaboravi na sve opasnosti.

Uto s razbojnikova šljema bljesne zlatna munja; bit će da je mahnuo glavom.

– Dragi Bože – prošapće mala Maja – sad je svemu kraj. Tada stražar reče sasvim mirno:

– Priđi samo bliže, mala.

– Što? – uzvikne Maja. – Kako? Vi ste me vidjeli?

– Dakako, dijete, već odavna. Progrizla si rupu u zidu i onda si se, uvijek u sjeni, došuljala dovde. Zatim si opazila mene, i tvoje je hrabrosti nestalo. Nije li tako?

– Da – reče Maja – imate pravo. – Čitavo joj se tijelo treslo od užasa. Znači da ju je stražar cijelo vrijeme promatrao. Sad se sjećala da je čula kako su oštra osjetila u tih mudrih razbojnika.

– A što radiš ovdje? – upita stražar dobroćudno.

Maji se još uvijek činilo da je žalostan i da misli na sasvim druge stvari; njemu sve ovo nije bilo tako važno kao njoj.

– Htjela bih van – odgovori ona. – A nije mi ponestalo ni hrabrosti, samo sam se prestrašila vaše snage i ljepote i zlatnog sjaja vašeg oklopa. Ali sad ću se boriti s vama.

Stražar se začuđeno nagne malo naprijed, pogleda Maju i nasmiješi se. Taj smiješak nije bio nimalo zao, a pčelicu obuze neki osjećaj kakvog nikad ranije nije poznavala. Bilo joj je kao da smiješak mladog ratnika ima neku tajanstvenu moć nad njenim srcem.

– Mala – reče on gotovo srdačno – ne, nećemo se boriti. Vi ste moćan narod, ali mi smo jači. A pogotovu se neće boriti jedan stršljen s jednom jedinom pčelom. Ako hoćeš, rado ti dopuštam da ostaneš malo ovdje i da ćaskaš sa mnom. Ali samo kratko vrijeme, jer ću uskoro probuditi vojnike, a onda moraš natrag u svoju ćeliju.

Čudnovato, ta je nadmoćna ljubaznost mladog stršljena više razoružala Maju nego što bi mogla učiniti srdžba ili mržnja. Osjećala je nešto gotovo kao divljenje. Podiže svoje velike žalosne oči prema neprijatelju, a jer je uvijek činila ono, što joj je srce nalagalo, reče:

– Uvijek sam o stršljenima čula samo zlo, ali vi niste zli. Ne mogu vjerovati da ste zli.

Ratnik mirno pogleda Maju.

– Svuda ima dobrih i zlih ljudi – reče ozbiljno. – No nemoj zaboraviti da smo mi vaši neprijatelji. Uvijek će tako biti.

– Zar neprijatelj uvijek mora biti zao? – upita Maja. – Kad ste se maločas zagledali u noć, morala sam zaboraviti da ste okrutni i da ste mi neprijatelj. Osjetila sam da ste tužni, a uvijek sam mislila da bića, koja su tužna, nikako ne mogu biti zla.

A kad je stražar i dalje šutio, produži Maja mnogo odvažnije:

– Vi ste moćni. Ako hoćete, možete me opet baciti u moju ćeliju, a onda moram umrijeti, ali ako hoćete, možete mi pokloniti slobodu.

Tada se ratnik uspravi. Oklop mu malo zazvekne, a podignuta mu ruka zablista na mjesecini koja je blijedjela oko ulaza. Zar već dolazi jutro?

– Imaš potpuno pravo – reče. – Ja imam tu moć. Tu mi je moć povjerio moj narod i moja kraljica. Zapovijed glasi da nijedna pčela ne smije živa napustiti grad kad jednom stupi unutra. Ostat ću vjeran svom narodu. – Malo zašuti, a onda doda tiše, kao da govori sam sebi: – Suviše sam gorko iskusio kako boli nevjera kad me ostavila Zvezdana...

Mala je Maja bila duboko ganuta i nije znala što da odgovori. Ali i nju je samu gonio isti osjećaj, ljubav prema domovini, vjernost prema svom narodu. Osjeti da ovdje neće pomoći nikakvo sredstvo osim lukavstva i sile; oboje je vršilo svoju dužnost, a ipak su ostali jedno

drugome stranci i neprijatelji. – No nije li ratnik na kraju spomenuo neko ime? Nije li govorio o nečijoj nevjeri? Pa ona je poznavala Zvezdanu, nije li to bio onaj lijepi vilin konjic što stanuje na obali jezera kod lopoča? Drhtala je od uzbuđenja; možda joj u tome leži spas, ali još nije znala kako da iskoristi tu priliku. Zapita oprezno:

– Tko je Zvezdana, ako smijem pitati?

– Ah, što se to tebe tiče, mala – odvрати stražar. – Ona je za mene izgubljena, i nikad je više neću naći.

– Ja poznajem Zvezdanu – reče Maja i prisili se da izgleda ravnodušna. – Ona pripada porodici vilinih konjica, a vjerojatno je najljepša od svih njih.

Ratnik se nakon tih riječi sav preobrazi; Maja ga dotad nije takvog vidjela. On joj naglo priskoči.

– Što? – poviče. – Ti poznaješ Zvezdanu? Da si mi odmah kazala gdje je!

– Neću – reče Maja tiho i čvrsto. Ali u sebi se žarila od radosti.

– Odgrist ću ti glavu ako ne progovoriš – poviče stražar. Pritom joj se sasvim približi.

– I tako će mi je odgristi. Radite što hoćete! Neću odati ljupkog vilinog konjica koji mi je dobar prijatelj! Sigurno ga hoćete zarobiti.

Ratnik je teško disao. Vani je počelo svitati, pa je Maja vidjela da mu je čelo blijedo, a oči pune straha i nemira.

– Bože moj – reče smeteno – već je vrijeme, moram probuditi ratnike. – Ne, ne, mala pčelice, ne želim nanijeti Zvezdani nikakva zla. Volim Zvezdanu više nego svoj život. Reci mi gdje bih je opet mogao naći!

– I ja volim svoj život – reče mala Maja mudro i s oklijevanjem.

– Ako mi odaš gdje boravi Zvezdana – reče stražar, a Maja opazi da

teško govori i da mu cijelo tijelo dršće – pustit ću te na slobodu, pa možeš odletjeti kamo hoćeš.

– Hoćete li održati riječ?

– Dajem ti svoju časnu razbojničku riječ – reče stražar ponosno. Maja je jedva govorila od uzbuđenja. Zar se ne radi o svakoj minuti ako želi na vrijeme opomenuti svoj narod o napadu? No srce joj klicaše od radosti.

– Dobro – reče. – Vjerujem vam. A sad čujte: Znete li one stare lipе pokraj dvorca? Iza njih se prostiru mnoge cvjetne livade, a napokon dolazi veliko jezero. U južnom kutu jezera, gdje utječe potok, sunčaju se na vodi bijeli lopoči. Tamo u trsci stanuje Zvezdana, naći ćete je tamo svakog dana u podne, kad se sunce popne visoko.

Ratnik je objema rukama pritisnuo svoje blijedo čelo. Činilo se kao da se bori sam sa sobom.

– Imaš pravo – reče tiho i uzdahne da se nije znalo osjeća li bol ili radost. – Pričala mi je da hoće k bijelim cvjetovima što plivaju. To su sigurno ti cvjetovi o kojima si govorila. A sad poleti, i hvala ti!

I on se zaista povuče s izlaza. Vani je svitao dan.

– Razbojnik drži zadanu riječ – reče joj. On nije znao što je Maja te noći čula u tvrđavi, pa je mislio: Nije važna jedna pčelica, zar nema dosta drugih?

– Ostajte zdravo – poviče Maja i odleti, zadihana od žurbe i bez ijedne riječi hvale. Za to zaista više nije bilo vremena.

Mala Maja prikupi sve svoje sile, svu volju i snagu što joj je još ostala. Poput metka ispaljenog iz cijevi lovačke puške munjevito poleti kroz plavičasti jutarnji zrak ravno prema šumi. Pčele lete brže nego većina drugih kukaca. Tamo je za prvo vrijeme bila sigurna, tamo se mogla skriti, ako se stršljen pokaje što ju je pustio i pođe za njom.

S drveća su padale teške kapi po uvelom lišću na šumskom tlu. Bilo je tako hladno da je prijetila opasnost da se pčelici ukoče krila. Tanke su koprene ležale svuda po ravnici, a jutarnja se rumen još nije pojavila. Po cijeloj je okolini vladala takva tišina kao da je sunce zaboravilo zemlju i kao da su svi stvorovi zaspali smrtnim snom. Tada se Maja vine u zrak što je više mogla. Gonila ju je samo jedna misao: što joj brže dopuštaju snage mora pronaći svoju košnicu, svoj narod, svoju domovinu, koja je u opasnosti. Mora opomenuti svoje da se pripreme za napad što ga ovog jutra spremaju oni strašni razbojnici. O, pčelinji je narod jak i u stanju je prihvatiti borbu s nadmoćnim protivnikom ako se može naoružati i spremiti za obranu, ali nipošto ako ga iznenade i napadnu dok spava. Ako matica i vojnici budu još spavali, bit će strašnog krvoprolića i mnogo zarobljenika, a sigurno je da će pobjeda biti na strani stršljena. Sada, kad je pomislila na snagu i jakost svog naroda, na njihovu spremnost da umru i na njihovu vjernost matici, pčelicu obuze uzvišena srdžba na neprijatelje, a ujedno i zanosna požrtvovnost i radosna hrabrost oduševljene ljubavi.

Nije joj bilo lako da se snađe u okolici. Već odavno nije više pamtila znakove na zemlji, kao što su navikle druge pčele, koje uvijek moraju naći put kući kad se s tovarom meda vraćaju s dalekih izleta.

Činilo joj se da još nikad nije bila tako visoko u zraku; hladnoća joj je zadavala bol i jedva je razabirala predmete pred sobom. U što da se

pouzdam – pomisli – nemam nikakvog putokaza i neću moći pomoći svojim.

– Ah, ovo mi je bila najbolja prilika da sve popravim – uzdahne ona u strahu. – Što da radim?

Ali iznenada je neka nepoznata sila neodoljivo potjera u jednom određenom smjeru. Sto li me to goni i vuče – pomisli – bit će da me to vodi čežnja za domovinom. I ona se prepusti tom osjećaju i poleti ravno naprijed što je brže mogla. Odjednom poče glasno klicati, jer su u daljini poput sivih svodova zablistale u jutarnjem sumraku krošnje velikih lipa u dvorskom perivoju. Sad se već mogla snaći pa se istog trena spusti sasvim do zemlje. Opazi da su prameni magle nad pokrajnjim livadama opet gušći, i sjeti se vilenjaka koji tamo spokojno i blaženo umiru preranom smrću. To joj ponovno ispuni srce pouzdanjem, i njena straha nestane. Neka je svi prezru što je pobjegla iz kraljevstva, neka je matica kazni, samo ako njen narod bude pošteđen strašne nesreće koja mu prijeti.

Tamo pokraj dugog kamenog zida već je svjetlucala jela koja štiti grad pčela od vjetra zapadnjaka, a zatim ugleda kako sjaje poznata uzletišta, crvena, plava i zelena vrata njene domovine. Srce joj udaraše tako burno, te je pomislila da će joj ponestati daha, ali je izdržala i poletjela ravno prema ulazu na crvena vrata; tuda se ulazilo k njenu narodu i njenoj kraljici.

Kad se spustila na dasku za uzlijetanje pred vratima, dva joj stražara zapriječe put i odmah je zgrabe. Maja bijaše tako bez daha da isprva nije mogla izgovoriti ni riječi, i stražari se spremiše da je ubiju. Kod pčela je, naime, uz prijetnju smrtne kazne zabranjeno ulaziti u tuđi grad bez kraljičina dopuštenja.

– Natrag! – poviče stražar i grubo je odgurne. – Što vam pada na pamet? Ako istog trena ne odete, s vama je svršeno. – A onda se okrene

drugom stražaru i reče: – Jesi li ikada doživio ovakvo što, i još k tome prije zore?

Uto Maja reče lozinku svog naroda, po kojoj se pčele međusobno raspoznavaju, i stražari je smjesta puste.

– Što je to?! – povikaše. – Ti si iz našeg plemena, a mi te ne poznajemo.

– Pustite me pred kraljicu – zastenje mala Maja – odmah, brzo; prijeti nam velika nesreća.

Stražari su još oklijevali, nisu shvaćali što se događa.

– Ne smijemo buditi kraljicu prije izlaska sunca – reče jedan od njih. Tada Maja zavikne tako glasno i vatreno da zacijelo nijedan od njih nije još čuo neku pčelu da tako viče.

– Onda se kraljica možda nikad neće živa probuditi! Smrt me slijedi.

– A onda doda tako divlje i ljutito: – Odvedite me pred kraljicu! – da su je prestrašeni i potreseni stražari poslušali.

Hrlili su zajedno kroz tople, poznate ulice i hodnike, koje Maja odmah prepozna, a srce joj od sjete zadržće zbog ljepote njene domovine, iako se gotovo onesvijestila od velike žurbe i uzbuđenja.

– Kod kuće sam – promuca blijedim usnama.

U kraljičinoj dvorani za primanje umalo što se nije srušila. Jedan ju je stražar pridržao, dok je drugi pohitao u kraljičine odaje s tom neobičnom porukom. Oba su stražara već uvidjela da se sprema nešto neobično, i glasnik je trčao što su ga noge nosile.

Prve su voskarice već bile ustale i kroz ulaze bi tu i tamo radoznalo provirila poneka glavica; vijest o tom događaju brzo se širila.

Uto iz kraljičinih odaja iziđu dva časnika. Maja ih je odmah prepoznala. Ozbiljno i šuteći zauzeše oni svoja mjesta kod ulaza, a Maju nisu uopće oslovili; svakog se trena morala pojaviti kraljica.

Došla je bez svojih dvorana, samo u pratnji dvije sluškinje i svog pobočnika. Kad je opazila Maju, brzo joj je prišla, a kad je vidjela teško stanje i veliko uzbuđenje male pčele, ublaži se crta strogosti i ozbiljnosti na njenu licu.

– Dolaziš li s kakvom važnom viješću? – upita mirno. – Tko si ti? Maja nije mogla odmah progovoriti. Napokon s mukom izusti samo riječ:

– Stršljeni!

Kraljica problijedi, ali osta pribrana, a to malo umiri Maju.

– Moćna kraljice – uzvikne – oprostite mi što se ne obazirem na dužnosti koje zahtijevaju tvoja uzvišenost i dostojanstvo. Kasnije ću ispričati sve što sam učinila i zbog čega se od srca kajem. Ove sam noći nekim čudom pobjegla stršljenima iz ropstva, a posljednje što sam od njih čula bilo je da će danas u zoru napasti i opljačkati naše kraljevstvo.

Gotovo je nemoguće opisati užas što su ga kod svih prisutnih izazvale Majine riječi. Obje sluškinje koje su dopratile kraljicu počeo glasno jadikovati, a časnici na ulazu problijedješe od užasa i učiniše pokret kao da će otrčati i oglasiti uzbunu. Pobočnik reče: – Sto mu... – i okrene se jednom oko svoje osi, jer se htio ogledati istodobno na sve strane.

Bilo je doista izvanredno s kakvim je mirom i duševnom snagom kraljica saslušala tu strašnu vijest. Malo se uspravi, a u njeno držanje uđe nešto što je svima ulilo strah, a ujedno i beskrajno povjerenje. Mala je Maja drhtala od ushićenja, nešto tako dostojanstveno i uzvišeno nije još nikad vidjela.

Kraljica domahne časnicima da joj priđu, te glasno i pribrano izgovori nekoliko brzih rečenica. Maja je na kraju čula još: "Dajem vam minutu vremena da izvršite moju zapovijed, ako potraje duže, stajat će vas glave!" Ali činilo se da dvojicu časnika nije bilo potrebno poticati;

oni odjuriše tako brzo da ih je bilo milina gledati.

– O, kraljice moja – reče mala Maja.

Tada se kraljica prigne još na časak k Maji; pčelica još jednom ugleda kako lice njene vladarke zasja puno blagosti i ljubavi.

– Hvala ti – reče ona Maji. – Ti si nas sve spasila. Ma što se ranije dogodilo, ti si to tisuću puta popravila. – Ali sada otiđi i odmori se, srdašce moje, loše izgledaš, a ruke ti dršću.

– Htjela bih za tebe umrijeti – promuca Maja dršćući. Tada kraljica odgovori:

– Ne brini se zbog nas. Među svim tisućama pčela što stanuju u ovom gradu, nema jedne jedine koja ne bi bez oklijevanja žrtvovala život za dobro ostalih. Možeš mirno spavati.

Ona se prigne k maloj Maji i poljubi je u čelo, a onda mahne svojim sluškinjama i zapovjedi im da se pobrinu za nju.

Pčelica bezvoljno pusti da je odvedu, a bila je sretna do dna srca. Činilo joj se kao da joj život ne može više pružiti ništa ljepše. Kao u snu čula je u daljini visoke, jasne poklike, vidjela kako se državni dostojanstvenici guraju oko ulaza u kraljevske odaje, a onda začuje potmulo snažno brujanje od koga se zatresla cijela košnica.

– Vojnici! Naši vojnici! – prošapće pokraj nje sluškinja. Posljednje što je još čula u tihoj sobici, u koju su je njene pratilice spremile za počinak, bili su koraci četa koje su žurno prolazile pokraj njenih vrata. Začuje jasni glas zapovjednika, koji zvučaše veselo i pouzdano, a kroz njen prvi san odjekne stara vojnička pjesma pčela. Slušala je kako se gubi u velikoj daljini:

Sunce, zlatno sunašce,

Obasjaj nas sada.

*Čuvaj našu kraljicu,
Sloga neka vlada.*

XVI

BOJ PČELA I STRŠLJENA

U kraljevstvu pčela vladalo je golemo uzbuđenje. Čak i u danima revolucije nije bilo tako velike uzbune. Košnica je brujala. Nije bilo jedne pčele koja ne bijaše obuzeta uzvišenim gnjevom i žarkom željom da se svom snagom suprotstavi smrtnom neprijatelju. A ipak nije dolazilo do zabune ili do nereda; bilo je pravo čudo kako su se pukovi brzo okupili i kako je svatko dobro znao što mu je dužnost i čime će najbolje koristiti.

Bilo je, doduše, već krajnje vrijeme. Kad su na kraljičin poziv istupili dobrovoljci koji su se javili da brane ulaz, vratiše se brzo poput hitrih točkica prvi glasnici s viješću da se stršljeni približavaju. Nastupi strašna tišina očekivanja. Sabrani, ozbiljni i blijedi od ponosa stajali su prvi vojnici sasvim kod ulaza u tri sabijena reda. Nitko nije više govorio. Vladala je grobna tišina. Samo su se u pozadini čule tihe zapovijedi časnika koji su raspoređivali rezerve. Činilo se da košnica spava. Samo je na ulazu tiho i grozničavo radilo desetak voskarica koje su dobile zapovijed da voskom učine ulaz što užim. Kao nekim čudom uzdigla su se za nekoliko minuta dva debela zida od voska koje ni najjači stršljen ne bi mogao razrušiti, a da ne izgubi mnogo vremena. Uzletišta bijaše smanjeno gotovo za polovicu.

Kraljica je unutra zauzela mjesto s kojega je mogla promatrati bitku. Njeni su pobočnici žurili i letjeli amo-tamo. Uto se već vratio treći

izvidnik. On klone kraljici pred noge do kraajnosti iscrpljen.

– Ja sam posljednji koji se vraćam – poviče on krajnjim naporom. – Ostali su mrtvi.

– Gdje su stršljeni? – upita kraljica.

– Kod lipa! – uzvikne on, a zatim promuća u smrtnom strahu: – Slušajte! Slušajte! Zrak tutnji od krila tih divova!

Ništa se nije čulo. Bit će da je od straha vjerovao da ga još uvijek slijede.

– Koliko ih ima? – upita kraljica strogo. – Govori tiho.

– Nabrojio sam ih četrdeset – prošapće glasnik, a kraljica reče glasno i puna pouzdanja, iako se prestrašila snage neprijatelja:

– Nijedan od njih neće opet ugledati svoju domovinu.

Kraljičine su riječi djelovale na vojnike i časnike kao kakvo strašno proročanstvo o propasti neprijatelja, i svima se udvostruči hrabrost.

Ali, kad se vani u tihom jutarnjem zraku, prvo tiho a zatim sve glasnije, začulo oštro zlokobno zujanje, kad se ulaz zamračio i kad su svi jasno razabrali strašni šapat tih najokrutnijih razbojnika i ubojica, što ih ima u svijetu kukaca, lica malih hrabrih pčelica probljedješe kao da se na njihove redove spustila neka siva svjetlost. Pogledaše se očima u kojima je vrebala smrt, a prve su znale da će izgubiti život prije nego što prođe jedna minuta.

Uto se s visine mirno i jasno začuje pribrani kraljičin glas:

– Pustite razbojnike da prodru jedan za drugim, dok ne čujete moju zapovijed, a onda neka prednji redovi po stotinu odjednom navale na njih, dok će stražnji redovi braniti ulaz. Na taj ćemo način razdijeliti bojnu silu neprijatelja. Vi prve, imajte na umu da od vaše snage i izdržljivosti i vaše hrabrosti zavisi opstanak cijele države. Ali ne brinite, neprijatelji neće u polumraku odmah opaziti da smo pripravne, i provalit će ne sluteći zla...

Ona prestane govoriti, jer se na ulazu ukazala glava prvog razbojnika. Njegova su ticala oprezno pipala, kliješta se otvarala i zatvarala da se pčelama ledila krv, a zatim se golemo prugasto tijelo s jakim krilima počne polako pomicati naprijed. Oklop je blistao na svjetlu što je dopiralo izvana. Kroz redove pčela prođe drhtaj, ali se nije čulo ni glasa.

Stršljen se tiho vrati i začuje se kako javlja:

– Košnica spava! Ali ulaz je napola zazidan i nema stražara. Ne znam je li to dobar ili loš znak.

– To je dobar znak! – zaori vani. – Naprijed!

Nato dva diva skoče usporedno unutra, a za njima su bešumno nadirali blistavi, prugasti, oklopljeni stršljeni. Bijaše to jezovit prizor. Sad je u košnici bilo već osam razbojnika, a još se nije čula kraljčina zapovijed. Zar se od užasa tako ukočila da ju je izdao glas? Zar razbojnici još uvijek ne vide da im slijeva i zdesna stoje u sjeni gusto zbijeni blistavi redovi vojnika spremnih na smrt...

Uto glasno odjekne iz visine:

– U ime vječne pravde i u ime kraljice, branite kraljevstvo!

Tada se razlegne brujanje i ispuni zrak. Nikad još nije takva bojna vika uzdrmala grad. Činilo se da se cijela košnica mora rasprsnuti od tog gromkog zujanja. Gdje su se još maločas jasno raspoznavali pojedini stršljeni, valjale su se sada u gustim tamnim grudama bučne gomile. Jedan mladi časnik pčelinje vojske jedva je dočekaio kraj zapovijedi. Htio je biti prvi koji će napasti, i bio je prvi koji je poginuo. Već je neko vrijeme stajao spreman na skok, dršćući od želje da se bori, i kad nad njim odjeknuše prve riječi zapovijedi, on pohrli naprijed, ravno u kliješta prvog razbojnika. Njegov tanak, beskrajno oštar žalac prodre između glave i oklopa u vrat protivnika. Vidio je još kako se stršljen uz bijesni

povik zgrčio, pa je načas izgledao kao kakva žuta i crna blistava kugla, a onda se užasan razbojnikov žalac zabije kroz oklop na prsima mladom časniku u srce. Već na samrtni vidio je kako on i smrtno ranjeni neprijatelj nestaju u oblaku njegovih drugova. Njegova hrabra vojnička smrt svima ispuni srce divljim blaženstvom uzvišene pripravnosti na smrt, i juriš se pčela pretvori u užasnu navalu na razbojnike.

Ali stršljeni su staro razbojničko pleme, naviklo na borbu, a ubojstvo i pljačka već je odavno njihov jezivi zanat. Iako ih je prva navala pčela zbunila i raspršila, ipak im nije toliko naškodila kako se isprva činilo. Pčelinji žalci nisu prodirali kroz oklope divova, a snaga i veličina stršljena pružala im je nadmoć koje su bili potpuno svjesni. Njihovi prodorni bojni povici, što ulijevaju užas svim bićima koja ih začuju, nadglasavali su bojnu viku pčela. Čak se i ljudi boje glasa stršljena, i radije im se uklanjaju s puta nego da nenaoružani prihvate boj s njima.

Napadnuti stršljeni, koji su već prodrli u košnicu, brzo uvidješe da prije svega moraju prodrijeti naprijed da ne bi sami svojim drugovima vani zakrčili ulaz. I tako se klupka boraca valjahu naprijed u tamne ulice i hodnike. Sad se pokazalo kako je ispravna bila kraljičina zapovijed, jer čim se na ulazu pokazalo malo slobodnog prostora, stražnji bi redovi vojnika navrli naprijed da ga obrane. Bijaše to davno prokušani i užasni način borbe. Čim bi se neki stršljen na ulazu izmorio u borbi, pčele bi se pretvarale da su i one same iscrpljene i pustile bi razbojnika da prodre unutra. Ali uvijek je uspijevalo samo jednom stršljenu da uđe u grad, jer tek što bi drugi pošao za njim prema naizgled nezaštićenom ulazu, pojurio bi gusti roj novih vojnika. A protivnik, već izmoren borbom, našao bi se odjednom pred blistavim redovima potpuno novih ratnika koji još nisu sudjelovali u boju, i većinom bi podlegao već kod prve navale.

Ali u bojne su se povike već dugo miješali smrtni krici samrtnika,

jadikovanje ranjenika i divlje, bolno stenjanje puno smrtnog straha i tuge na rastanku. Užasni žalci stršljena sijali su smrt među pčelama. Iza gomile boraca, koji su se valjali po košnici, ostajali su redovi mrtvih. Zatvoreni stršljeni uvidješe da im je presječen izlaz i da ni jedan od njih zacijelo neće ponovno ugledati svjetlost dana. Zato stupe u užasnu, očajničku borbu. Ali ipak su jedan za drugim polagano padali, jer se dogodi nešto što je bilo povoljno za pčele; iako se snaga tih divova nije brzo iscrpila, otrov se u njihovim žalcima trošio, i njihovi ubodi ne bijahu više smrtonosni. Ranjene pčele sada su znale da će preboljeti; to im je ulijevalo svijest da će pobijediti, a pridružila se i bol za poginulim drugovima, što je još pojačavalo njihov bijes.

Lagano se širila tišina. Stršljeni koji su prodrli unutra ne odgovarahu više na glasno dozivanje svojih drugova pred košnicom.

– Svi su oni mrtvi – reče vođa stršljena s gnjevnim bolom i dozva borce natrag s ulaza. Njegova se četa smanjila na polovicu. Do njih dopiraše brujanje razjarene košnice.

– Sigurno smo izdani – ponovno progovori vođa. – Pčele su bile pripravne.

Bijahu se okupili na jeli. Polagano je svanjivalo, a jutarnje rumenilo već je pozlačivalo vrhove lipa. Ptice počеше glasno pjevati, i padala je rosa. Blijedi i dršćući od borbenog bijesa stajali su ratnici oko svog vođe koji se u sebi borio da li da poslušna nagon za pljačkom ili svoj razum. Napokon uvidi da ne može nastaviti borbu, jer je prijetila opasnost da cijelo njegovo pleme bude istrijebljeno. Preko volje i dršćući zbog povrijeđenog častohleplja, odluči da pčelama pošalje glasnika kako bi spasio stršljene koji su bili zatvoreni.

On odabere najmudrijeg od svojih časnika i pozva njegovo ime. Odgovori mu tjeskobna tišina. Taj časnik bijaše među stršljenima u

košnici.

Onda izabere drugoga, brzo i strašljivo, jer ga iznenada obuze smrtni strah za svoje drugove koji se nisu vratili. Žamor se u pčelinjem gradu čuo nadaleko.

– Požuri! – uzvikne i glasniku mira stavi u ruku bijelu laticu jasmína – inače će na koncu doći i ljudi, a onda smo izgubljeni. Reci im da ćemo otići i zauvijek poštediti njihovu košnicu ako nam predaju zarobljenike.

Glasnik odjuri, zamahne pred ulazom svojom bijelom laticom i sjede na dasku za uzlijetanje.

Pčelinjoj kraljici odmah dojavíše da je došao izaslanik koji želi pregovarati, i vladarka posla k njemu svoje pobočnike. Kad su joj donijeli njegovu poruku, ona mu pošalje odgovor:

– Mi pčele predat ćemo vam mrtve, ako ih želite ponijeti sa sobom. Zarobljenika nema. Vaši su drugovi koji su prodrli unutra svi mrtvi. Obećanju da se više nećete vratiti ne vjerujemo. Možete se vratiti kad god hoćete, nikad nećete proći bolje nego danas. Ako se sad želite dalje boriti, naći ćete nas spremne do posljednje.

Vođa stršljena problijedi kad je čuo ove riječi. Stisnutih šaka vodio je tešku unutarnju borbu. Rado bi bio ispunio želju svojih ratnika, koji su žedali za osvetom, ali pobijedi razum.

– Mi ćemo se vratiti – zaškripi zubima. – Kako nam se to moglo dogoditi? Nismo li jači i moćniji od pčelinjeg naroda? Svaki sam vojni pohod izveo do sada na našu slavu. Kako da stupim pred kraljicu poslije ovog poraza? – I dršćući od bijesa, on ponovi: – Kako se ovo moglo dogoditi? To može biti samo izdaja?

Tada mu odgovori neki postariji stršljen koji je bio kraljičin prijatelj:

– Mi smo, doduše, jači i moćniji, ali je pčelinji narod složan i vjeran. To je velika snaga kojoj nitko ne može odoljeti. Nijedna od njih ne bi

izdala svoj narod, svaka prije svega služi općem dobru.

Vođa ga je jedva slušao.

– Doći će moj čas – zaškripi on zubima. – Što me se tiče mudrost ovih malograđana. Ja sam razbojnik i umrijet ću kao razbojnik. No bilo bi bezumno da se ovdje borimo. Što nam koristi ako uništimo cijelu košnicu, a nijedan se od nas ne vrati? Okrene se glasniku i poviče:

– Zatražite mrtve. Odlazimo.

Odgovori mu mukla šutnja. Glasnik odleti.

– Moramo biti spremni na neko novo lukavstvo, iako ne vjerujem da je u stršljenima ostalo još mnogo borbenosti – reče kraljica pčela, kad je dočula za tu odluku neprijatelja. Ona zapovjedi da dva nova odjeljenja ratnika zaštite ulaz i da voskarice, nosačice i zaštitnice izbace mrtve iz grada.

Tako se i dogodilo. Jednu za drugom vukli su polagano lešine razbojnika preko brda mrtvih prema izlazu i bacali ih dolje.

Četa stršljena sjedila je u mračnome muku prijeko na jeli i gledala kako tijela poginulih padaju jedno za drugim na zemlju. Sunce je izašlo i obasjalo taj beskrajno tužni prizor. Dvadeset i jedan stršljen, od kojih je svaki poginuo junačkom smrću, ležali su na gomili u travi pred spašenim gradom. Ni kapljica meda, ni jedan zarobljenik ne pade u ruke neprijatelja. Stršljeni pograbiše svoje mrtve i odletješe. Bitka bijaše završena, a pčelinji je narod pobijedio.

Ali kakvih je žrtava stajala ta pobjeda! Posvuda naokolo ležali su mrtvi, po ulicama i hodnicima i po polumračnim mjestima pred leglima i saćima meda. Tog lijepog ljetnog jutra, punog provalog cvijeća i sunčanog sjaja u košnici se obavljao tužan posao. Mrtvi su se morali izbaciti, a ranjenici poviti i njegovati. No prije nego što je došlo podne; u košnici je započeo uobičajeni rad. Pčele nisu slavile pobjedu niti su dugo

oplakivale svoje mrtve. Svaka je tiho nosila u sebi ponos i bol i izvršavala svoje dužnosti i svoj posao. Čudan je to narod, taj narod pčela.

XVII

KRALJIČINA PRIJATELJICA

Mala Maja probudila se iz svog kratkog sna iscrpljenosti kad je zaorila ratna buka. Smjesta se uspravila i htjela pojuriti van da sudjeluje u obrani grada, ali tada opazi da su je izdale snage i da ne može pomoći svojim.

Jedna skupina boraca valjala se u njenoj blizini. Neki se mladi, snažni stršljen po činu časnik, kako se Maji činilo, branio potpuno sam protiv velikog broja pčela. Klupko se polagano kotrljalo bliže. Maja opazi s užasom da jedna pčela za drugom zaostaje umirući. Ali div se nije mogao dobro braniti. Na njegovim rukama, nogama i ticalima visjele su čete vojnika, koji bi prije dopustili da ih se ubije nego što bi ga pustili. I prvi mu ubodi pčela počnu već prodirati u grudi između prstenova na oklopu. Maja vidje kako je iznemogao i kako se srušio. Nijemo, bez žalbe, boreći se do zadnjeg trenutka, umiraše on smrću razbojnika. Nije molio milosti niti mu je preko usana prešla kakva pogrдна riječ.

Čim je pao, pčele pohrliše natrag k izlazu da se ponovno bace u borbu. Kad je to vidjela, maloj je Maji burno zakucalo srce. Polako se došuljala do samrtnika. Tiho je ležao zgrčen u polumraku, ali je još disao. Maja nabroji na njemu bar dvadeset uboda, ali je većina bila naprijed i njegov je zlatni oklop bio neoštećen. Kad je vidjela da još živi, Maja požuri i donese vode i meda da još jednom razveseli samrtnika, ali on zatrese glavom i odmahne rukom.

– Što želim imati, uzimam sam – reče ponosno. – Poklone ne primam.

– O – reče Maja – ali ja sam samo pomislila da ste možda žedni. Tada se mladi časnik osmjehne Maji i reče neobično ozbiljno i gotovo bez tuge: – Ja moram umrijeti.

Pčelica nije mogla odgovoriti. Bilo joj je kao da prvi put shvaća što znači umrijeti. Činilo joj se da joj je smrt mnogo bliže sada, kad netko drugi umire, nego onda kada ju je sama očekivala u paukovoju mreži.

– Kad bih bar mogla nešto učiniti – reče ona i zaplače.

Samrtnik joj više ne odgovori. Još jednom otvori oči i još jednom duboko uzdahne, a i jedno i drugo učinio je posljednji put.

Pola sata kasnije izbacije ga zajedno s njegovim poginulim drugovima s gradskih vrata na travu. Ali mala Maja nije nikada zaboravila što je saznala za vrijeme tog kratkog oproštaja. Sad je zauvijek spoznala da su i njeni neprijatelji bića kao i ona, da kao i ona vole svoj jadni život i da bez ičije pomoći moraju podnijeti tešku smrt. Morala je pomisliti na vilenjaka koji joj je pričao da će se vratiti, kad god priroda ponovno procvate. Veoma je željela saznati da li se i druga bića, kad umru zemaljskom smrću, vraćaju u svjetlost.

– Vjerovat ću da je tako – reče tiho. Uto dođe glasnik i pozove je kraljici.

Kad je Maja stupila u kraljičinu sobu za primanje, našla je okupljene sve dvorane. Noge su joj drhtale i jedva se usuđivala podići pogled u prisutnosti svoje vladarice i tolikih dostojanstvenika. Među časnicima iz kraljičina štaba nedostajalo je mnogo onih najhrabrijih, i raspoloženje u dvorani bijaše vrlo ozbiljno i iznimno svečano. Ali na čelima svih počivao je neki uzvišeni sjaj. Činilo se da ih svijest o pobjedi i o novoj slavi obavija nekim tajanstvenim svjetlom.

Uto se kraljica podigne, pristupi sasvim sama maloj Maji i zagrlji je. Ah, to nije očekivala, to sigurno ne, i Majina je radost bila tolika da je zaplakala. Redovima dvorana proširi se duboko uzbuđenje i nije vjerojatno bilo nikoga među njima, tko nije dijelio sreću male Maje i tko joj nije bio od srca zahvalan zbog odlučnosti i hrabrosti kojom ih je na vrijeme opomenula.

A onda je morala pričati. Svatko je želio znati na koji je način saznala namjere stršljena i kako je uspjela pobjeći iz tog strašnog zarobljeništva, iz koga se još nijedna pčela nije spasila.

Maja je od početka do kraja ispričala sve važno i značajno što je doživjela i iskusila. Pričala je o Zvezdani s blistavim krilima, o skakavcu, o pauku Strahimiru, o Vragolanki i o Grginoj ljubaznoj pomoći. Dok je govorila o vilenjaku i o ljudima, u dvorani je vladala takva tišina da se čulo kroz zidove kako nosačice mijese u košnici vosak.

– Gle – reče kraljica – tko bi pomislio da su vilenjaci tako dragi.

I ona se nasmiješi turobno i čeznutljivo, kako se smiješe bića koja žude za ljepotom.

Svi se dostojanstvenici nasmiješiše na isti način.

– Kako je ono glasila vilenjakova pjesma? – upita kraljica. – Reci nam još jednom, zaista bi je trebalo upamtiti.

I mala Maja ponovi vilenjakovu pjesmu:

Duša moja, kaplja vode,

Što izvire iz ljepote

I vezuje sve živote

U prirodi što se rode.

Kratko vrijeme vladala je tišina, samo se u pozadini čulo prigušeno

jecanje. Vjerojatno je tamo netko mislio na poginulog prijatelja.

Kad je Maja zatim nastavila svoje izvješće i spomenula stršljene, sve su oči postale velike, tihe i tamne. Svaka je pčela sebe zamišljala u položaju u kome je još prije kratkog vremena bila jedna iz njihova plemena; kroz redove prođe lako drhtanje i duboki uzdasi:

– Užasno – reče kraljica – upravo strašno... Dostojanstvenici tiho rekoše nešto slično.

– I tako sam se konačno vratila – završi Maja – i molim mnogo puta da mi oprostite.

O, svi ćemo lako razumjeti da se nitko nije ljutio na malu Maju zbog njena bijega iz košnice. Kraljica je zagrlila i reče dobrostivo:

– Ti nisi zaboravila svoju domovinu i svoj narod, i u srcu si im ostala vjerna. Zato ćemo i mi tebi biti vjerni. Ubuduće ćeš ostati uz mene i pomagat ćeš mi u vođenju državičkih poslova. Vjerujem da će tvoja iskustva i sve što si naučila na taj način najbolje poslužiti zajednici i dobru države.

Svi prisutni pozdraviše tu kraljičinu odluku glasnim klicanjem, pa je kod toga i ostalo.

*

* *

Ovako završava priča o pustolovinama pčelice Maje. Čuli smo da je svojim radom koristila pčelinjem gradu, da je uživala veliki ugled i daju je njen narod volio. Za mirnih bi večeri svratila ponekad na razgovor u tihu sobicu, u kojoj je još uvijek živjela Kasandra, jela iz milosti med i starjela. Tamo bi mladim pčelicama, koje su je rado slušale, pričala o svemu što smo doživjeli zajedno s njom.

PISAC PUTNIK I PČELICA MAJA

"Pčelica Maja" nekoliko je puta obletjela svijet i obradovala djecu raznih zemalja, kultura i običaja. Najprije su joj u tome pomogle knjige prevedene na tridesetak jezika, a zatim u ovo moderno doba – popularni crtici.

"Pčelica Maja" prilično je stara, prava baka, prvi put je objavljena davne godine 1912. Ali ona i dalje neumorno putuje i još se nije smirila u svojoj košnici kako je u prelijepom i rado čitanom romanu zapisao autor Waldemar Bonsels (1881.-1952.).

Pisac je sada mnogo manje poznat od svoje pustolovne junakinje. Za života objavio je mnoga i raznovrsna djela, romane, putopise, igrokaze i pjesme, pa ipak, čini se, da ih je "Pčelica Maja" sve svojom slavom nadvisila (ili nadletjela). Sve do naših dana...

Autor "Pčelice Maje" njemački pisac Waldemar Bonsels prema svim podacima o njegovu životu, također je rado i puno putovao, već od svoje sedamnaeste godine (što u ono doba baš nije bilo uobičajeno). Proputovao je Europu, Indiju, Egipat, Sjevernu i Južnu Ameriku. Putovao je i pisao, pisao i putovao, pa je svojedobno slovio kao vrlo zanimljiv i rado čitan pisac. Ali sada, kada se stoljeće bliži svom svršetku, već se razabire da ga je krhka i nježna "Pčelica Maja" najsnažnije nadživjela. Za mlade i nemirne radoznalce ostat će znak po kojem će se Bonsels zauvijek pamtit. Kad je pisac stvarao svoje dražesno djelo, vjerojatno, nije ni slutio kako će ga ono čudesno približiti i djeci današnjice.

Pčelica Maja bliska je najmlađima, jer ona ulazi u veliki svijet čista srca i postepeno ga upoznaje poput smiona djeteta. Puna je povjerenja i

zato neustrašiva; otkriva svijet kao cvijet, laticu po laticu. Otkriva sunce i mjesecinu, otkriva dan i tajanstvenu noć. Odasvud vrebaju opasnosti o kojima pčelica Maja isprva i ne sluti. Postoji otrovno bilje, opasni kukci, smrtonosne zamke. "U prirodi nema zahvalnosti, ali ni istinske zloće – svatko ide svojim putem u potrazi za hranom". Otkrivajući svijet i šireći neprestano svoje znanje, Maja sazrijeva i odrasta. Hrabra pčelica nepokolebljivo vjeruje u dobrotu. Uz vilenjakovu pomoć upoznaje čovjeka na najčudesniji način i spoznaje da su "ljudi najljepši kad ljube jedni druge".

Zato je "Pčelica Maja" vedra knjiga koja čitatelja ispunja samopouzdanjem i optimizmom. Knjiga je to plemenitosti i duhovnosti, možda starinska, ali kao sve trajne knjige ima moćan čar kojem se ne možemo oduprijeti.

Waldemar Bonsels umro je godine 1952. u sedamdeset i drugoj godini. Nije mogao doživjeti preobrazbu pčelice Maje u glavnu i slavnu junakinju crtića svjetske popularnosti. Tko zna, možda i ne bi bio sasvim zadovoljan izgledom i ponašanjem svojih osebujnih likova? (Pisci su često nepredvidljivi...)

Ali mnogi mladi čitatelji ove knjige jamačno su gledali (ili će gledati) crtane filmove o pčelici Maji. I oni su lijepi i lišeni nasilja. Sada se gledatelji mogu vratiti na sam početak i ponovno proživjeti sve Majine pustolovine. Uz to mogu u mašti smišljati i vlastite crtiće, jer kad čitamo, uvijek oživljujemo piščev svijet i pritom iznova stvaramo svoje, sasvim osobne slike.

Na žalost, čini se da su zauvijek prošla vremena kad su se pisale tako nježne i dobrotive knjige kao što je "Pčelica Maja" koju vam ponovno predajemo u ruke. Mali roman objavljen je početkom stoljeća; priroda je tada bila ljepša i čistija, čovjek ju je možda više volio i

poštovao, a manje razarao. Ali, ako slijedimo tanku i krhku, pa ipak čvrstu nit pčelice Maje, moramo se nadati. Možda će početak trećeg tisućljeća koje je pred nama, ipak donijeti mir, a neka nova djeca – Majini prijatelji, na svoj će način preobraziti stari planet Zemlju.

Sunčana Škrinjarić